

EESTI POLITSEI

POLITSEIASJANDUSE JA ADMINISTRATIIV-ÕIGUSE AJAKIRI

Sisu: J. Viks, Vargus ja selle kuritöö liigitus RNS, NS ja KrS järgi. (Lk. 1.) — L. Kahkra, Poola politseist. (Lk. 12.) — L. Puusild, Uuendusist välisriikide politseides ja viimaste tegevusest. (Lk. 15.) — V. Daniel, Reisija tollirevisjonil. (Lk. 24.) — J. Pärn, Suurpettur. (Lk. 28.) — Oskar Angelus, Omavalitsuste perekonnaseisuametnike ülesandeid perekonnanimede ja nimede eestistamisel ja muutmisel. (Lk. 32.) — Ametlik osa. (Lk. 44.) — Kirjanduse alalt (Lk. 49.) — Küsimusi ja kostmisi (Lk. 52) — Õiendus. (Lk. 68) — Kuulutusi.

1935

Nr. 1

1935

**Toimetus ja talitus: Siseministeerium
Tallinn**

United Baltic Corporation, L^{td.}

158, Fenchurch Street, London, E. C.

Owners of

Anglo Baltic Line

maintaining a regular weekly service from

TALLINN to RIGA, LONDON and NEWCASTLE on-TYNE

Through cargo with prompt transhipment at LONDON to:

HULL, LEITH and GLASGOW

and to the main provincial inland towns, and to

ANTWERP, BRUSSELS, DUNKIRK

also to

U. S. A., Gulfports, Pacific Coast, Siam, India, Australia,
New Zealand, South Africa, Palestine, etc.

For particulars regarding freight-rates etc.

apply to:

United Baltic Corporation

(Estonian Agency – R. KINGHORN)

Tallinn, Jaani 6. Tel. 444-34.

EESTI POLITSEI

Ilmub 6 korda aastas, iga kahe kuu tagant.
Toimetuse ja talituse asukoht Toompea lossis, tuba 34.
Telefon 432-47.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, postkast 338.
Jooksev arve Eesti Panga Tallinna osakonnas nr. 543.

Nr. 1 (467) | 10. jaanuaril 1935. a. | XIV aasta

Tellimise hind:		Kuulutuste hinnad:			
Aastas	Kr. 4.50	1/1 lhk.	Kr. 40.—	Kaantel	
Poolaastas	" 2.25	1/2 "	" 20.—	1/1 lhk.	Kr. 45.—
Üksiknumber	" —.75	1/4 "	" 10.—	1/2 "	" 22.50
		1/8 "	" 5.—	1/4 "	" 11.25
		1/16 "	" 2.50	1/8 "	" 5.65

Vargus ja selle kuritöö liigitus RNS, NS ja KrS järgi*).

J. Viks

Kriminaalstatistika tõendab, et ligi 90% kõigist süütegudest on sihitud varanduslike õigusvarade vastu ja nende seas omab esikoha vargus, millega politseiametnikel peaaegu igapäev tuleb tegemist teha. Kuna 1. veebruarist 1935 alates kaotavad Eestis maksvuse veneaegsed kriminaalseadused ja hakkavad maksma Riigivanema dekreedid põhjal omariikluse aegse tööviljana uued seadustikud, mis asendavad seni maksnud seadusi ja norme kriminaalalal, tuleb politseiametnikel sellest ajast arvates toimida süütegude jälitamisel juba uuendatud korras.

RNS räägivad vargusest § 169—172, kuid ei sisalda seejuures varguse mõistet kui niisugust, vaid annavad ainult tegude loetelu ja sanktsioonid. Varguse mõiste leiame NS § 1644, mille järgi loetakse varguseks igasugune, ükskõik millisel viisil salajane, vägivaldane, ähvarduseta ja üldse riisumise ning röövimise tunnusteta võõra vara, raha või muu vallasvara ärakiskumine.

Seega NS järgi varguse iseloomustavaks tunnuseks on salajane võõra vallasvara ärakiskumine. Salajase tegutsemise tingimus sisaldab eneses kaks momenti: 1) subjektiivne, mis seisab selles, et süüdlane peab süütegu korda saates uskuma, et keegi teda ei näe, ja 2) objektiivne, mis seisab selles, et kahjusaaaja või teised isikud ei saaks aru, et varandus seadusevastaselt kistakse ära. Siit järgneb, et vargus pannakse toime mitte ainult kahjusaaaja (kui ka teiste isikute) äraolekul, vaid ka juuresolekul, kui ta aga ei teadnud või

*) Lühendused: RNS — Rahukohtu nuhtlusseadus, NS — Nuhtlusseadus, KrS — Kriminaalseadustik, KKS — Kriminaalkohtupidamise seadustik.

ei saanud aru, et tema varandust kistakse ära (näit. magas, oli tugevasti joobnud jne.).

Kui aga süüdlane teadlikult paneb varguse toime kellegi pealt-nägija juuresolekul, siis see on juba avalik ärakiskumine, s. t. riisumine. Suurema tähtsuse salajase tegutsemise tingimuses omab loomulikult subjektiivne moment, s. o. et süüdlane arvaks, et tema tegevus on teistele nägemata või arusaamata, olgugi et kahjukan-nataja või teised isikud süüdlasele märkamatuks nägid tema tegu.

KrS varguse mõiste defineerimisel läheb lahku eeltoodust. Definitsiooni leiame § 548, mille järgi loetakse varguseks omastamise sihiga toimitud salajast või avalikku võõra vallasvara riisumist. Nagu sellest nähtub, ei tee KrS vahet salajase ja avaliku võõra vallasvara äravõtmise vahel, mida ühtlaselt nimetab riisumiseks. Seega Kriminaalseadustiku varguse mõiste on laiem, ta mahutab endasse ka NS § 1643 ettenähtud riisumise (vägivallata riisumise). Peale selle erineb KrS varguse definitsioon NS omast veel selle poolest, et märgib ära ka varguse sihi, s. o. võõra vallasvara omastamise, mida NS pole märgitud. Seega KrS rõhutab ka süüdlase tahet omastada riisutud asja või käsutada seda kui omandust oma äranägemisel.

Olles toonud NS ja KrS erinevad seisukohad varguse mõiste defineerimisel, asume selle süüteo üksikasjalikule vaatlemisele RNS, NS ja KrS järgi.

Kriminaalmateriaalseadustes üldiselt liigitatakse vargusi varastatud asja omaduse, süüdlase ja kahjusaaja vastastikuse vahekorra, kordasaatmise koha, aja ja viisi järgi, kui palju neid loetakse tegu raskendavateks asjaoludeks või hädaohtlikeks ühiskonnale.

Maksvate kriminaalseadustike kui ka KrS järgi vargus liigitatakse nelja järku, need on: liht- või harilik, kerge või privilegeeritud, raske ja kvalifitseeritud vargus.

I. Liht- või hariliku varguse all mõistetakse seaduses seesugust vargust, mis on saadetud korda ilma seaduses eraldi märgitud tegu raskendavate või kergendavate asjaoludeta. Harilik vargus on nähtud ette RNS § 169 ja KrS § 548 esimeses lõikes ning on karistatav esimese järgi vangistusega kolmest kuni kuue kuuni, teise järgi aga vangimajaga mitte üle ühe aasta.

II. Kerge või privilegeeritud varguse all mõistetakse seaduses vargust, mis jälitamise tingimuste või karistuse raskuse poolest võrreldes teiste varguste liikidega on seatud rohkem eesõigustatud seisukorda. Siia kuuluvad: perekondlik vargus, vähetähtis vargus, häda sunnil toimitud vargus ja enne kohtuotsust tagasiantud asja vargus, need on vargused, mis on saadetud korda RNS § 171 ja NS § 1663 ning KrS § 548 neljandas lõikes ettenähtud tingimusi.

Mis puutub perekondlisse vargusse, siis maksev seadus näeb ette jälitamise tõstmise ainult erakaebuse korras ühes õigusega vältida ettenähtud karistust leppimise teel. Perekondlise vargusena

maksva seaduse (RNS § 19 ja NS § 1664 märkus 1) loetleb: 1) vargus abikaasade vahel, kusjuures eeldatakse seaduslikku abielu; 2) vargus vanemate ja laste vahel (see ei käi aga vendade ja õdede ega ka vanaisa ja lapselapse vaheliste varguste kohta). Perekondlike varguse privilegieerimine seisab ainult jälitamise korra muutmises ilma karistuse muutmiseta, ning kannab puhtisikulist iseloomu, mitte makstes osavõtjate kohta, kes ei seisa kahjusaaajaga seaduses loetletud sugulussidemeis. KrS perekondlist vargust eraldi ei tunne, kuid KKS § 5 on öeldud, et varguse suhtes, mis on saadetud korda abikaasade, ülenevate ja alanevate sugulaste vahel, kuulub algatamine ja kohtus süüdistamise õigus ainult süüteoost kannatanule või tema seaduslikule või selleks volitatud esindajale (kellel on ka õigus neid asju kuni kohtuotsuse seadusjõusse astumiseni lõpetada leppimise teel).

Vähetähtis vargus on seesugune vargus, mille objekt on väikese väärtusega. Maksev seadus (RNS § 171 ja NS § 1663) kui ka KrS (§ 548 neljas lõige) loevad selleks varguse, mille objekti väärtus ei ületa 2 krooni.

RNS lubab siin kohtul karistust vähendada kuni kahe nädala arestini, NS — vähendada karistust kolme astme võrra, mis aga kummagi järgi pole kohtule kohustuslik, vaid fakultatiivne. KrS aga annab ülemmäära, mille järgi ei või karistus tõusta mitte üle kune kuu vangimajas.

Samale astmele karistuste suhtes seab seadus ka häda või puuduse sunnil toimitud varguse ja enne kohtuotsuse saabumist kahjusaaajale süüdlase poolt vabatahtlikult tagasiandud asja varguse. Häda sunnil toimitud varguse all mõistetakse seaduses seesugust vargust, mis süüdlase poolt on saadetud korda igasuguste ülespidamise ainete kui ka töö puudumise tõttu. Objektiks siin võivad olla mitte ainult toitained, vaid ka igasugused teised asjad.

Viimasena märgitud privilegieeritud varguse all mõistetakse seaduses juhtu, kui süüdlane enne kohtuotsust vabatahtlikult annab varastatud varanduse kahjusaaajale tagasi. Maksev seadus nõuab, et varas annaks tagasi sama asja, mille ta varastas, mitte aga ekvivalendi. KrS lubab ka muul viisil kahjusaaajat rahuldada. Asja tagasiandmine või kahjusaaajale kahjutasumine muul viisil peab sündima tingimata süüdlase vabal tahtel ja initsiatiivil, kusjuures selle motiivideks võivad olla kas kahetsus, hirm karistuse eest või muu põhjus. Asja tagasiandmine kõrvaliste isikute poolt ilma süüdlase teadmise ja tahtmiseta ei vähenda karistust, samuti ei privilegieeri vargust kahjusaaaja osaline rahuldamine.

III. Raske varguse all mõistetakse seaduses seesugust varguse juhtu, mis on saadetud korda seaduses eraldi loetletud karistust raskendavatel asjaoludel, kuid mille arvessevõtmine karistuse määramisel oleneb kohtu äranägemisest (arvatud välja juhud, kus karistuse kõrgendamine seaduse järgi on kohustuslik, RNS § 170¹) ja mis ei muuda kohtualluvust. Raske vargus on nähtud ette RNS

§ 170 ja 170¹, NS § 1659 ja 1659¹ ning KrS § 548 teises lõikes. Karistuse raskendamine võib olla tingitud kas varguse subjektist — süüdlasest, varguse objektist, varguse kohast, ajast või kordasaatmise viisist.

Maksva seaduse järgi vargus muutub raskeks:*) 1) subjekti järgi: a) kui ta on saadetud korda teenijate, sulaste, tööliste või teiste isikute poolt, kes elavad kahjusaaaja juures, ning võõraste-majade ja sissesõiduhuovide peremeeste või teenijate poolt reisijate järelt toimepandud varguste korral (kuid ilma kõrvaliste isikute abita), vastasel juhul vargus muutub kvalifitseeritud varguseks); b) kui ta on pandud toime isiku poolt, kes juba kord varemalt varguses või kelmuses on mõistetud süüdi ja karistatud (või ka kaks korda, kuid vallakohtu otsuse põhjal); c) kui ta on toime pandud kahe või rohkem isiku kokkuleppel, kuid mitte salgaga; 2) objekti järgi: kui süüdlane teadlikult varastab kahjukannataja toitmiseks hädavajaliku asja (siin mõeldakse ainult toiduks tarvitata-vaid aineid); 3) koha järgi: a) kui vargus on saadetud korda kirikus, kabelis, palvelas või kalmistul või surnult, kuid kirikuvarandust puudutamata ja pühadusi teotamata; b) kui vargus on pandud toime ametiasutustes ja c) kui vargus on saadetud korda rahvakogunemistel (näit. koosolekutel); 4) aja järgi: kui vargus on pandud toime öösel (kusjuures ööd ei arvata astronoomilises mõttes, vaid aja järgi, mida tarvitatakse magamiseks); 5) kordasaatmise viisi järgi: a) kui vargus on saadetud korda sisseronimise (läbi akna) või ronimise teel üle aia või muu tõkke või majja tungimisega väljamõeldud ettekäände all (näit. kellegi teise isiku asemel); b) kui vargus on saadetud korda tõkete või sulgude (lukk, riiv) murdmise teel, mis takistavad juurdepääsu õue, hoonesse või ühest selle osast teise, arvatud välja juhud, mis on nähtud ette NS § 1647; c) kui vargus pandi toime lukustatud vallasvara hoiupaikadest, nende hoiupaikade või neisse pääsemist takistavate sulgude lõhkumise või rikkumise teel kuriteo kohal ja d) kui vargus pandi toime elutsetavas või mitteelutsetavas hoones tõkete või lukkude lahtitegemise teel muukraudadega või muude abinõudega (valevõtmed), või samal viisil kuriteo kohal lukustatud vallasvara hoiupaikade lahtitegemise teel.

KrS järgi on vargus raske, kui see on saadetud korda: erilise jultumusega, usalduse rikkumisega, tõkete või lukustuste kõrvaldamisega, mis takistasid pääsemist õue, hoonesse või muusse ruumi või hoiukohta; raudteerongi liikumise või selle peatuse ajal; öösel ja kui riisutud varandus kahjusaaaja toitmiseks oli teadvalt hädatarvilik (§548 teine lõige).

Mis puutub karistusesse, siis RNS § 170 järgi võib kohus suurendada karistust kuni ühe aasta vangistuseni, juhtudel, kui tegemist murdvargusega (RNS § 170¹), võib kohus suurendada karistust kuni ühe aasta ja kuue kuu vangistuseni, NS järgi võib kohus suuren-

*) Raske varguse kohta käivad reeglid muudavad harilikku ja privileeritud varguse kohta ettenähtud karistuse, kuid kvalifitseeritud varguse suhtes neil pole tähendust.

dada karistust astmete viisi (ilma murdvarguse suhtes erandit tege- mata), KrS järgi võib aga kohus vangimaja-karistust pikendada kuni kahe aastani.

IV. Kvalifitseeritud varguse all mõistetakse seaduses vargust, mis on saadetud korda seaduses eraldi ettenähtud asjaoludel ja mis obligatoorselt suurendavad teo karistatavust ning muudavad kohtu alluvust.

NS käsitlevad kvalifitseeritud vargust § 1645—1655, 1657, 1658 ja 1660, KrS aga § 548 kolmas lõige, 549, 550—554. Vargust kvalifitseeritakse subjekti, objekti, kordasaatmise koha, aja ja viisi järgi.

Subjekti järgi kvalifitseeritud varguste alla kuuluvad: kodune vargus, vargus salgaga ja retsidiiv.

Kodune vargus (s. o. teenijate, sulaste, tööliste või teiste isikute poolt peremehe järelt toimepandud vargus) iseenesest on raske vargus (RNS § 170 p. 7 ja NS § 1659 p. 7.), kuid kvalifitseerituks ta muutub sel juhul, kui ta on toimitud ühenduses murdmisega või ettekavatsetult kõrvaliste isikute abil, kes majja või muusse elutsetavasse või mitteelutsetavasse hoonesse juhatatud isikute poolt, kes elavad kahjusaja juures. Põhjuseks, mis pärast seadus loeb kodust vargust kvalifitseeritud varguseks, on süüdlase poolt peremehelt talle osaks saanud erilise usalduse rikkumine, kuid peale selle sageli ka erikohustuse rikkumine koha suhtes, kus vargus on pandud toime.

NS § 1649 järgi langevad kodused vargused, kui nad sulaste, teenijate või tööliste poolt ühiselt teiste isikutega on pandud toime, karistuste suhtes kolme alaliiki, vastavalt sellele, kas varguse juures on tulnud ette tõkete lõhkumist või ei. Nimetatud § p. 1 järgi karistatakse süüdlasi, kui kodune vargus on ühenduses kvalifitseeritud murdvargust*) iseloomustava tõkete lõhkumisega, vangirooduga 4—5 aastani. Kui aga sarnane vargus on sündinud ühenduses raske murdvargust*) iseloomustava tõkete lõhkumisega, alaneb karistus p. 2 järgi 3—3½ aasta vangirooduni. Kui sulaste, teenijate j. t. poolt koos teiste isikutega toimepandud vargus on sündinud ilma tõkete lõhkumiseta, langeb karistus sama § p. 3 järgi 2½—3 aasta vangirooduni. Karistuseks süüdlasele—teenijale, sulasele jne., kes oma peremehe järelt tõkete lõhkumise teel ükskõik mil kujul viimase varandust varastab, on NS § 1649 järgi nähtud ette vangirood 2½ aastast kuni 4 aastani. Sama liiki kvalifitseeritud vargusteks ja samade karistuste alla langevateks tuleb lugeda NS § 1650 ettenähtud võõrastemajades või sissesõiduhoovides peatuvate reisijate asjade vargused, kui nad toime pannakse sama võõrastemajade või hoovide peremeeste või nende sulaste ja teenijate poolt.

KrS kodust vargust eraldi ei märgi, kuid § 548 teises lõikes on raske vargusena märgitud vargus, mis saadetud korda usalduse rik-

*) Kvalifitseeritud murdvargus oleneb elumajja või tema õue pääsemise tõkete lõhkumisest, raske murdvargus — kõrvalhoonetesse pääsemise või kraamihoidmise hoiupaikade (kastide, kirstude) avamise tõkete lõhkumisest või elumaja uste lukkude avamisest muukraudade ja valemõõtmete abil.

kumisega ning mida sama § kolmanda lõike põhjal tuleb lugeda kvalifitseeritud varguseks, kui riisutud varanduse väärtus ületab 1000 krooni, sel korral süüdlast karistatakse vangimajaga mitte üle 6 aasta.

Vargus salgaga. Salgaga toimitud varguse mõiste NS järgi pole küllalt selge. Ta haarab siia alla mitte ainult isikute ühenduse, mis moodustatud mitmeks üksteisele järgnevaks varguseks, vaid ka isikute ühenduse, mis loodud ainult ühe varguse toimepanemiseks. Mõlemal juhul on nõutav lihtne organisatsioon ning karistuse suurus (vangirood 5—6 aastani või sunnitöö 4—6 aastani) siinjuures oleneb osast, mis kuulus salgas süüdlasele (NS § 1645). Peale selle on NS nähtud ette keerulised karistamise reeglid varguste otstarbeks salga asutamise, nendest osavõtmise või neile kaasaaitamise kohta (§ 925—931, 1662). KrS § 551 p. 2 järgi karistatakse süüdlast varguses, mis saadeti korda salgaga (organiseerimisviis pole tähendatud), sunnitööga mitte üle 8 aasta.

Retsidiiv. Retsidiivi all mõistetakse seaduses kuritöö või üleastumise kordamist, s. o. sama või samalaadse kuriteo kordasaatmist pärast eelmise kuriteo eest karistuse ärakandmist. Retsidiiv varguse juures omab suure tähtsuse, kui kuritöö harjumuseks muutumise tunnus. Maksva seaduse alusel harilik vargus muutub esimese retsidiivi puhul raskeks varguseks (RNS § 170 p. 8), kuid teise ja järgnevate retsidiivide puhul kvalifitseeritud varguseks (NS § 1655); peale selle NS näeb ette mõnede kvalifitseeritud varguste suhtes veel spetsiaalretsidiivi ja nimelt õnnetusjuhtumi (§ 1646), murdvarguse (§ 1647), teel toimitud varguse (§ 1651, 1652), relvastatud varguse (§ 1653), hobusevarguse (§ 1654¹) ja teiste tähtsamate koduloomade varguse (§ 1654²) puhul. Nendel juhtudel neljanda retsidiivi eest, teelt toimitud varguse puhul aga kolmanda retsidiivi eest on karistuseks sunnitöö 4—6 aastani, kuid hobusevarguse (6. juuni 1909. a. seaduse alusel) korral juba esimese retsidiivi eest on karistuseks sunnitöö 4—8 aastani. Mis puutub tavalise retsidiivvarguse karistusse, siis NS § 1655 p. 1 näeb karistusena ette kolmanda varguse (teine retsidiivne tegevus) kordasaatmise eest, kui varastatud objekti väärtus ei ületa 1000 krooni, vangiroodu 1½—2½ aastani ühes iseäraliste õiguste kaotamisega, kuna neljanda varguse (kolmas retsidiivne tegevus) kordasaatmise eest, kui varastatud objekti väärtus ei ületa 1000 krooni, vangiroodu 3½—4 aastani. NS § 132 järgi võib uut vargust ainult siis retsidiivisüüteona karistada, kui eelmise varguse eest määratud karistuse ärakandmise või armuandmise päevast järgmise varguse toimepanemiseni on möödunud vähem kui kolm aastat ning kui karistus seejuures oli lihtne vangistus ilma õiguste kaotamiseta; kui aga karistuseks eelmise varguse eest oli vangistus ühes mõnede iseäraliste õiguste kaotamisega, on retsidiivi kordasaatmise võimaluse tähtaeg kuni viie aastani; kui aga karistuseks oli endise varguse eest vangirood ühes kõigi iseäraliste õiguste kaotamisega, on retsidiivi võimaluse tähtaeg kuni 8 aastani endise karistuse äraistumise päevast arvates. Kui aga ka-

ristuseks endise varguse eest oli sunnitöö ja asumisele saatmine ühes kõigi õiguste kaotamisega, on retsidiivi võimaluse tähtaeg kümme aastat endise karistuse ärakandmise päevast arvates.

KrS on retsidiivvargus nähtud ette § 553 ja 554, mille järgi karistatakse süüdlast sama seaduse § 548 esimeses ja teises lõikes ettenähtud varguses (s. o. harilikus ja raskes varguses), mis saadeti korda pärast kahel korral karistuse ärakandmist varguse, röövimise, väljapressimise või kelmuse eest enne viie aasta möödumist, arvates ühe seesuguse süüteo eest karistuse ärakandmise päevast, vangimajaga kuni kolme aastani, kuna aga süüdlast varguses, mis saadeti korda pärast karistuse ärakandmist mitte vähem kui kolmel korral varguse, röövimise, väljapressimise või kelmuse eest enne viie aasta möödumist, arvates ühe seesuguse süüteo eest karistuse ärakandmise päevast, vangimajaga mitte üle kuue aasta. Kui aga süüdlane mõne nimetatud süüteo eest karistusena ära kandis vangimajas üle ühe aasta ja uuesti kordasaadetud varguse eest enne nimetatud tähtaja möödumist kohtu poolt tunnustatakse vangimaja karistuse vääriliseks samuti üle ühe aasta, siis karistatakse teda sunnitööga kuni 8 aastani. Objekti alusel kvalifitseeritud varguste alla kuuluvad vargus, mille objekti väärtus üle 1000 krooni, vargus teelt, hobusevargus, dokumentide vargus ja pealetungi või kaitsevahendite esemete vargus.

Vargus, mille objekti väärtus üle 1000 krooni. Varastatud asja hinna järgi varguse kvalifitseerimine on vana germaani õiguse printsiip, mis aga säilinud ka kaasaegseis seadustikes, nagu meiegi maksvates seadustes, kui ka KrS, mis liigitavad varguse alla 1000 krooni harilikuks varguseks (RNS § 169 ja KrS § 548 esimene lõige), ning varguse üle 1000 krooni kvalifitseeritud varguseks (NS § 1655 p. 3 ja KrS § 548 kolmas lõige), mille eest ähvardava karistuse suurus maksva seaduse (NS § 1655 p. 3) järgi on vangirood $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ aastani, KrS (§ 548 kolmas lõige) järgi aga vangimaja kuni 6 aastani. Varastatud asju hinnatakse turuhinna alusel, kuna varguse juures tehtud kahjusid mälestuseseme kaotamise näol ei arvestata. Asja väärtuse suhe varaste arvuga ei oma mingit tähtsust.

Vargus teelt. Maksev seadus selle all mõistab transporteeritava varanduse vargust tema vedamisel, kusjuures karistuse suurus oleneb sellest, kas varandus oli ära kistud tavalisest sõiduabinõust või veoabinõudest ehk teistest vedamisvahendeist, mis asutatud valituse, omavalituse või erasikute poolt inimeste ja asjade vedamiseks (NS § 1651, 1652). Esimesel juhul võib olla varguse objektiks igasugune reisiija juures leiduv varandus, teisel juhul — ainult see varandus, mis vastavalt sisse pakitud. Kuid praktika ka sel juhul tunnustab kvalifitseeritud varguseks igasuguse varanduse varguse. Varanduse ärakiskumine peab sündima asja vedamisel, s. o. teel olles. Karistusena on nähtud ette vangirood, kuid kolmanda või neljanda retsidiivi puhul isegi sunnitöö (4 kuni 6 aastani), olenevalt sellest, missugusest veoabinõust oli vargus pandud toime.

KrS ei tunne sarnast kvalifikatsiooni, § 548 teises lõikes on küll

eraldi üles loetud vargus, mis korda saadetud raudteerongi liikumise või selle peatuse ajal, kuid see kuulub raskete varguste hulka ja on karistatav vangimajaga kuni kahe aastani.

Hobusevargus. Hobune on tähtis põllumajanduslik loom, mis pärast seaduse poolt juba esimest korda hobuse varastamine on kuulutatud kvalifitseeritud varguseks (§ 1654¹) ja on karistatav vangirooduga 3 kuni 6 aastani. Kui vargus peale selle osutub kvalifitseerituks veel muude asjaolude (tegutsemine salgaga, sissemurdmine, sõjariistus olek) tõttu ning seaduse poolt pole määratud raskemat karistust, siis karistuse miinimum algab 4-a. vangiroodust ning retsidiivi korral on karistuseks sunnitöö 4 kuni 8 aastani.

KrS § 552 järgi karistatakse süüdlast hobusevarguses vangimajaga mitte üle kuue aasta. Kui aga süüdlane saatis korda hobusevarguse enne viie aasta möödumist, pärast karistuse ärakandmist varem kordasaadetud hobusevarguse eest, arvates selle karistuse ärakandmise päevast, või kui hobusevargus temale oli äriajamiseks, siis karistatakse teda sunnitööga mitte üle kaheksa aasta.

NS § 1654² järgi on ka mõne muu suurema kodulooma (sarvloomaa) vargus kvalifitseeritud vargus, mille eest karistusena on nähtud ette vangirood 1—2½ aastani, retsidiivi puhul aga karistuse kõrgendamise astmete viisi. (Vene senati seletuse alusel ei mõisteta „suurema kodulooma“ all mitte elaja suurust, vaid tõugu.)

Dokumentide vargus. Dokumentide all seaduses mõistetakse seesugust kirjalikku tõendit (paberit), mis tõendab õiguse või kohustuse tekkimist, muutumist või lõppemist. Dokumentid, mis tõendavad varanduslisi vahetuid, kuuluvad üldise varanduse mõiste alla ja seepärast võivad olla varandusevastaste kuritegude objektiks (näit. rahamärgid, vekslid, võlaallkirjad). Seejuures on ükskõik, kas nad on koostatud ametiasutuse poolt või kodusel teel. NS järgi kvalifitseeritakse mitte igasuguse dokumendi, vaid ainult teatava liigi dokumentide vargust ja nimelt: 1) dokumendi vargus, mis tõendab süüdlase vahetuid ametiasutusega, kusjuures on tähtsusetu varastatud dokumendi omadus kui ka süüdlase tegutsemise eesmärk. Seadus teeb ainult vahet seesuguste dokumentide varastamises ametiasutust (§ 303) ja eraisikute juures (§ 1658), kusjuures esimesel juhul on karistus raskem (võib olla vangirood 5 kuni 6 aastani); 2) dokumendi vargus, mis tõendab varanduslisi õigusi, eriti kinnisvara kohta (§ 1657). Siinjuures on nõutav, et süüdlane oleks teadlik võõra varandusliku dokumendi varguses ja et tal oleks kavatsus saada teost (vargusest) enesele või kellelegi teisele seadusevastast kasu (karistus võib olla vangirood 4 kuni 5 aastani).

KrS järgi on omastamise sihiga toimitud dokumendi või kirjavahetuse riisumine, kas salaja või avalikult, karistatav samadel alustel nagu varguski (§ 548). Siit järgneb, et dokumendi vargus KrS järgi ei ole otsekohe raske ega ka kvalifitseeritud vargus, kuid asjaolud, mis muudavad varguse raskeks või kvalifitseerituks, omavad sama tähenduse ka dokumendi või kirjavahetuse riisumise suhtes, arvatud välja retsidiivne tegevus.

Pealetungi- või kaitsevahendite vargus. Maksvas seaduses pole seda süütegu eraldi ette nähtud, kuid KrS § 549 p. 3 järgi kuulub nimetatud asjade vargus kvalifitseeritud varguse alla. Siin on nõutav, et pealetungi- või kaitsevahendid (relvad, padrunid, püssirohi või muu) kuuluksid riigile, kui on eraomandus, siis oleksid varastatud riigi ladudest või kaitseväe hoiukohtadest. Karistusena (kui riiklikult hädaohtlikule vargusele) on nähtud ette vangimaja kuni kuue aastani.

Kvalifitseerimine koha järgi. Maksva seaduse alusel kvalifitseeritakse vargust koha järgi ainult ühenduses teatava teoviisiga-sissemurdmisega, kuna teokoht iseenesest vaevalt võimaldab karistuse raskendamist, s. o. RNS § 170 või NS § 1650 tarvitamiseks, järgmiste eranditega, mis eraldatud varandusevastastest süütegudest, mil vargus on kvalifitseeritud: 1) ametikohas hoitavate dokumentide, kirjavahetuse või kuriteo asitõendite või õiguslike vahekordade tõendite vargus, viimast vaadeldakse kui kuritegu valitsemise korra vastu; 2) vargus majadest, mis asuvad karantiini vöös, või majadest, kus elanikud nakkushaigustesse surnud, kui kuritegu rahva tervise vastu, mida karistatakse surmanuhtlusega või vangirooduga 5 kuni 6 aastani, kui vargus on saadetud korda taudi möllamise ajal, või kui on kahtlus tema levimises (NS § 832).

KrS kvalifitseerib koha järgi varguse, kui see on pandud toime varguse otstarbeks lahtikaevatud või rikutud hauast, mille karistusena on nähtud ette vangimaja mitte üle kuue aasta (KrS § 549 esim. lõige).

Kvalifitseerimine aja järgi. Maksva seaduse alusel on vargus aja tingimuste suhtes raskemini karistatav järgmistel juhtudel: kui ta on saadetud korda öösel (RNS § 170 ja NS § 1659), mil muutub raskeks varguseks, kui ta aga on korda saadetud ühiskondlise õnnetuse ajal (tulikahju, uputuse, rongiõnnetuse või muude õnnetuste ajal, NS § 1646), mil muutub kvalifitseeritud varguseks. Viimasel juhul on kvalifitseerimise põhjuseks asjaolu, et nimetatud õnnetuste puhul asja omanikul puudub vajalik võimalus kaitsta oma varandust kurjategijate vastu. Varguse objektiks siin on need varandused, mis ühiskondlise õnnetuse ajal olid kaitseta seisukorras (näit. olid põlevas majas või sealt välja visatud tänavale). Ühiskondlise õnnetuse ajal toimitud vargusi karistatakse vangirooduga 3 kuni 3½ aastani, kuid neljanda retsiidivi korral — sunnitööga 4 kuni 6 aastani.

KrS kvalifitseerib vargusi aja järgi, kui nad on saadetud korda ühiskondlise õnnetuse ajal või öösel. § 549 p. 2 järgi karistatakse süüdlast, kui ta varastas varandust, mis tulikahju, üleujutuse, laevaõnnetuse või muu ühiskondlise õnnetuse tõttu oli hädaohus, ja vargus saadeti korda seesuguse õnnetuse ajal, vangimajaga kuni 6 aastani. § 550 p. 2 järgi karistatakse süüdlast, kes varguse toimis öösel elutsetavast hoonest, laevast või muust ruumist või sarnasest elutsematust ruumist, kus tol ajal teadvalt inimene viibis, või aiaga ümbritsetud elutsetava hoone õuest ja sealjuures veel peale selle tungis sel-

lesse ruumi või õue valemõtte abil või rikkudes tõkkeid või lukustusi, mis takistasid ruumi või õue pääsemist, vangimajaga mitte üle 6 aasta. § 551 p. 1 järgi karistatakse süüdlast varguses, mis saadeti korda öösel mitme ja sealjuures relvastatud isiku poolt eelmises paragrahvis nimetatud kohtades ja viisil, sunnitööga mitte üle 8 aasta.

Kvalifitseerimine kordasaatmise viisi järgi. Kordasaatmise viisi järgi kvalifitseeritakse vargust murdvargusena ja relvastatud vargusena. Siin on kvalifitseerimise aluseks abinõud, millega tungiti varanduse juurde.

Murdvargus. Murdvargus on varanduse ärakiskumine (KrS järgi riisumine), mis asub lukustatud ruumis või hoiukohas, kas ruumi või tema lukustuse lõhkumise teel. Mis puutub hoiukohta, siis selleks nimetatakse kunstlikult loodud ruumi, mis on määratud teatava objekti alalhoiu jaoks. Kui see ruum pole aga olemuselt määratud hoiukohaks, siis on ta vaid paigutusabinõuks (näit. viinapudel). Süüdlase tegevus sissemurdmise juures peab seisma ruumi või hoiukohta sissetungimises kas selle mõne osa või lukustuse lõhkumise teel. Sissetungimine, s. t. vägivaldne tegevus on nõutav niipalju, kuipalju see on vajalik asja äravõtmiseks (vägivalla aste on tähtsusetu). Kui näiteks süüdlane võttis lukustatud hoiupaigast asja, ilma hoiupaika kui ka lukustust lõhkumata, siis sissemurdmist ei ole (näit. puges läbi aia). Igal juhul sissemurdmine peab olema ärakiskumise abinõuks, s. o. käima selle eel. Hooned, kuhu sisse muratakse, liigitatakse elutsetavateks, mitteelutsetavateks ja nende aiaga ümbritsetud õuedeks, kusjuures rohkem kaitstud on elutsetavad hooned. Maksva seaduse alusel sissemurdmine jagatakse kahte liiki, millest ainult raskem, s. o. mis toimitud elutsetavas hoones või tema päraldises, omab kvalifitseeritud varguse iseloomu (NS § 1647), teine aga — kergem, mis toimitud varanduse hoiupaikades, omab raske varguse või hariliku murdvarguse iseloomu.

Kvalifitseeritud murdvarguse koosseis oleneb kahest tingimusest: kohast ja teotsemise viisist. Koha suhtes on nõutav, et vargus oleks toimitud elutsetavast hoonest (s. o. kus inimesed elavad kas alaliselt või ajutiselt), või selle tõkkega (mis takistab pääsu õuele) piiratud õuest ehk elutsetava hoonega ühel õuel asuvast hoonest. (Riigile kuuluvates mitteelutsetavates hoonetes, mida valvatakse, toimepandud murdvargus on samuti kvalifitseeritud murdvargus.) Teotsemisviisi suhtes seadus nõuab, et see oleks toimitud tõkete lõhkumise kaudu, mis takistavad pääsu õuele, elutsetavasse hoonesse või ühest tema osast teise, või mis on nende takistuste lukustuseks. Järelikult kvalifitseeritud murdvarguse koosseisuks on vajalikud järgmised tingimused: 1) kindel ese, mille vastu on sihitud süüdlase lõhkuv tegevus; 2) lõhkuva tegevuse teostamine, s. o. sissemurdmine ja 3) kausaalsides sissemurdmise ja varanduse ärakiskumise vahel (kausaaalsidemes ärakiskumisega võib olla ainult seesugune murdmine, mis käis ärakiskumise eel). Murdmise esemeks peavad olema tõkked ja lukustused. Tõkete all mõis-

tetakse ehitusi, mis takistavad pääsu seaduse poolt näidatud koh-
tadesse (hoovile, elutsetavasse hoonesse või selle ühest osast teise).
Lukustuste all mõistetakse aga kindlustusabinõusid, mis peavad tak-
istama juurdepääsu varandusele sissekäigu läbi.

Harilik murdvargus. Harilik murdvargus (RNS § 170¹,
NS § 1659¹) erineb kvalifitseeritud murdvargusest osalt varguse
koha tõttu, osalt teotsemisviisilt. Koha järgi harilik murdvarg-
us võib olla toimitud niihästi ruumist, mis nähtud ette NS § 1647,
kui ka kõigist teistest lukustatud hoiukohtadest. Esimesel juhul
harilik ja kvalifitseeritud murdvarguse vahe seisab murdmise ob-
jektis ja teotsemisviisis, teisel juhul mõlemad liigid erinevad
kohalt kui ka teotsemisviisilt. Olulise tähenduse murdmise kons-
tateerimiseks omab lukustatud hoiupaiga olemasolu, mis moodus-
tab enesest asjale ligipääsu takistava tõkke. Hariliku murdvarg-
guse esemeks võivad olla igasugused hoiupaigad, ka liikuvad (su-
madanid, kohvrid j. t.), sõltumata sellest, kas nad asuvad elutse-
tavas või mitteelutsetavas hoones või isegi väljaspool hoonet. Teot-
semisviisi järgi hariliku murdvarguse alla, peale tõkete ja lukus-
tuste lõhkumise, kuulub veel hoiukohtade lukustuse avamine: 1)
muukraudade või muude riistade abil; 2) järeltehtud võtmete abil,
kui seejuures need olid toodud süüdlase poolt, aga mitte leitud teo-
paigalt. *Hoiupaiga lahtitegemine pärisvõtmega, mis varastatud, ei*
kuulu murdvarguse alla.

Kausaalside hariliku murdvarguse juures on samuti nõutav
nagu kvalifitseeritud murdvarguse juureski.

Kvalifitseeritud murdvarguse karistusena näeb NS (§ 1647)
ette vangiroodu 2½ kuni 3 aastani, kuid neljanda retsidiivi korral
sunnitöö 4 kuni 6 aastani; hariliku murdvarguse eest on aga ka-
ristus vangistuse näol 6 kuust kuni 1½ aastani (summa alla 1000 kr.,
RNS § 170¹) või kohtu äranägemisel hariliku murdvarguse jaoks
ettenähtud karistuse tõstmine ühe või kahe astme võrra (summa
üle 1000 kr., NS § 1659¹ ja 1655).

KrS § 550 p. 2 tunnustab kvalifitseeritud murdvarguseks
varguse, kui see pandi toime öösel elutsetavast hoonest, laevast või
muust ruumist, kus tol ajal teadvalt inimene viibis, või aiaga ümb-
ritsetud elutsetava hoone õuest, kui sealjuures süüdlane tungis
sellesse ruumi või õue valemõõde abil või rikkudes tõkkeid või lu-
kustusi, mis takistasid ruumi või õue pääsemist, mille karistusena
on nähtud ette vangimaja mitte üle 6 aasta. Kui see murdvargus
aga saadeti korda öösel mitme isiku poolt, kes varustunud sõja-
riistaga või muu abinõuga kallaletungimiseks või kaitseks, eelni-
metatud kohtadest, karistatakse süüdlasi sunnitööga mitte üle 8
aasta (KrS § 551 p. 1). Seega KrS järgi nõutakse murdvarguse
kvalifitseerimiseks peale eeltoodud tingimuste veel, et vargus oleks
toimitud öösel, või et vargus oleks toimitud öösel mitme relvastatud
isiku poolt. Siin lisandub varanduse ärakiskumisele (riisumisele)
veel hädaoht kahjusajaja elule.

Relvastatud vargus. Relvastatud varguse all mõistetakse NS

järgi seesugust vargust, mille kordasaatmise või selle katse juures süüdlane kandis enese juures mingit sõjariista või muud abinõu, mille abil ta oleks võinud kedagi surmata või vigastada (tarvitada pole neid vajagi). Relvastatud varguse kvalifitseerimiseks on nõutav: 1) et vargus toimuks kahjusaaaja (või teiste isikute) juuresolekul, või sarnases kohas või tingimustes, et süüdlane võis kohutada kahjusaaajaga; 2) et süüdlasel oleksid relvad mitte juhuslikult ja 3) et need suurendaksid tema pealetungi- või kaitseabinõusid kokkupõrke juhul.

Karistusena näeb NS (§ 1653) ette vangiroodu $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ aastani, kuid neljanda retsiidiivi puhul — sunnitöö 4 kuni 6 aastani.

KrS § 550 p. 1 ja § 551 p. 1 järgi relvastatud vargus on kvalifitseeritud, kui see pandi toime elutsetavas hoones, laevas või muus ruumis või sarnases elutsematus ruumis, kus tol ajal teadvalt inimene viibis, või aiaga ümbritsetud elutsetava hoone õuest, või kui see toimus öö ajal, mitme isiku poolt samades kohtades. Esimesel juhul on karistusena nähtud ette vangimaja mitte üle 6 aasta (§ 550 p. 1), teisel juhul — sunnitöö mitte üle 8 aasta (§ 551 p. 1).

Tuleb tähendada, et relvastatud vargus on kuritegu, mis sel juhul, kui varas tarvitab või püüdis tarvitada teo kordasaatmisel kas kahjusaaaja või muu isiku vastu relva, muutub vägivaldseks varandusevastaseks süüteoaks.

Mis puutub varguse katsesse, siis see on maksvate kriminaal-seaduste kui ka KrS järgi karistatav.

Poola politseist.

L. Kahkra.

Poola politsei organisatsioon ja selle arenemine pakub meile mitmes suhtes huvi. Teatavaid paralleele meie oludega ning arenemiskäiguga on küll võimalik tõmmata, kuid selle kõrval leidub ka lahkuminevaid jooni niihästi lõplikult väljakujunenud organisatsiooni vormides kui ka nende loomise ning arenemise käigus. Juba ajaloolise päranduse suhtes on meil Poolaga ühelt poolt palju ühist, teiselt poolt aga ka palju erinevat. Meie oleme vene ajast pärinud üle riigi ühtlased organisatsiooni vormid. Arendades, muutes ning täiendades neid meie olude ning ajanõuete kohaselt, oleme loonud oma iseseisvale riigile politseiorganisatsiooni, mis paljudele teistele riikidele võiks olla eeskujuks. Teatavasti on meie politsei, arvatud välja mõningad vähemad ja tähtsusetud puudused, nii oma organisatsioonilt kui ka funktsioonidelt saanud laialdase rahvusvahelise tunnustamise osaliseks.

Poola seisukord oli selles suhtes palju raskem ja keerulisem. Iseseisev Poola vabariik on pärinud ennesõjaaegsest ajajärgust kolm erilist ja teineteisest olulistest joontes lahkuminevat politseiorganisatsiooni: Vene, Preisi ja Austria omad. Sellele lisandub

veel asjaolu, et Poola riigi praegusest territooriumist suurem osa, mis enne kuulus Vene riigile, on nelja aasta jooksul olnud tähtsaimaid ja otsustavamaid maailmasõja lahinguvälju, armutult laastatud ja rüüstatud sõjavägede poolt, ja enamasti on seisnud aastaid Saksa ja Austria sõjaväelise okupatsiooni all. Selle aja kestel täitsid politsei funktsioone enamasti omavalitsuste poolt organiseeritud miilitsad ja kodanike omakaitse organisatsioonid, nagu umbes meil 1918/19. a. See sõja- ning okupatsiooniaegne politseiteenistuse korraldus on võtnud aastate jooksul päris omapärase, Vene politsei traditsioonidest lahkumineva ilme.

Iseseisvaks saanud Poola vabariigi piirides leidis nelja tüüpi politseiorganisatsioone, mis olulisemates joontes üksteisest erinesid: Vene politsei ja selle organisatsiooni ning traditsiooni jäänused, okupatsiooniaegne politseikorraldus endises Vene-Poolas, Preisi politseiorganisatsioon Saksamaalt saadud provintssides ja Austria politseiorganisatsiooni vormid endistes Austria-Ungari keisririigi provintssides.

Erilist tähelepanu ja tunnustamist väärib asjaolu, kuidas Poola paari aasta jooksul suutis luua säärasest kirjust ja väga ebaühtlasest pärandusest oma praeguse, haruldaselt tervikliku ja ühtlase üleriikliku politseiorganisatsiooni. Poolas on politsei — või nagu teda ametlikult nimetatakse riigipolitsei (policja panstwowa) — organiseeritud puhtriikliku ja üle terve riigi ühtlase asutusena. Riigipolitsei allub otsekohe siseministrile kui oma kõrgemale ülemusele. Siseministrile allub vahenditult riigipolitsei ülemkomandant (direktor). Igas vojevoodkonnas (kubermangus) seisab politsei eesotsas vojevoodkonna komandant, kellele omakord alluvad maakondade komissariaadid. Alamateks politseiorganiteks on linnades politseikomissariaadid, alevites ja külates — politseipostid.

Laadilt politsei jaguneb erialadeks: nagu näiteks raudteepolitsei, kriminaalpolitsei, veepolitsei jne., mis ei oma Poolas erilisi organisatsioonilisi keskvalitsusi, vaid kuuluvad ja alluvad kõik ühele riigipolitsei keskvalitsusele. Kuigi mainitud politsei korraldustes leidub mitmesuguseid erinevusi, mis tingitud erilistest oludest ja tingimustest, politsei on monoliitne ja terviklik.

Niipalju kui riigipolitsei tegevus puudutab avalikku korda, rahu ja seltskonna julgeoleku säilitamist ja kindlustamist, allub ta üldistele administratiivvõimu asutustele. Kuritegude selgitamisel ja kurjategijate jälitamisel allub politsei prokuratuurile ja kohtuvõimudele.

Poola riigipolitsei on teataval määral organiseeritud kaitseväe eeskujul. Kandidaatide ehk aspirantide politseiteenistusse vastuvõtmisel antakse eesõigus, nagu viimasel ajal meilgi, kaitseväelastele. Politseiteenistusse astuda soovijad — kandidaadid — peavad olema 21- kuni 35-aastased, üldhariduselt omama vähemalt algkooli nelja klassi hariduse. Kandidaatidelt politseiohvitseri kohtadele nõutakse keskkooli haridust. Erilist rõhku pannakse politseilisele kutseharidusele, nagu meilgi. Politseiteenistusse astujailt nõutakse

ajakohast politseilist kutseharidust, teoreetilisi teadmisi. Selleks on Poolas kutsutud ellu neli politseikooli: kõrgem — politseiohvitseride kool Varssavis — kõrgemate politseijuhtide ettevalmistamiseks, kuna teised kolm, mis määratud alamate politseinike väljaõpetamiseks, asuvad provintsid. Teenistusse astumisel alamad politseiametnikud annavad kohustuse, et nad vähemalt neli aastat teenivad politseis ja alluvad vajaduse korral kaitseväelisele režiimile, millised tingimused ei ole maksivad politseiohvitseride kohta. Politseiametnikud alluvad Poolas valjumatele distsiplinaarmäärustele kui teised riigiametnikud, selline kord on maksev niihästi teenistuse ajal kui ka väljaspool teenistust. Seevastu on nad aga pensioni saamisel asetatud eesõigustatud seisukorda.

Poola riigipolitsei isiklik koosseis, kui võrdleme seda teiste riikide omaga, pole suhteliselt kuigi suur, isegi minimaalne. 1934. aasta esimese poole andmeil on Poola riigipolitsei teenistuses kokku 32.009 isikut, neist politseiametnikke 31.167. Viimasesse arvu kuulub 830 politseiohvitseri, 27.955 alamat politseiametnikku ja 2.382 kriminaalpolitseinikku. Säärane arvuline politsei koosseis on suhteliselt päris väike Poola vabariigi 389.000-ruutkilomeetrilise pindala ja 33-miljonilise elanikkonna kohta.

Vaatamata minimaalsele arvulisele koosseisule, seisab Poola politsei täiesti oma ülesannete kõrgusel. Selleks aitab palju kaasa ühelt poolt valitsuse ja riigipolitsei ülemjuhtimise püüe tõsta võimalikult kõrgemale tasemele politseiametnike kvaliteeti, teiselt poolt Poola riigipolitsei sõjaväeline organisatsioon ühes sellele iseloomuliku valju distsipliiniga ja kõrgendatud nõudmistega teenistusosalal, nii nõutakse politseiliste ülesannete täitmiseks kogu ametniku energia rakendamist. Lõpuks on tähtsaks teguriks asjaolu, et Poola riigipolitsei on seesmiselt organiseeritud ühtlase tervikuna ja orgaaniliselt seisab tsentraliseeritud juhtimise all. Ametnike kohustruudust ametikohuste täitmisel tõendab muu seas suur politseinike arv, kes saanud surma, nii kuni 1927. a. lõpuni võitluses kurjategijate vastu kodanikkonna elu ja vara kaitsmisel sai surma 422 politseinikku.

Nagu selle kirjutuse alul nägime, kujutas Poola politsei vabariigi algaastail organisatsioonilt väga kirjut ja ebaühtlast pilti, mis oli täis võõraid ja ükskõiksetega kooskõlastamata elemente. Kuid siiski ka neil aegadel on politsei rahuldavalt täitnud oma raskeid ja vastutusrikkaid ülesandeid. Maailmasõja tagajärjel oli suuresti tõusnud kuritegevus, politsei asus energiliselt selle likvideerimisele. Suuremaid pingutusi ja ohvrimeelsust nõudis politseilt mitmesuguste organiseeritud jõukude ja röövsalkade likvideerimine.

Politsei tegevuse ühtlustamisele ja üle suure laia riigi riigipolitsei loomisele pani aluse 24. juulil 1919. a. seimi poolt vastuvõetud riigipolitsei seadus. Juba 1920. aastal oli peagu terves riigis, arvatud välja ainult endised Preisi provintsid, politsei ümberkorraldamine teostatud uue seaduse kohaselt. Poola noorele riigipolitseile andis esimese suurema tuliproovi Nõukogude Vene sõjavägede maale sis-

setungimine 1920. aastal. Sellest tuliproovist tuli Poola riigipolitsei auga välja, asudes pärast vaenlase lüüasaamist seadusliku korra maksmapanemisele ja mitmesuguste röövsalkade likvideerimisele.

Poola riigipolitsei organisatsiooni seesmisel arendamisel ja täiendamisel püüti arvestada ka parimate ja täiuslikemate välismaiste politseiorganisatsioonide kogemusi, kohaldades neid oma maa eri oludele ning nõuetele. Politsei ala teenistustehniliste küsimuste ajanõuete kõrgusele tõstmiseks ja lahendamiseks kutsuti 1919. aastal Poolasse üheks aastaks politsei eriteadlasi Inglismaalt.

1919. a. riigipolitsei seadus oli jõus kuni 28. märtsini 1928. a., mil see asendati uue seadusega. Politseiseaduse muutmine osutus vajaliseks. Oli tarvis kooskõlastada riigipolitsei kohta maksvaid norme teiste riigiasutuste tegevust reguleerivate seaduste ja määrustega, mis vahepeal olid avaldatud. Sellega kõrvaldati 1919. a. seaduse puudused ja kasutati vahepeal saavutatud praktilisi elukogemusi.

Ühendusist välisriikide politseides ja viimaste tegevusest.

L. Puusild.

Maaailmas valitseva tööpuuduse kohta pakub väga kujuka näite Inglismaal valitsev olukord politsei isikliku koosseisu uuendamisel. Londoni Metropolitan politsei koosseisus on 20106 ametnikku. 1933. a. jooksul avaldas soovi astuda tähendatud politsei teenistusse mitte enam ega vähem kui 22393 isikut, s. o. rohkem kui üldse koosseisus oli nähtud ette kohti! Sellest arvust võeti teenistusse ainult 509 inimest, s. o. 2,27% (1932. a. — 3,6%). Iseloomustav on, et 55% kohasoovijaist oli keskkooli haridusega. Peab aga tähendama, et tung just sellesse politseiüksusse on alati olnud eriti suur: ta on hästi organiseeritud ja omab kuulsuse mitte ainult Londonis ja Inglismaal, vaid terves maailmas. Seal leiavad kasutamist kõik tehnika saavutused kuritegevuse vastu võitlemisel. Juba läinud aastal asutati Londoni Metropolitan politsei jaoks eriline politsei-raadiokool, kus koolitatakse välja ametnikke, kes peavad teenistust raadioga varustatud patrullautodes. Kuna Metropolitan politsei suurendas hiljuti patrullautode arvu 300 võrra, tekkis tarvidus veel erilise autojuhtide kooli järgi. Viimasesse võeti umbes 600 politseinikku, kes vabatahtlikult ilmusid kooli ja keda põhjalikult õpetatakse kõiksuguste autotüüpide masinate käsitamises ja autode juhtimises. Kui tähendatud ametnikud on lõpetanud kooli, saadetakse sinna praegused politseinikud-autojuhid, et nende teadmisi mootrite ja üldse autode alal täiendada ja värskendada. Londoni tänavaid iseloomustavad väikesed Metropolitan politseile kuuluvad politseimajakesed. Neid kasutavad politsei-

ametnikud, et astuda ühendusse keskkohaga, neid võivad kasutada ka eraisikud, et hädakorral paluda politseilist abi. Nende majakeste arvu suurendatakse alata. Praegu on Metropolitan politsei kasutada 219 säärast majakest, see arv aga tõuseb arvatavasti peatselt juba kahekordseks. Erilist tähelepanu on kõnesolevas politseiuksuses hakatud viimasel ajal pöörama kõige tihedamale koostööle välis- ja kriminaalpolitsei vahel. Et see koostöö kannaks head vilja, tehti Londoni politseipresidenti poolt hiljuti korraldus, mille järgi iga Metropolitan politsei koosseisu kuuluv välispolitsei ametnik peab pärast katseaia väljateenimist üks kuu teenima kriminaalpolitseis, et tutvuda kriminaalpolitsei praktilise tööga niipalju, kui seda muidugi võimaldab võrdlemisi lühike aeg. Kriminaalpolitseid on samuti hakatud reorganiseerima ühenduses üldise Londoni politsei ümberkorraldamisega. Londoni politseipresidenti korraldusel loodi muu seas juurde järgmised eriosakonnad: varastatud kraamiga kaubitsejate vastu võitlemise osakond, äriliste petmistega vastu võitlemise osakond, autovarguste vastu võitlemise osakond, rahvusvaheliste kurjategijate vastu võitlemise osakond, välismaail toimepandud kuritegude uurimise osakond. Muidugi lasusid loetletud ülesanded ka juba varem Londoni kriminaalpolitseil, kuid nüüd viidi läbi suurem spetsialiseerumine, mis peaks andma suuremaid ja paremaid tulemusi kui senine kord. Kriminaalametnikke, kes on näidanud erilist annet ühel või teisel loetletud erialal, viiakse üle vastavale erialale.

Inglismaal võivad nagu mujalgi eraorganisatsioonid ja -ettevõtted palgata politseinikke oma teenistusse. Säärane palkamine seati Londonis politseipresidenti poolt 1. juulil 1. a. uutele alustele. Selle ajani võisid eraisikud ja -organisatsioonid palgata politseinikke oma teenistusse vabal kokkuleppel määratud palga eest, kusjuures politseinikud võisid eraisikute ja -organisatsioonide teenistuses seista ametikohuste täitmisest vabal ajal. Uue korra järgi loetakse ka eraisikute ja -organisatsioonide teenistuses seismise aeg teenistuseks ameti mõttes. Lubasid säärase teenistuse pidamiseks annab politseipresident, nii et erateenistusse astumine (kas või paariks tunniks) ei ole enam igaühe vaba tahte asi. Tasu ei olene vabast kokkuleppest, vaid kindlatest taksidest, kusjuures saadud raha läheb riigi heaks, kes juba erilise palga näol tasub politseiniku tööd väljaspool otsesed ametikohuseid. Taksid pole ühesugused ja olenevad ülesannetest, töö kestvusest, aukraadist jne. Nii, näiteks, on taksi alamääraks kordnikule kolmetunnilise töö eest 9 šillingit, kaheksatunnilise töö eest — 1 nael ja 8 pentsi, ratsakordnikule makstakse 6 šillingit rohkem. Kõrgemaid ametnikke saadetakse välja eraisikute teenistusse ainult, kui korruga palgatakse vastav arv kordnikke. Teenistusastmest oleneb samuti tasu suurus, mida kõrgem aste, seda suurem tasu. Veel teises mõttes on Londoni politseipresident piiranud Londoni politseiametnike tegevust väljaspool teenistust. Kõrgematele politseiametnikele ja nimelt pea- ja alaminspektoreile (s. o. nim. Sub-Divisional-Inspector,

Station-Inspector ja Junior Station-Inspector) keelati kuuluvus politseiametnike ühingusse liikmetena, kusjuures seda keeldu põhjendati distsipliini alalhoidmise ja kõvendamise vajadusega.

Suurt tööd valmistavad inglise politseile sagedased kokkupõrked kahe poliitilise elu äärmise voolu esindajate vahel: fašistide ja kommunistide kokkupõrked. 9. septembril l. a. panid briti fašistid toime suure meelevalduse HydePark'is, mil puhul kommunistid korraldasid vastudemonstratsiooni. Terve Londoni politsei seati häirekorda ja appi võeti veel 3000 abipolitseinikku. Kummalegi demonstrantide grupile oli täpselt ette kirjutatud, missuguseid teid mööda neil tuleb liikuda ja kus nad võivad pidada mitinguid. Tervelt 6000 politseinikku valvas selle järele, et rongkäigud liiguksid ainult neile määratud tänavate kaudu. Eriline politseilennuk valvas selle järele, et kõik sünniks ettekirjutatud korras. Tänu neile suurejoonilisile ettevalmistusile läks korda vältida suuremaid kokkupõrkeid. Politsei võttis ette kõik võimalikud ettevaatusabinõud, sest alles kolme kuu eest leidis Londonis Olympiahall'is aset verine kokkupõrge fašistide ja kommunistide vahel, kusjuures sai inimesi surma ja haavata, mil puhul muidugi — nagu harilikult — tungiti politsei kallale, süüdistades teda oskamatuses ja teovõimetuses. Sellest juhtumist kõneldi isegi parlamendis, kusjuures siseministri poolt sel puhul peetud kõnest muu seas selgus, et politseil 1909. a. seaduse järgi pole õigust tungida erakruntidesse ainult avalikkude koosolekute kaitse huvides, kui puudub selleks omaniku luba; säärase loa puudumisel võib politsei tungida erakruntidesse ainult kriminaalkuriteo selgitamiseks ja ärahoidmiseks. Parlament asus seisukohale, et niisugune olukord asetab politsei võimatusse olukorda ja et tuleb töötada välja seadus, mis võimaldab politseile osa võtta kõigist koosolekuist ja kõrvaldab igasugused takistused, mis seda osavõttu kas piiravad või isegi sootuks võimatuks teevad.

Liiklemise alal on samuti järgnenud uusi korraldusi inglise politseile ja publikule. Inglise teedeminister keelas Londonis ära autodel anda signaali kella $\frac{1}{2}$ 12 öösel kuni kella 7 hommikul. See keeld astus jõusse l. a. 1. septembril ja käib nende Londoni osade kohta, mis asuvad mitte kaugemal kui 16 km Trafalgar Square'ist. Samast ajast peale seati sisse 1000 uut ülekäiguteed jalakäijatele üle tänavate ja platside, kus liiklemine on elavam. Need ülekäiguteed on märgitud valgete joontega, kusjuures pimedal ja udusel ajal neid teid valgustavad erilised signaalamplid. — Muu seas seati Londonis alles 1931. a. sisse automaatsed liiklemis-valgustussignaalid (Euroopa mandril leiame neid juba 1926. a.), kuid selle eest tunduvalt suurendatakse nende arvu iga aastaga. 1931. a. seati sisse liiklemislampe 17 tänava ristlemiskohal, 1932. a. — 20 kohal, 1933. a. — 170 kohal. Läänud aastal uuesti korraldatud kohtade arv tõuseb umbes 500-ni. Need automaatsed valgustussignaalid jagunevad kahte liiki: ühed lambid hakkavad valgustust andma, kui sõiduk on jõudnud teatava tänava nurga lähedusse, kuna teistel (s. o. liiklemisrohketel) kohtadel sünnib liiklemisreguleerimine val-

gustussignaalide abil keskkohast; esimest liiki lampide arv on hoopis suurem (69% üldarvust) kui teise liigi lampide arv (31% üldarvust).

Prantsusmaal on nähtavasti suurem politsei ümberkorraldamine käsil. Kõigepealt reorganiseeritakse keskkohat, n. nim. Sûreté Générale. 6. mail l. a. ilmus esimene sellesse ümberkorraldamisse puutuv seadus. Viimase põhjal muudetakse isegi keskkoha nimetus, andes talle uueks nimetuseks „Sûreté Nationale“. Seaduse siht on keskkoha kätte koondada rohkem võimu kui seni ja teha temast täielik järelevalveasutus politsei tegevuse üle Prantsusmaal. Selle kõrval ja ühenduses sellega on keskkoha ülesandeks kooskõlastada prantsuse politseiharude tegevust, esijoones ühtlustada riikliku politsei tegevust. Erilist tähelepanu pööratakse muu seas kriminaalpolitsei tegevuse järelevalvele, juhtnööride andmisele ja korralduste tegemisele sel alal ja kriminaalpolitsei tegevuse ühtlustamisele. Uus reform nõuab kahtlemata pikemat aega ja toob kahtlemata enesega kaasa, nagu arvab prantsuse ajakirjandus, suuri paremusi. Ühenduses sellega olgu tähendatud, et prantsuse politsei valulapseks on ikka veel teotsev kommunaalpolitsei. Viimase likvideerimist, s. o. riigistamist pooldavad ja isegi nõuavad politsei-ametnikud ise. Prantsuse ja tema asumaade politseiametnike ühing, kuhu on koondunud üle 200000 politseiniku, kes kuuluvad nii riiklikku kui ka omavalitsuste politseisse, esitas hiljuti prantsuse valitsusele memorandum, milles juhitakse tähelepanu ebanormaalsele nähtele, et ainult osa prantsuse politseit on riigistatud ja milles seetõttu palutakse: 1) terve politsei riigistada, 2) ühenduses sellega ühtlustada palgad, pensionid ja teenistusse võtmise tingimused, 3) ühtlaselt läbi viia ametikõrgendus iga kolmeaastase teenistuse järel, 4) suurendada pension teatud ametnike liigile ja 5) luua eriline riiklik hoolekanne ametikohuste täitmisel langenud, haavata või vigastada saanud ja haigeks jäänud politseiametnikele ja nende perekondadele. Ühel ajal selle märgukirja üleandmisega avaldati ka soovi, et valitsus annaks luba vakantseks jäänud politseiametnike kohti uuesti täita. Asi seisab selles, et prantsuse valitsus otsustas 1933. a., teostades kokkuhoidu eelarve väljaminekutes, vakantseks jäänud politseiametnike (ja samuti ka teiste riigiametnike) kohtadele uusi jõude mitte võtta, vaid jätta kohad täitmata. Aja jooksul, s. o. vakantsete kohtade arvu suurenemisega, muutus see korraldus politseile õige koormavaks, koosseisude tegelik vähendamine andis ennast töös tunda. Prantsuse valitsus tuli sellele politseinike soovile vastu ja lubas alates 1. aprillist 1934 jällegi täita 50% vakantsetest kohtadest.

Ühel ajal Sûreté Générale ümberkorraldamisega algas ka politseiliselt tähtsa kaitsevälise osa Garde Républicaine mobile reorganiseerimine. Garde Républicaine mobile moodustab enesest sandarmiväe osa ja kuulub sellena kaitseväge üksuste hulka. Tema koosseis on ümmarguselt 45000 meest ja tema peaülesanne on sise- ja rahutuste mahasurumine. Ta on organiseeritud täpselt nii

nagu sõjavägi ja moodustab enesest löögivalmis oleva väeosa. Selle kõrval võetakse sellest väeosast koolinoorsoole kaitseväge instruktoreid. Sõja korral on see väeosa keskuseks teatavatele mobiliseeritud reservidele. Väeosana allub Garde Républicaine mobile sõjaministrile, nagu terve sandarmivägi, ja tema organisatsioon, sõjaväeline ja muu varustus, distsipliin ja tema kohta maksvad seadused tuletavad igal sammul meelde sõjaväge. Kui politseiline üksus allub see väeosa siseministrile, kellelt ta saab juhtnööre politseiliseks teotsemiseks. Praegu lõppstaadiumi jõudes reform on ise küll juba üle seitsme aasta vana: reorganiseerimise seadus võeti vastu 13. juulil 1927 ja selle seadusega likvideeriti endised selle sandarmiväe väikesed üksused ja loodi kõnesolev suur üksus. Tegelik reformi teostamine algas alles hiljuti, arvatavasti lõpetatakse see lähemas tulevikus. Garde Républicaine mobile koosneb seadusliku koosseisu järgi 10 leegionist (rügemen-dist), kokku 15000 mehest. Praegu on kutsutud ellu juba 8 leegioni 12000-mehelise koosseisuga. Need leegionid asuvad: Pariisis, Toursis, Lyonis, Nancys, Nantesis, Arrasis, Reimsis ja Besançonis. Iga leegion koosneb mitmest grupist (pataljonist), millest igaüks koosneb kolmest kompaniist. Viimased jagunevad igaüks 3 rühma, mille keskmine koosseis on 40 meest. Rühm on seega kõige väiksem Garde Républicaine mobile üksus. Üldse on praegu selles väeosas: 136 ratsarühma, 116 jalaväerühma ja 8 erirühma (soomusautod ja kuulipildujatega varustatud autod), need kõik on laiali pillatud üle riigi. Varustuselt sarnaneb kõnesolev väeosa prantsuse jalaväele. Igal rühmal on 1 miinipilduja, 2 kerget ja 2 rasket kuulipildujat ja muu varustus, nagu väliköögid jne. Kõik üksused on varustatud mootorsõidukitega. Kaardiväelased elavad kasarmutes, väljaspool kasarmuid ei lubata elada. Sellesse väeosas võetakse sõjaväest tulnud allohvitserid, kes on sõjaväeliste ülemuste poolt hästi atesteeritud. Kui kaardiväelane on jõudnud teatava vanuse piirideni, tuleb tal lahkuda sellest väeosast, ja ta viiakse üle harilikku sandarmiväkke, enamasti kuhugi provintsi, kus elu on vaiksem.

Mis puutub prantsuse politsei tehnilisse varustusse, siis on Prantsusmaa sel alal sammunud Euroopa riikide eesotsas. Mõne aja eest seati Pariisis ja veidi hiljem ka teistes suuremates linnades sisse aparaadid, mis lubavad politseiametnikele tänaval astuda ühendusse keskkohatadega (sama sisseseadega, mis teotseb Londonis politseimajakeste nimetuse all); neid aparaate võivad hädakorral kasutada ka kodanikud politseilise abi palumisel. Aparaadid on täitnud nende peale pandud lootusi ja nende arv üksnes Pariisi linna tänavatel ulatub umbes 650. 1933. a. kasutati neid aparaate Pariisis 13000 korral, kusjuures aparaatide kurjasti tarvitamise juhtumeid tuli ette väga harva. Pariisis keelati samuti nagu Londonis üleliigne signaalide andmine autode poolt. Kella 10 ja 6 vahel öösel peavad autod Pariisi politseiprefekti viimase korralduse põhjal liikuma sarnase mõõduka kiirusega, et signaali andmine muutub ülearuseks. Väljaspool seda signaalide andmise

keeluaega võib signaali anda ainult hädavajaduse korral. — Eri-
list tähelepanu pööratakse Prantsusmaal arusaadavatel põhjustel
passiivsele õhukaitsele aktiivse õhukaitse kõrval. Hiljuti avati Pa-
riisis õhukaitse näitus, mille korraldajaks oli rahvuslik õhukaitse
liit, kelle esimeheks on härra Doumerge. Selle näituse puhul kor-
raldasid arhitektide ühingud oma liikmetele võistlusi majade pro-
jekteerimisel, mis on varustatud gaasikindlate kaitseruumidega.

Poolas viidi hiljuti läbi korraldus, mille järgi noored kait-
seväekohuslased võivad sundaega teenida mitte ainult harilikus kait-
seväes, vaid ka piirivalves. Poola piirivalve jaguneb teadupärast
kahte ossa: üks osa allub rahaministrile (Saksa, Tšehhoslovakkia
jne. piiril) ja teine osa — siseministrile. Viimasest piirivalve osast
ongi jutt. Selle suurus on praegu umbes 28000 meest ja tema on
asetatud Läti, Leedu, Vene ja Rumeenia piirile. Ta moodustab
enesest kaitseväeüksuse, vahe seisab vaid selles, et ta ei allu otse-
kohe kaitseministrile, vaid, nagu tähendatud, siseministrile. Kaitse-
väekohuslasi saadetakse sellesse piirivalve ossa teenima aga ainult
nende oma soovil, sest teenistus seal on kahtlemata raskem kui mu-
jal. Viimasel ajal on poola ajakirjanduses hakatud elavalt kihu-
tustööd tegema selleks, et noored kaitseväekohuslased (mõeldud on
1914., 1915. ja 1916. a. sündinud meeskodanikud) astuksid suure-
mal arvul ida piirivalvesse, mis peale puhtsõjaväeliste teadmiste
annab noortele veel teisi teadmisi, eeskätt tollialalt. Kuna selles
piirivalve osas on palgad kõrgemad kui harilikudes kaitseväeük-
sustes ja kuna ida piirivalves võib teenida nii jalaväe kui ka ratsa-
väe või tehnilise väe koosseisus (sest piirivalve koosseisu kuuluvad
eeltähendatud kaitseväe eriliigid), tuleb arvata, et noorte tung pii-
rivalvesse tulevikus suureneb, seda enam, et edasijõudmise ja tee-
nistusse jäämise võimalused pärast sundaja lõppu on piirivalves
hoopis soodsamad kui mujal.

Poola politsei on võrdlemisi hästi varustatud tehniliste abinõu-
dega, viimasel ajal tehakse suuri jõupingutusi ka erilise politsei
lennukite üksuse loomiseks, milleks on väljavaated päris lootust-
äratavad. Mõne kuu eest otsustati asuda kaheksa politsei radio-
saatejaama ehitamisele, millest on tegelikult juba hakatud ehitama
kaht; ülejäänud kuue ehitamisele asutakse arvatavsti juba vara-
kevadel.

Riigipresidendi määrusega 18. juunist m. a. otsustati asutada
tarviduse korral koonduslaagrid säärase isikute paigutamiseks,
kelle vabaduses viibimine on hädaohtlik avalikule julgeolekule,
rahule ja korrale. Isiku paigutamine koonduslaagrisse sünnib
ainult vastava kohtu-uuriija sellekohasel otsusel, ettepanekuid neis
asjus kohtu-uuriijale teevad vastavad administratiivasutused. Koh-
tu-uuriija otsuse peale — teatava isiku interneerimiseks laagris —
edasikaebust ei ole. Sarnane sundpaigutamine koonduslaagrisse
võib sündida ainult teatava aja peale, mis tuleb vastavas otsuses
tähendada; see aeg ei tohi ületada kolme kuud. Kui laag-
risse paigutatatu halvasti käitub või muidu annab põhjust te-

maga ettevaatlik olla, võib kohtu-uuri ja pikendada esialgset kinnipidamisega veel kolme kuu võrra. Esimene koonduslaager avati 1. a. juulikuul alul Beresa Kartuskas, kuhu koondati juulikuul kestel 250 isiku ümber.

S a k s a m a a l viidi läbi 1. novembrist 1. a. arvates riigi ja Preisi siseministeeriumide ühendamine. Ühendatud ministeerium koosneb keskosakonnast, kuuhest eriosakonnast ja töösakonnast. Keskosakond allub otsekohe siseministrile ja tema juhiks on siseministri asetäitja. Töösakond (Abteilung für Arbeitsdienst) allub üleriikliku vabatahtliku tööteenistuse riigikomissarile, kes omakorda allub siseministrile. Uue siseministeeriumi eriosakondadeks on: I (osakondadel puudub erinimetus, need märgitakse vaid rooma numbritega), mille ülesandeks on põhiseaduslike ja seadusandluse küsimuste käsitlemine ja lahendamine; II — administratsiooni ja riigiteenistusse puutuvad küsimused; III — politsei; IV — rahva teravishoid; V — omavalitsused; VI — sakslus, kehaline kasvatus, kirik.

N õ u k o g u d e V e n e m a a l asuti hiljuti sõjaväelisel organiseeritud raudteepolitsei loomisele. Selle loomise algatajaks olevat Nõukogude Venemaa sõjaväe võimud. Raudteepolitsei ülesandeks on Nõukogude Liidu raudteeliinide kaitse, s. o. eeskätt hoolitsemine selle eest, et liikumine raudteedel sünniks takistusteta ja et see liikumine oleks alati kaitstud. See „raudtee kaitse“, nagu on raudteepolitsei ametlik nimetus, jaguneb paljudesse osakondadesse, mille koosseisud kõiguvad 280 ja 400 vahel. Osakonnad omalt poolt (n. nim. kaitserajoonid) jagunevad gruppidesse ja rühmadesse. Kui suur on üldse raudteepolitsei koosseis, pole ka enam-vähem täpselt teada. Raudteeküttide (n. nimetatakse raudteepolitseinikke) teenistus on vabatahtlik; isik, kes soovib astuda raudtee kaitse teenistusse ja keda võetakse sellesse teenistusse, peab teenistusse astumisel kirjutama alla lepingule, millega ta kohustub vähemalt kaks aastat teenima raudteepolitseis. Ametisse võetakse isikuid, kes on vabastatud sõjaväeteenistusest ja reservi arvatud või kes on lastud sõjaväeteenistusest pikaajalisele puhkusele, samuti täiendatakse koosseis veel punaarmee nooremate juhtidega, kusjuures aga neid juhte võetakse ainult jalaväest, ratsaväest, konvoiosadest ja GPU vägedest. Distsiplinaarselt ja õiguslikult on raudteepolitsei ja sõjaväe seisukord täiesti ühtlane. Raudteepolitseinikud elavad suuremalt osalt kasarmutes. Igas kaitserajoonis asub ametnike teadmiste täiendamiseks ja tõstmiseks eriline koolirühm; Moskva rajoonis asub õpperügement, millel on eriline koolipildujate kompanii. Nooremate juhtide teadmiste tõstmiseks asutatakse eriline „Raudteekaitse küttide juhtide teadmiste täiendamise kool“, kus korraldatakse aeg-ajalt ka erikursused kõrgematele juhtidele ja inspektoritele. Alaliste raudteeliinide kaitseosade kõrval on kutsutud ellu erilised liikuvad löögigrupid, kelle suurus vastab ühe alalise kaitserühma koosseisule. Neid löögigruppe kontsentreeritakse eriliselt tähtsatel kohtadel, kus nad peavad moodustama

esimese kaitse vaenlase ratsaväe, lennuväe või motoriseeritud osade kallaletungi vastu, samuti kaitse võimalikkude partisaanosade vastu. Neis kohtades on nende kaitse alla antud esmajoones eriti tähtsate esemete kaitse. Raudteekaitstes teenivad juhtivad ja juhitavad jõud ei allu üldisele mobilisatsioonile.

Väga suurt tähelepanu pühendatakse Nõukogude Venemaal võimalikule gaasisõjale ja selle vastu võitlemiseks rakendatakse tööle kõik sõjaväega ja politseiga eesotsas, nii antakse tehasest töölistele gaasimaski, väljaandjaks on partei rakukesed, ja nende eest võetakse võrdlemisi väike tasu, nimelt 10 rubla. Seejuures on gaasimaskide ost sunduslik, kes seda ei osta, lastakse lahti, parimal juhul vähendatakse tema tarbeainete arvu. Gaasimaskide eest võetav hind arvatakse palgapäeval palgast maha. Tehasest võetakse pärast töö lõppu ette õppusi gaasimaskides, et inimestele õpetada nende tarvitamist. Ühenduses nende õppustega seisavad tihti ettevõetavad üldõppused passiivse gaasikaitse alal.

Belgias on samuti nagu Prantsusmaalgi politsei keskkoha (Sûreté Général, s. o. avaliku julgeoleku kindraldepartemangu) ümberkorraldamine praegu käsil. See keskkohat allus seni kohtuministrile ja temale allus kriminaalpolitsei, samuti ka militariseeritud sandarmivägi politseiliste ülesannete täitmisel ja kommunaalpolitsei tegevuse järelevalve. Et ühtlustada üldist politsei tegevust ja sellega saavutada olemasolevate jõududega maksimaalsed tagajärgi, otsustati tähendatud keskkohat viia siseministri võimkonda, esialgu keskkohat ennast praegusel kujul mitte puudutades. Kui selgub, et avaliku korra ja julgeoleku huvides tuleb ümber korraldada ka departemang, alustatakse otsekohe suuremat reorganiseerimistööd.

Läinud aasta 9. augustil maksmapandud seadusega keelati Belgias kõigi miilitsataoliste ja teiste seltside registreerimine ja teotsemine, mitmel on poliitilise omakaitse iseloom; eriti mainib seadus ja selle põhjal valitsuse poolt antud korraldus sarnaseid ühinguid, kes on enesele loonud löögiosi, kelle sihiks on tarbe korral tarvitada jõudu ja vägivalda, ennast segada politseilistesse ja kaitseväelistesse aktsioonidesse, anda abi politseile või kaitseväele või soodsalt silmapilgul astuda nende asemele või üldse enese peale võtta ülesandeid, mille täitmine kuulub maksva korra järgi riiklikele asutustele.

1934. a. alul asutati Belgias „Vabatahtlik piirivalve korpus“, kelle suurus on praegu ümmarguselt 2200 meest ja kes ametlikult seisab väljaspool kaitseväge, kuigi ta on organiseeritud puhtkaitseväelistel alustel. Vabatahtlik piirivalve korpus on varustatud jalgratastega ja moodustab enesest riigi idapiiride kaitse tähtsa osa. See on väga liikuv osa tänu jalgratastele ja võib lühikese aja jooksul asuda sinna, kus seda on kõige enam vaja. See osa täidab muidugi ka hariliku piirivalve ülesandeid, kuid tema peaülesanded seisavad riigipiiride kaitstes, kui selleks peaks tekkima vajadus. Korpusele, kui alles moodustatud üksusele, korraldati kohe pärast

vormeermist õppusi, mis kestsid viis kuud ja viidi läbi Beverloo kaitseväe õppeväljal. Juuli lõpuks olid õppused läbi ja siis asus korpus temale määratud kohtadele. Korpus koosneb praegu viiest pataljonist kokku 18 jalgrattakompaniiga. Pataljonide staabid paigutati järgmistesse linnadesse: Maeseyk, Verviers, Vielsalm, Bastogne, Arlon. Peale selle asus üks iseseisev kompanii Malmedysse.

Austrias on viimasel ajal viidud läbi hulk reforme, mille sihiks on kõvendada ja arendada politseid. Tänu oma geograafilisele asendile ja teistele põhjustele on Austria sisemine elu muutunud, nagu teada, väga rahutuks ja see annab ennast eeskätt muidugi tunda politsei töös. Tähtsamate Austrias läbiviidud uuenduste seas peab mainima surmanuhtluse uuesti sisseeadmist. Austria kaotas pärast maailmasõjale järgnenud revolutsiooni surmanuhtluse. Uus Austria põhiseadus ei puuduta üldse surmanuhtluse küsimust, jättes selle küsimuse lahendamise hariliku seadusandja hooleks. Nüüd lahendatigi see küsimus ja nimelt jaatavalt. Surmanuhtlust võib Austrias määrata kuuel juhul: riigi äraandmise, tapmise ja surmamise eest röövimisel, terroristlike aktide toimepanemise eest, teatavate kuritegude eest lõhkeainete tarvitamise alal ja süütamiste eest. Surmamine surmatava palvel on käsitletud erilise kuriteona. Kuritegude ettevalmistamise eest lõhkeainete tarvitamise abil määratakse karistusi 5- kuni 20-aastase kinnipidamisega vangimajas.

Austria läinud aasta sündmused seadsid valitsuse möödapääsematu nõude ette suurendada tunduvalt politseiametnike koosseisu ja täiendada nende tehnilist varustust. Riiklik sandarmivägi suurendati kahekordseks: 5000 pealt 10.000 peale. Austria pealinna, Viini välispolitsei koosseis suurendati 6000 mehelt 8000 mehele. Välispolitsei häirekomando varustati uute automaat-tulirelvadega, tema käsutada olevate soomusautode arvu (3) otsustati esimesel võimalusel samuti suurendada. Välispolitseid terves koosseisus otsustati varustada teraskiivritega. Ühenduses 1. a. veebruari rahutustega ja juuli mässuga otsustati sootuks ümber korraldada politseiline side, mis neil rahututel aegadel oli eriti halvas seisukorras. Kõigepealt suurendati patrullivate postide ja ühtlasi ka mootorsõidukite arvu, mis seisavad patrulli teenistuses. Tähtsaks uuenduseks tuleb lugeda ka põhimõttelist otsust varustada politseid, nii palju kui seda lubavad ainelised võimalused, lennukitega, mis rahutuste päevil muu seas olid politseile väga tähtsaks toeks.

Hiljuti asutati Grazis sandarmiväe keskkooli juurde sandarmiväe ohvitseride akadeemia. Kuulajajaks võivad olla sandarmiväe ohvitserid, kes on teeninud vähemalt neli aastat sandarmiväes või juriidilise haridusega isikud, kes soovivad astuda sandarmiväe teenistusse. Kursus akadeemias kestab kaks aastat. Õpetajatena figureerivad ülikooli professorid ja vanemad, teenistuses hästi kogenud sandarmiväe ohvitserid.

R o o t s i s kutsuti 1932. a. ellu riiklik politsei, kuhu kuulub 200 kaitseväliselt ettevalmistatud ja varustatud ametnikku. See polit-

sei moodustab politseilise reservi rootsi kommunaalpolitseile. Riiklik politsei on jaotatud 19 linna vahel, igas linnas on, rippuvalt linna suuruselt, 4 kuni 39 meest. Reservi kasutada on kokku 40 autot, 16 mootorratast ja 60 hobust. Harilikel aegadel on reserv kohalikule omavalitsuse politseile abiks igapäevaste ülesannete täitmisel, erakordsetel aegadel võib reservi kokku tõmmata teatud kohta ja seda kasutada juba tervikuna.

Ameerika Ühendriiges, New Yorgis, kutsuti ellu huvitav uuendus politsei alal, mis arvatavasti ka Euroopa suuremates linnades peatselt järeletegemist leiab. New Yorgi kesklinnas seati nimelt sisse politseiline teadete büroo, kust antakse publikule kõiksuguseid elanikke huvitavaid teateid igalt alalt, nagu raudteeühenduste, sõiduhindade, laevaühenduste, teatrite programmide ja hindade, nende asupaikade ja mängujõudude, võõrastemajade asukohade ja hindade jne. jne. kohta. Teadete andmine sünnib tasuta ja, kuna teateid annab politsei, võib saadud andmeile olla kindel. Büroosse on pandud ametisse eriti selleks koolitatud politseinikud, kes mõistavad keeli.

Reisija tollirevisjonil.

V. Daniel

Kehtivas Tolliseadustikus (RT nr. 45/46 — 1923) on reisijate ja nende pagasi läbilaskmise kord nähtud ette § 327—349. Neis eeskirjades kõigepealt määratakse reisija kohused tollirevideerimisel, mille järgi iga üle piiri liikuv reisija „allub tollirevideerimisele ja ei tohi mingi ettekäände all sellele vastu panna“. Kõik kohvid, käekotid, korvid jne. reisija on kohustatud võtma lahti kas isiklikult, või palkama selleks töölised (§ 328). Tollirevideerimist toimetav tolliametnik paneb ette reisijale näidata kõik uued asjad, mis ei kuulu reisija möödapääsematute tarviduste hulka ja mida ei lasta läbi tollita reisija kraamina (§ 329). Tollile alluvad asjad võetakse välja pagasi hulgast nende tariifomaduste ja tollisumma kindlakstegemiseks ja antakse reisijale tagasi pärast tollimaksu tasumist (§ 330).

Peab tunnistama, et § 329 tähendatud eeskiri, mille järgi reisija ei ole kohustatud näitama ette eranditult kõiki temal kaasas olevaid asju, vaid ainult need, mida ei lasta läbi tollita reisija kraamina, ei ole otstarbekas, ja võib kutsuda esile soovimatuid sekeldusi. Nagu edaspidi näeme, oleneb reisija kraamina tollita läbilastavate asjade sellisteks tunnustamine suurel määral tolliametnikust, ning reisija võib neid asju oma äranägemisel ekslikult tollita läbilastavaks arvata. Selle eksituse tagajärjeks võib olla kas lisatoll või koguni asjade konfiskeerimine salakaubana. Seepärast tuleb tungivalt soovitada reisijaile tollirevisjoni eel näidata ette tolli-

ametnikule eranditult kõik pagasi hulgas olevad asjad, sest ainult siis võib reisija olla julge, et tema pääseb läbi tolli ilma igasuguse tülitä.

Kui reisija ise ei näita ette tollile alluvaid asju, ja need leitakse tema pagasi hulgast, kuid ilma et nad „iseäralise kavaluse abil“ oleksid peidetud, siis arvatakse nende asjade eest osuvale tollile juurde veel 3% suuruses lisatolli (§ 331). Ülesandmata, sisse- või väljaveoks keelatud, kuid peitmatult leitud asjad reisija pagasi hulgast konfiskeeritakse (§ 332 ja 409). Leitakse aga tollile alluvaid või keelatud asju peidetult „iseäralise kavaluse abil“, siis loetakse need asjad salakaubaks (§333 ja 420 p. 4).

Isikliku läbiotsimise kord on nähtud ette Tollis. § 18, mille järgi võib otsida läbi tolliülema või tema asetäitja korraldusel üle piiri sõitvaid isikuid, kui tekib kahtlus, et nad enda juures peidavad tollile alluvaid või keelatud asju. Enne läbiotsimisele asumist tuleb kahtlustäratavale isikule kaks korda panna ette peidetud asju välja anda.

Sama, mis oli tähendatud reisija pagasi kohta, maksab ka täiel määral reisija enese juures olevate asjade kohta, nimelt, et § 329 järgi reisija ei ole kohustatud näitama ette asju, mis tema seljas olevate riivete taskus leiduvad, kui need kuuluvad tollita läbilaskmisele reisija kraamina. Kuid siin tuleb jälle soovitada reisijale mitte asjata riskeerida, ning eksituste ja sekelduste ärahoidmiseks eranditult kõik asjad taskust välja võtta ja tolliametnikule ette panna enne tollirevisjoni.

Millal tekib reisija enese juures olevate asjade suhtes salakauba süüteo koosseis? Riigikohus oma otsuses 6. märtsist 1929 nr. 233 E. F. asjas seletas, et reisija juures toimepandud isiklikul läbiotsimisel ei nõuta Tollis. VII jao tarvitusele võtmiseks, et leitud tollile alluvad asjad oleksid iseäralise kavaluse abil peidetud, kuid Tollis. § 420 p. 4-d kohaldamiseks on vastuvaidlemata tarvis, et oleks võetud ette reisija isiklik läbiotsimine sama seaduse § 18 ettenähtud korras, ning et selle läbiotsimise juures saaks leitud tollile alluvaid asju.

Sellest tuleb järeldada, et reisija juures peidetult olevate asjade kohta tuleb salakaubaveo tekkimise momendiks lugeda isiklikule läbiotsimisele asumist, milleks tuleb pidada kahtlustatava reisija eraldamist eriruumi, nagu see nähtud ette Tollis. § 18. Küsimused, mis pannakse ette reisijale enne füüsilist läbiotsimist, kuuluvad juba läbiotsimise toimingu hulka, ning nende eesmärgiks on õieti läbiotsitavale võimaluse andmine vabaneda läbiotsimise piinlikkusest. Seetõttu tuleb jõuda otsusele, et pärast reisija eraldamist eriruumi ja kuulutamist isikliku läbiotsimise ettevõtmisest, kõik reisija poolt väljaantud tollile alluvad ja keelatud asjad tuleb lugeda salakaubaks.

Lisatolli määramine § 331 kohaselt või konfiskeerimine § 332 ja 409 p. 5 järgi võib leida aset reisija enese juures olevate asjade

suhtes ainuüksi siis, kui need asjad antakse välja enne reisijale isiklikule läbiotsimisele asumisest kuulutamist. See moment on väga ebamäärane, sest § 329 järgi reisijale antakse võimalus tollile alluvaid ja keelatud asju näidata ette tolliametniku esimese küsimuse peale, kuid selle nõudmise mittetäitmisel reisijat võib eraldada eriruumi, ja algab isikliku läbiotsimise toiming.

Nagu eeltoodud Tollis. § 18, 329—333 ja 420 p. 4-d võrdlustest selgub, ei ole kehtivas Tolliseadustikus küllalt selgelt ja sirgjooneliselt määratud üksikud momendid asjade esitamisest tollivõimudele kuni salakauba süüteo tekkimiseni, ning seda eriti reisija enese juures olevate asjade suhtes. Sellest on tingitud ka seaduse mitmesugune tõlgitsemine nii tolli- kui ka kohtuasutuste poolt, kuid, nagu öeldud, ei ole väärtõlgitsemisi ega sekeldusi kunagi karta sel reisijal, kes annab välja tollirevisjoni alul erandi- tult kõik nii pagasi hulgas kui ka enese juures olevad asjad.

Reisija, kes ei ole nõus tollile alluvaks tunnustatud asjade reviderimisandmetega, võib kaevata edasi Tollis. § 213—222 ettenähtud korras, s. o. esitada protesti tollinõukogule ning viimase otsuse peale kaevata tollipeakomiteele ja lõpuks Riigikohtu administratiivosakonnale.

Millised on siis need reisijate asjad, mis lastakse läbi tollita. Kõigepealt § 336 määrab, et raha ja väärtpeabereid on lubatud takistamatult vedada sisse ja välja, kuivõrd see ei ole määratud teisiti eri kitsendustega. Meil on teatavasti praegu kitsendatud välismaksuvahendite ja väärtmetallide üle piiri vedamine, mida tuleb üle piiri sõitvail reisijail tõsiselt arvestada, sest nende eeskirjade rikkumise korral ähvardavad karistused on kaunis rängad.

Kanderiided ja ihupesu, jalanõud, peakatted, kaelarätid ja tualettasjad reisija isiklikuks kandmiseks lastakse läbi tollita piiramatul arvul, kuid selle tingimuseks nõutakse esiteks, et need asjad oleksid juba tarvitamisel olnud, ning teiseks, et asjad oma suuruselt ja omadustelt ilmselt kuuluksid isikule, kes neid esitab oma pagasist tollile (§ 337). Nagu sellest eeskirjast nähtub, on tolliametniku ülesanded reisija asjade läbilaskmisel üsna rasked ja nõuavad suurt vilumust, sest ei ole kerge teha kindlaks silma järgi, kas pagasi hulgas leiduvad „kanderiided ja pesu oma suuruse ja omaduste poolest kahtlemata on määratud“ samale isikule, kes neid tõi üle piiri. Kergem on juba küsimuse lahendamine, kas asjad on uued või juba tarvitatud, kuid ka siin püütakse tüsata tolliametnikku sellega, et täiesti uued riided kortsutatatakse või määratakse, neile pruugitud asjade ilme andmiseks. Minu teada meie tolliametkond selle küsimuse otsustamisel on talitanud alati äärmiselt delikaatselt, ja püüdnud tulla vastu reisijaile.

Voodi- ja lauapesu lastakse läbi tollita iga inimese peale neli lina ja neli padjapüüri, salvrätte ja käterätte kuus tükki, kaks patja, üks tekk ja pleet (§ 338). Tarvitusel olnud tualettasju, nagu harju, kamme, käsipeegleid jne. lastakse läbi igast liigist üks; söögi-

ja jooginõudest lastakse läbi üks teekann perekonna peale ja iga inimese kohta üks klaas, tass, alustass ja taldrik ühes vastava arvu nugade, kahvlite ja lusikatega (§ 339).

Söögiaineid võib tuua tollita nõnda palju, kui neid reisija vajab lähema sõidusihini, ja alkoholseid jooke — üks liiter iga täiskasvanud reisija kohta (§ 340). Tubakasaadustest lastakse läbi: tubakat — 200 gr. või paberosse, sigarillosid ja sigarette — 100 tk. iga täiskasvanud reisija kohta, kuna sigareid — 50 tk. iga täisealise mehe kohta (§ 341). Kohvleid, käekotte, korve jne. lastakse tollita tuua piiramatul arvul, kuid tingimusel, et nad tõesti on tarvilikud reisija poolt kaasatoodud asjade pakkimiseks (§ 342).

Igal reisijal või perekonnal võib olla kaasas tollimatult üks kiiker ja üks fotoaparaat ühes reisul tehtud ülesvõtetega, samuti lihtsaid albumeid, maakaarte ja plaane — igast liigist üks; kümme eri eksemplari ajalehti ja kaks mängu tarvitusel olnud mängukaarte (§ 344). Tollisoodustusi antakse veel igasugustele kutseala inimestele, võimaldades neile tuua tollita nende kutsealal tarvilikke asju ja riistu, nagu arstil — arstiriistu, muusikameestel — muusikariistu, käsitöölistel — käsitööriistu jne. (§ 343).

Kui tollile alluvate asjade tolli kogusumma ei ületa 3 krooni üksikreisija ja 5 kr. perekonna kohta, siis vabastatakse need tollist, olgugi et need ei kuulu asjade hulka, mis reisija kraamina eeltoodud eeskirjade põhjal lastakse läbi tollita (§ 345).

Isik, kes Eestist välismaale sõites võtab siit kaasa sisseveotollile alluvaid asju, varustugu enne väljasõitu tolliametis vastava tunnistusega, vastasel korral ähvardab teda nende asjade tagasitoomisel tollimaks. Tagasitoomine tollita on võimalik tunnistuse puudumisel ainult siis, kui asjadel on olemas küljes Eesti tehaste või töökodade märgid (§ 346).

Tuleb veel mainida üht olulise tähtsusega eeskirja, mille vastu sageli patustavad meie huvireisijad. Tollis. § 349 järgi on kõik eelnimetatud tollisoodustused maksivad ainult säärase reisijate kohta, kes sõidavad välismaale või tulevad sealt välispassidega enam või vähem pikema aja peale. Tollisoodustusi ei saa kasutada legitimatsioonkaartidega üle piiri liikuvad piiriäärsed elanikud, samuti huvireisijad või üldse lühemaid sõite sooritavad isikud, ning nende reisijate tagasitulekul Eestisse lastakse läbi tollita ainult need asjad, mis neil olid kaasas väljasõidul.

Nagu ülaltoodust nähtub, on võimaldatud reisijale, kes seda nime väärrib, meie tollieeskirjade kohaselt võrdlemisi suured soodustused, ja reisija poolt eeskirjade hoolsal täitmisel ei ole temal karta piiri läbimisel mingisuguseid arusaamatusi ega viivitusi tolli vorminõuete täitmisel.

Maksudevalitsuses koostatakse praegu uue tolliseadustiku kava, mille järgi reisijale tahetakse anda üldjoontes kõik seni maksivad soodustused, kuid peale selle võimaldada igale üksikule reisijale tuua tollile alluvaid asju tollita 10 kr. ja perekonnale 20 kr.

tollisumma suurus. Uue tolliseadustiku kava määrab täpsemalt reisijate ja nende asjade üle tollipiiri laskmise korra ja loodetavasti kõrvaldab ka need kehtivas seadustikus sisalduvad puudused, millest eelpool mainisin.

Suurpettur.

J. Pärn

Esimesi šarlatane, kes suurejooneliselt ajas oma asju arstina ja kes oskas ühendada reklaami ja petmist, kes oma tegevuse rajas inimeste rumalusele, ebausule ja kartusele surma eest, oli inglane dr. James Graham, kellest 18. sajandi lõpul kõneldi terves haritud Euroopas: Moskvast kuni Napoli ja Konstantinoopolist kuni Londonini. Tema kaasaegsed tõendavad, et temast kõneldi isegi rohkem kui Napoleonist ja tol ajal löödud lahinguist.

James Graham sündis 1745 Edinburgis sadulsepa pojana. Isa oli jõukas mees, kes suutis anda oma andekale pojale hea koolihariduse. Lõpetanud kooli, läks noormees ülikooli, kus ta hakkas õppima arstiteadust, valides oma erialaks nina- ja kõrvahaigused. Kas ja millal noor Graham lõpetas ülikooli, pole teada. Igatahes oli noormees ettevõtliku iseloomuga ja lahtise peaga ja tahtis palju näha, õppida ja tegeleda. Mis tema tegi pärast ülikoolist lahkumist, pole täpselt teada. Igatahes aga leiame teda mõni aasta hiljem Põhja-Ameerikas, Philadelphia linnas, kus ta puutus kokku ja tutvus kuulsa Benjamin Franklin'iga, kelle katsed elektri alal teda huvitasid. Põhja-Ameerikas viibides tuli noorel Graham'il igatsus kodumaa järele. Ta reisis tagasi Inglismaale ja hakkas seal arstina praktiseerima. Ta töötas mitmes linnas ja uuris haigete ninu ja kõrvu. Mehel oli nähtavasti õnne ja oskust, ning viimast mitte ainult oma eriala jaoks. Ta sai peagi kuulsaks tubli arstina ja võis uhkusega öelda, et tema haigete hulka kuuluvad mõõduandva kihi liikmed. Nii olevat tema annud vana lady Catherine Macaulay'le, kes oli kurt, tagasi kuulmise. Seda vähemalt tõendas lady ise. Kuna aga lady Macaulay kuulus seltskonnas tooniandvate daamide hulka, tegi see terveksaamise asjaolu Graham'i üle öö kuulsaks. Ka teised tuntud patsiendid andsid Graham'ile suurepäraseid tunnistusi tema võimetest, nagu Georgina Duchess of Devonshire, lord ja lady Spencer, lady Clermont, Hessen-Kasseli vürst Friedrich, Coigny hertsog ja palju teisi. Nähtavasti oli arsti reklaami tegemise oskus juba siis õige kõrgel järjel. Kuid sellest ei jätkunud au- ja rahaahnele Graham'ile. Tal oli selge, et sarnaste soovitustega võib seltskonnas veel palju rohkem ära teha, asi tuleb seada vaid teisele ja sootuks laiemale alusele. Kui Benjamin Franklin ilmus 1779. a. Pariisi, sõitis Graham otsekohe sinna, uuris veel kord elektri imesid ja valmistas oma tulevase tegevuse kava.

Kas ja kuivõrd võib Graham'i selles tema esimeses tegevus-
ajajärgus nimetada šarlataniks, on omaette küsimus ja sellele
vastata on raske. Et tema soetas endale hulk kuulsaid patsiente,
pole kahtlemata ainult tema teadmiste teene ja vili, siin mängis
tähtsat osa reklaami oskus, kuid see üksi ei teinud meest veel
šarlataniks, selleks sai ta alles siis, kui ta Pariisist tagasi tuli ja
oma edaspidise „arstliku“ tegevuse rajas alustele, millel polnud
midagi ühist teadusega.

Londonis üüris Graham Royal Terrace keskmise hoone, mille
vennad Adams'id ehitasid 1768. a., ja seadis seal sisse oma „ter-
visetempli“ — „Templum Aesculapio Sacrum“, nagu oli pandud
suurte kuldtähtedega selle hoone peasissekäigu uksele. Ta ma-
hutas oma kogutud varanduse selle „templi“ sisseseadesse,
ja sisseseade oli tõesti tore, nagu seletavad tema kaasaegsed, ja —
mis peasi — väga mõjuv.

Dr. Graham ise kirjeldab ühes brošüüris selle uue ravila sis-
seadet ja teeb seda õige tabavalt, nii et mõnigi elukutseline
reklaamitegija võib mõndagi õppida sellest kirjeldusest. Pearuu-
mide ustele riputati jalutuskäppid, kuulamistorud, kargud, prillid
jne. selle tähiseks, et kardiid, pimedad, väetid, kes haigetena tulid
ja tulevad dr. Graham'i juurde, sääraseid abinõusid pärast ravi-
mist enam ei tarvita. Esimesel korral asus suur laboratoorium ja
teised ruumid kõiksuguste ravimisvahendite valmistamiseks, sest
dr. Graham'il oli ka oma apteek, mis muidugi andis hiiglatulusid.
Teisel korral asus dr. Graham'i kabinett ja selle kõrval kaks eri
ruumi tema apteekri, lahutusteadlase ja viimaste assistentide
jaoks. Peatähelepanu oli muidugi pööratud dr. Graham'i kabineti
sisseseadele, seal leidis suurel arvul kõiksuguseid pudeleid, klaas-
kaste, retorte jne. ja tema oma sõnade järgi „suurim õhupump
maailmas ja imestamisväärseil arvul teisi instrumente haiguste
teaduslikuks uurimiseks“. Oma tooli juurde oli dr. Graham ase-
tanud erilise seadeldise, mille abil ta võis saata laboratooriumi,
mis asus esimesel korral, retsepte, sealjuures arstimisvahendid
talle teise seadeldise kaudu saadeti kohe pärast nende valmistamist
üles. On selge, et kõik see värk mõjutas haigeid, kes nägid ennast
ümbristetuna kõiksuguseist saladuslikest instrumentidest ja seadel-
disist. Ei tohi unustada, et dr. Graham oskas teatud määral kasu-
tada elektrit, mis oli inimestele sootuks võõras, ja seega mõjus
oma patsientidele. Kõige ilusamaks ruumiks nimetab Graham
„Apollo“ tuba, milles nähtavasti võeti ette mitmesuguseid magne-
tismile põhjenevaid „ravimisi“. „Kuid see kõik pole veel midagi
taevavoodi vastu, mis aitab sünnitada ilusaid lapsi,“ praalib dr.
Graham, teades muidugi, et see trikk toob talle kõige enam kuul-
sust ja palju ainelist kasu. „Vaatamata kõigele maksab voodi
kasutamine ühe öö jooksul ainult viissada guineed,“ s. o. meie
rahas umbes 10000 krooni! Dr. Graham kirjeldab seda voodit
ise õige pikalt ja laialt ja kiidab tema imejõudu. See „magneeto-

musikaalne“ voodi oli tol ajal kuulsa mehaaniku Denton'i töö ja maksis — vähemalt Graham'i sõnade järgi — 10000 naela, s. o. 200.000 krooni! Voodi mõjust aidata sünnitada ilusaid lapsi ei kõnele 'kaasaegsed midagi! Kindel on, et leidus hulk rumalaid inimesi, kes ohverdasid palju raha Graham'ile ja tema voodile, sest reklaami tehti tublisti ja eitavaist tagajärgedest ei kõnelenud keegi.

Haige, kes tuli abi otsima dr. Graham'ilt, viidi tema kabinetti ja seal teda siis uuriti. Mees kirjutas retsepte kindla taksi järgi. Missugused need arstimid olid, näitab sageli „arsti“ poolt soovitatud „elektrieeter“, mis reklaami järgi oli „peenemaid ja puhtamaid imeessentse, mis looduses üldse leidub“ ja mis koosnes „õhust, magnetist, elektrist ehk taevalikust tulest, hommikumaa aroomist ja eetrist“. Kopsuhaigetele soovitati üldse mitte liikuda ilma selle „eetriga täidetud pudelita“. Närvilistele inimestele anti „erilist eetripalsamit“, mis jällegi koosnes kõiksuguseist vahendeist, nende seas peerupalsamist ja veinist. Kolmandaks kuulsaks arstimisvahendiks oli „keiserlik pulber“ kõhurikete vastu. Meid paneb imestama nende inimeste naiivsus, kes uskusid sääraste rohude tervist toovasse mõjusse, kuid kas meie päevil ei sünni samasuguseid asju? Siin ja seal loeme ajalehtedest mõne „imearsti“ teotsemisest, sellest suurest poolehoiust, mis temale on osaks saanud, ja sellest, et „kuulus ja tuntud“ imearst polnud lõpuks muud kui häbematu šarlatan.

Dr. Graham'i visiidid polnud siiski nii kallid kui tema rohud. Esimene visiit maksis „kõigest“ üks guinee (= 21 šillingit või umbes 20 krooni), iga järgmine oli pool odavam. Ettevõtlik mees pidas ka „arstiteaduslikke“ loenguid, millest osavõtt maksis 6 šillingit (umbes 5 ja pool krooni). Kümne šillingi eest võis juba osa võtta „suurest loengust“, eriliselt n. öelda atraktsioonist. Sellel loengul kanti muu seas ette dr. Graham'i luuletusi, mis muidugi kõik olid pühendatud tervisele ja ilule, kusjuures ettekandeid saatis laulukoor ja orkester. Ka elektrikatseid võis nautida. Ettekande lõpuks avanes eriline pilt: ilmus „tervise roosiline jumalanna“, s. o. alasti noor tütarlaps. Seda tütarlast mängis muu seas 1781. a. ilus Emma Lyon, kes on ajalukku sattunud Nelson'i armukesena ja on tuntud lady Hamilton'i nime all.

Dr. Graham oskas, nagu sellest nähtub, kasutada inimeste instinkte ja kasutada nii, et ta ei sattunud konflikti võimudega, kõik toimus tervishoiu propaganda sildi all. Mees leidis alati abinõusid selleks, et olla üldsuse kõneaineks. Nii hakati varsti pärast „templi“ avamist Haymarket teatris mängima George Colman'i näidendit „Rumaluse geenius“, milles kuulus ja lugupeetud näitleja John Bannister mängis peaosa. Ta oli „šarlatanide keisriks“ ja pidas kõnesid, mis olid hästi väljamõeldud paroodiad dr. Graham'i kõnedele ja üldse tema reklaamistiilile. Dr. Graham tõstis protesti näidendi vastu, see aga tõstis huvi näidendi ja dr.

Graham'i vastu ja suurendas tema klientuuri. Hea ja odav reklaam!

Varsti oli dr. Graham endale suutnud nii palju raha koguda, et ta asus teise „tervisetempli“ sisseseadmisele. Et suurendada oma sissetulekuid, hakkas ta müütama retsepte daamidele, kuidas saada ilusate laste emaks. See retsept maksis ainult üks guinee; poole odavam oli retsept, kuidas ise ilusaks muutuda. Selle kõrval ta müüdas kõiksuguseid brošüüre ja oma reisikirjeldusi, leiduste, arstimisviiside, põhimõtete (!), aparaatide kirjeldusi, hinnaks oli vaid 1 šilling. Ainult brošüür „Roosilise jumalanna Vestina soe õpetus“ maksis 2 šillingit, nähtavasti osavalt tolle aja arusaamisele valitud pealkirja ja mitte just kõige puhtama sisu tõttu. Aga meiegi päevil on arstid kirjutanud raamatuid, millel väga vähe ühist teadusega, seda enam aga nilbusega — sarnaste raamatute reklaame võis ja võib lugeda Lääne-Euroopa ajakirjades tosinate viisi.

Dr. Graham'il olid aga nähtavasti veel suuremadki plaanid, kuid neist ei tulnud midagi välja. Ta andis ühel päeval teada, et ta lahkub Inglismaalt, et „võtta ette kolmas suur matk Euroopa tähtsamatesse kohtadesse“, seletades, et lahkub „ilma et kellelegi midagi võlgu oleks.“ Kuid see oli pettus, nagu terve tema tegevus suur inimeste petmine oli. Tal oli palju võlgu, teine „tervishoiutempel“, mille sisseseadmine nõudis suurte võlgade tegemist ja mis ei annud loodetud sissetulekuid, murdis mehe. 1782. aastal võtsid võlausaldajad teise „templi“ üle.

Mees kadus Londonist ja muutus äkki suureks ristiusu misjonäriks ja eestvõitlejaks. Ta nimetas ennast „endiseks arstiks, kristlikuks mõtteteadlaseks ja looduse virgaks õpilaseks“. Graham kirjutas brošüürikesi, mida ta pühendas „kõigile kroonitud valitsejatele, tähtsaile isikuile ja neile, kellesse asi puutub“. Ühes brošüüris Graham tungis kallale Pristley'le, hapniku leiutajale, mitte hapniku pärast, vaid seetõttu, et mees tarvitab elektrit ravimiseks! Edinburgis pidas tema 1783. a. kõne tõu parandamise ja rahvaarvu juurdekasvu üle, mis teda viis konflikti kohalike autoriteetidega, mille tagajärjel ta pandi kinni 14 päevaks. Vangist vabanemisel avaldas ta selle kõne trükis ja ei jätnud ka puudutamata kohtunikke, kes teda kõne eest kinni mõistsid, nimetades neid „vaesteks kuraditeks, roheline laua meesteks, eesliteks kallishahksetes kasukates, mustadeks koerteks“ jne. jne. Selle eest tuli tal maksta 20 naela trahvi. Ta läks uuesti Londoni tagasi. Nähtavasti tahtis ta veel kord katsuda tegevusse panna oma magnetilised troonid, taevavoodid ja muu värgi, kuid selleks puudus tal raha. Ta pidas mõned loengud, mis lõppesid palvega, et juhu, kui kuulajate seas leidub auväärt isik, kellel pole pärijaid, talle selle auväärt kuulaja surma puhul määrataks pändusest väike osa, siis saaks tema jälle „ennast pühendada teadusele ja oma uurimusi kasutada inimkonna heaks“. Sarnaseid auväärseid

isikuid ei leidunud. Dr. Graham kõndis edasi, jättes Londoni maha. Ta leiutas ikka odavamaid arstimisvahendeid, nii näiteks soovitas ta pidalitõbe ravimiseks neljatunnilist lamamist liiva sees. Seda abinõu ta soovitas ka jooksva vastu. Lõpuks soovitas ta vihmavett kõigi haiguste vastu ja hakkas võitlema tubaka ja alkoholi tarvitamise vastu. Oma elu lõpul muutus mees päris mõistlikuks ja soovitas inimestele tervise alalhoidmiseks värsket õhku, tagasihoidlikku söömist, suurte magamistubade kasutamist, kergete tekkide tarvitamist, lahtisi aknaid ja päikest, kell 9 magama minna ja üles tõusta kell 5. Ta tahtis parajasti minna tagasi Edinburgi linna, et vihastada linna magistraati, kui teda tabas surm. Ta sai täpselt neljakümneüheksa-aastaseks.

Omavalitsuste perekonnaseisuaemetnike ülesandeid perekonnanimede ja nimede eestistamisel ja muutmisel.

Oskar Angelus

Omavalitsuste perekonnaseisuaemetnike ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamise alal on kahesugused: 1) puhtseltskondlikud ja 2) ametialased.

Nagu teada, otsustasid läinud aasta sügisel mõned eraorganisatsioonid (ÜENÜ, ERK-ide Liit, Akadeemiline Emakeele Selts, Tartu ja Tallinna üliõpilaskonnad) alustada energilist aktsiooni perekonnanimede ja nimede eestistamise sihis. Küsimuse algatajail oli algusest peale selge, et aktsioon peab olema seltskondlik, kuid et riik peab ühtlasi ka appi tulema selle aktsiooni läbiviimisele. Riikliku abi all mõeldi esijoones tol ajal kehtiva Nimekorralduse seaduse muutmist, et lihtsustada nimede eestistamise asjaajamist ja teha seda sootuks maksuvabaks (sel ajal tuli teatavasti veel maksta R. Teatajas kuulutamise raha eestistamise puhul). Muidugi loodeti riigilt võimaluse korral ka ainelist toetust. Kehtiva Perekonnanimede korraldamise seaduse (RT 91 — 1934) maksmapanemisega täitis valitsus kõik küsimuse algatajate poolt hellitatud lootused ja ületas neid isegi (näiteks perekonnanimede ja nimede eestistamise viimisega kohtadele). Selle tulemuseks oli tunduv huvi tõus küsimuse vastu laialdastes seltskonnaringides, nii et varsti pärast uue seaduse maksmapanemist küsimuse algatajate poolt kokkukutsutud seltskondlike organisatsioonide esindajate koosolek kujunes osavõtu poolest rohkearvuliseks; samal koosolekul selgus, et eestistamise küsimus on meil leidnud elavat poolehoidu ja et eraorganisatsioonid on nõus innukalt kaasa aitama selleks, et alustatud aktsioon hästi ja kiiresti õnnestuks.

Eeltähendatud organisatsioonide esindajate koosolekust ja samuti hiljem peetud koosolekutest on elavalt võtnud osa ka vallasek-

retäride esindaja, keda algusest peale valiti organisatsioonide poolt loodud Nime eestistamise toimkonna juhatusse (abisekretäri kohale). Vallasekretäride esindaja on nii üldkoosolekutel kui ka juhatuse koosolekutel alati toonitanud vallasekretäride nõusolekut perekonnanimede ja nimede eestistamisele jõudu mööda kaasa aidata. Ei saa uskuda, et alevisekretärid ja linnade perekonnaseisuametnikud teitsi suhtuksid asjale.

Muidugi pole omavalitsuste perekonnaseisumetnikel kerge peale oma otsekoheste töö, mis nõuab täit tööjõudu, teha suurt ja elavat kihutustööd perekonnanimede ja nimede eestistamise kasuks. Teiselt poolt on neil kergem teha seda propagandat kui teistel. Nad töötavad rahva seas (eriti vallasekretärid), nad puutuvad iga päev inimestega kokku, nad võivad propagandat teha iga üksiku kodaniku juures. Kui palju meil siis leidub näiteks neid maainimesi, kellel pole vaja vähemalt kord aastas käia vallamajas? Isiklik propaganda on kõige tulusam kihutustöö. Suured, teatud küsimuse valgustamiseks või läbiviimiseks korraldatud propagandamiitingud võivad anda väga häid tagajärgi, võib aga ka juhtuda, et nad inimesi huvitavad, kuid neid selle küsimuse vastu siiski loiuks jätavad; meie inimesed on harjunud mõtlema: „see on üks väga kena asi, aga ega see minusse puutu.“ Kõnekoosolekuile satuvad tihti ka juhuslikud inimesed ja mitte need, keda kõige rohkem oleks vaja seal näha. Need miitingute puudused langevad isikliku propaganda tegemisel ära. Vallasekretär ja linna perekonnaseisumetnik võivad igale kodanikule, kellel on vöörapärane perekonnanimi, paari sõnaga seletada, mispärast tuleks perekonnanime muuta ja kuidas seda teha.

Kui läinud aasta suvel pandi maksma nüüd muudetud Nimekorralduse seadus, kui ühel ajal sellega lubati Siseministeeriumi vastava ringkirjaga omavalitsuste perekonnaseisumetnikele vastu võtta perekonnanimede eestistamise palveid edasisaatmiseks Siseministrile, kes tol ajal üksi võis otsustada neid sooviavaldusi, avaldasin arvamust, et „perekonnaseisumetnikud omalt poolt aitavad kodanikele selgitada perekonnanimede eestistamise tähtsust ja vajadust“ („E. Politsei“ nr. 4 — 1934 „Perekonnanimede ja nimede eestistamisest uue Nimekorralduse seaduse järgi“). Ja ma võin meeeldi konstateerida, et see arvamus oli õige. Vaatamata sellele, et tol ajal ei teotsenud veel aktsiooni keskus, vaatamata sellele, et perekonnaseisumetnike ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamisel olid õige piiratud, leidis, minu teada, terve rida perekonnaseisumetnikke, kes võtsid küsimuse omaks ja hakkasid tegema kihutustööd nii palju ja nii hästi, kui keegi seda suutis ja oskas. Arvan, et nüüd, kus olukord sel alal on sootuks teine ja hoopis parem, perekonnaseisumetnikud senisest suurema innuga teevad eestistamise propagandat ja seega täidavad perekonnanimede ja nimede eestistamise alal eeskujulikult seda ülesannet, mis neil lasub seltskondliku töö ja ülesandena.

Perekonnanimede korraldamise seaduse § 2 näeb ette, et Sise-

minister võib panna perekonnanimede eestistamise sooviavalduste kui ka eestikujuliste, kuid halva või labase tähendusega või halva kõlaga perekonnanimede muutmise sooviavalduste otsustamise riigija omavalitsuste ametnikele, kusjuures asjaajamine toimub vastavalt linna-, alevi- või vallavalitsuses. Kasutades seda seadusega temale antud õigust ja soovides kodanikele perekonnanimede ja nimede eestistamisel kõigiti vastu tulla, pani Siseminister oma 14. detsembri l. a. otsusega kõnesolevate sooviavalduste otsustamise omavalitsuste perekonnaseisuametnikele. Muidugi võib Siseminister ka edaspidi nagu seni otsustada neid sooviavaldusi ise, kui otse tema poole pöörduetakse vastavate sooviavaldustega. Võiks tekkida vaid küsimus, mispärast ei leitud võimalikuks panna perekonnanimede ja nimede eestistamist ka teistele perekonnaseisuametnikele, s. o. koguduste vaimulikele. Nagu teada, on perekonnanimede ja nimede muutmise meil tihedalt seotud perekonnakirjadega, need aga peetakse kehtiva seaduse alusel ainult omavalitsuste perekonnaseisuametites, mistõttu leiti võimalik olevat ainult omavalitsuste perekonnaseisuametnikke rakendada eestistamise tööle.

Kuna Nimekorralduse seaduse maksvuse ajal omavalitsuste perekonnaseisuametnike ülesanded perekonnanimede ja nimede eestistamise alal piirdusid ainult vastavate sooviavalduste vastuvõtmise ja kontrollimisega, kas kõik seadusega nõutud dokumendid on korras ja avaldusele juurde lisatud, ja sooviavalduse, lisade ja raha edasisaatmisega Siseministeeriumile, kelle võimkonda ainuüksi kuulub sooviavalduste lahendamise, annab uus Perekonnanimede korraldamise seadus perekonnaseisuametnikele hulka tööd juurde ja seda just seetõttu, et neid on tehtud eestistamise sooviavalduste otsustajateks, et käimasoleva aktsiooni tulemuste n. ütelda kirjapanemine lasub suurel määral nende õlal. Meie seisame siin huvitava nähte ees: perekonnaseisuametnikud teevad kihutustööd perekonnanimede ja nimede eestistamise aktsiooni heaks kordaminekuks ja suurendavad seega ka otsekohe oma ametialast tööd! Kuid tean, et see midagi ei tähenda. Meie perekonnaseisuametnikke pole üldse helitatud vähese tööga ja nad kindlasti ei karda töö juurdetulekut, kuigi see mõnikord näib üle jõu käivat. Laiskadel pole meie ajal ja meil paika — seda teavad omavalitsuste perekonnaseisuametnikud, võib olla paremini kui paljudki teised.

Omavalitsuste perekonnaseisuametnike töö perekonnanimede ja nimede muutmise alal on kolmesugune: 1) eestipäraste perekonnanimede ja nimede parandamine õigekeelsuse eeskirjade kohaselt; 2) perekonnanimede ja nimede eestistamine ja 3) eestikujuliste, kuid halva või labase tähendusega või halva kõlaga perekonnanimede muutmise, kusjuures kõigil neil juhtudel peab otsuse tegemise tulemuseks olema eestikujuline perekonnanimi või nimi. Olgu siinkohal tähelepanu juhitud sellele, et perekonnanimesid ja nimesid võib parandada, eestistada ja üldse muuta, kui nimekandja on Eesti kodanik, ja et kodakondsuseta isikud loetakse välismaalasteks (Riigikohtu otsus 27. sept. / 14. okt. 1927 nr. 35).

Perekonnanimede ja nimede parandamine õigekeelsuse eeskirjade kohaselt (Perekonnanimede korraldamise seaduse § 8 ja 25, Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 2, RT 102 — 1934) toimub ainult nimeomaniku soovil, mitte aga perekonnaseisuametniku vabal äranägemisel. Parandada võib ainult eestipäraseid perekonnanimesid ja nimesid, mitte aga võõrapäraseid. Sooviavaldusega tuleb kodanikul pöörduda selle omavalitsuse perekonnaseisuametniku poole, kus peetakse sooviavaldaja perekonnakirju. Kodaniku vastav sooviavaldus võib olla kirjalik või suusõnaline, igal juhul käib ta tempelmaksu tariifis (RT 45 — 1928 ja 88 — 1932) ettenähtud tempelmaksu alla. Kui on tegemist vaid perekonnanime või nime parandamisega õigekeelsuse eeskirjade kohaselt, ei saa küsimust lahendada perekonnanime või nime muutmise korras. Üldiselt ei võiks selle küsimuse lahendamisel perekonnaseisuametnikel tekkida raskusi, ka suuliselt mitte. On selge, et nimed, nagu Maddis, Juhhan, Adu, Jan jne. on vigaselt kirjutatud, et perekonnanimede, näiteks, järgmine kuju ei vasta eesti keele õigekeelsuse eeskirjadele: Tedder, Kuk, Avik, Leppik, Sar, Tam, Lep, Melder jne. Kui on tegemist säärase perekonnanimede ja nimedega, peaks perekonnaseisuametnik igal juhul nimeomanikule ette panema esineda sooviavaldusega nime või perekonnanime vastavalt parandada. Kui perekonnaseisuametnikul tekib kahtlus, kas on tegemist perekonnanime või nime parandamisega, esitab ta asja Siseministrile otsustamiseks. Perekonnanime parandamise otsuses tuleb märkida: sooviavaldaja ja tema abikaasa ning laste nimed, endine ja parandatud perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, elukoht sooviavalduse esitamise ajal, sooviavaldaja ja tema abikaasa isa nimi, otsuse tegemise kuupäev ja kes otsuse teinud (määruse § 3 esimene lõige). Nime parandamise otsuses tuleb märkida: sooviavaldaja endine ja parandatud nimi, isanimi, perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, elukoht sooviavalduse esitamise ajal, otsuse tegemise kuupäev ja kes otsuse teinud (määruse § 3 teine lõige. Olgu tähendatud, et isanime võtmine otsuse teksti on tingitud sellest, et mitmes asutuses, kes on huvitatud isikute perekonnanimede ja nimede muutmisest (näit. Kohtuministerium eelkaristatud isikute nimekirjade pidamisel), registreeritakse isikud ka isanime järgi, et vahet teha samanimeliste isikute vahel ja vältida võimalikke arusaamatusi sel alal.

Perekonnanimede korraldamise seaduse peasiht on perekonnanimede (ja nimede) eestistamise hõlbustamine. Sel põhjusel pandigi see eestistamine kohalikele ametnikele — omavalitsuste perekonnaseisuametnikele.

P e r e k o n n a n i m e (j a n i m e) e e s t i s t a m i s e s o o v e l d a b kaht momenti: muutakavatsetav perekonnanimi peab olema võõrapärane ja soovitud uus perekonnanimi peab olema eestipärane. See ei tähenda veel sugugi, et nii vana kui uus perekonnanimi peab väljendama mingisugust mõistet: Goethe on kahtlemata saksapä-rane perekonnanimi, kuid ei tähenda midagi, Lauri jällegi on eesti-

pärane, kuid samuti tähenduseta perekonnanimi. Eestipärane perekonnanimi peab kõlalt ja kujult olema eestipärane. Muidugi võib juhtuda, et tekib selle küsimuse lahendamisel kahtlusi. Võtame, näiteks, säärased perekonnanimed nagu Rinne, Sang, Lang, Linde jne. — nad kõik võivad olla nii hästi puhteesti- kui ka puhtsaksapärased perekonnanimed. Meil leidub isegi liitsõnu, millel on tähendus nii saksa kui eesti keeles, näiteks Valdau (valla au, saksa keeles metsaas); on ilmselt selge, et Valdau on siiski kõlalt saksapärane (sellekohane sooviavaldus jäeti omal ajal Siseministri poolt tagajärjeta). Kui tekib kahtlus: 1) kas soovitud uus perekonnanimi või nimi on eestikujuline, 2) kas muutakavatsetav perekonnanimi või nimi on võõrkeelse kujuga, tuleb asi esitada otsustamiseks Siseministrile (määruse § 22).

Perekonnanimede eestistamisel ei saa võtta uueks perekonnanimeks mõne tuntud tegelase või mõne üldtuntud sugukonna perekonnanime ega perekonnanime, mis on kantud kaitseregistrisse (sead. § 11). Kaitseregistrisse on kantud seni ainult kolm perekonnanime: Heling, Maramaa ja Kuuskmaa. Kaitseregistrisse kantud kodanike perekonnanimede nimestiku avaldab Siseministeerium aeg-ajalt Riigi Teataja lisas, nii et kaitseregistri olemasolu ei tohiks raskusi tekitada omavalitsuste perekonnaseisuametnikele. Iseasi on tuntud tegelaste ja üldtuntud sugukonnanimedega. Kas mõni perekonnanimi on tuntud tegelase oma või mitte, oleneb õieti subjektiivselt hindamisest. Meil pole sarnast mõõdupuud, mis lubaks eksimatult ütelda, see ja see on tuntud tegelane ja see ja see ei ole seda. Kindel aga on — ja seda peavad omavalitsuste perekonnaseisuametnikud silmas pidama —, et mõni kohal tuntud tegelane veel seda ei pruugi olla üleriiklikus ulatuses. Kui tekib kahtlus, tuleks vastav sooviavaldus tingimata esitada Siseministrile, nagu seda võimaldab määruse § 22 p. 2.

Edasi ei saa perekonnanimede eestistamisel võtta uueks perekonnanimeks säärast, millel on halb või labane tähendus, halb kõla või mis on liiga laialt tarvitusel (seaduse § 11). Mis puutub halvakõlalistesse eestipärastesse perekonnanimedesse, siis käsitletakse seda küsimust allpool. Liiga laialt tarvitusel oleku tõttu keelatud eestikujuliste perekonnanimede loetelu on avaldatud Riigi Teatajas (RT 107 — 1934).

Lõpuks ei saa perekonnanimede (ja nimede) eestistamisel lubada uueks perekonnanimeks või nimeks säärast, mis ei vasta eesti keele õigekeelsuse eeskirjadele (määruse § 1). Nende õigekeelse eeskirjade all tuleb muidugi mõista praegu maksvaid reegleid.

Olgu tähendatud, et järelevalvet selle üle, kas perekonnanimede ja nimede eestistamisel (samuti ka halvakõlaliste eestikujuliste perekonnanimede muutmisel) on kinni peetud eeltoodud põhimõtetest ja seaduse eeskirjadest, teostab Siseministeerium, nii palju kui tema seda saab teha Riigi Teataja lisas ilmuvate kuulutuste põhjal, peale selle muidugi temale antavate kaebuste alusel.

Nagu teada, on perekonnanimede ja nimede eestistamise ja

halvakõlaliste eestipäraste perekonnanimedele muutmise asjad vabad kõigist maksudest, nende seas ka Riigi Teataja kuulutuse kuludest. Omavalitsuste perekonnaseisametnikud, kes saadavad vastavad kuulutused R. Teatajale (saata tuleb vahenditult, mitte mõne teise asutuse kaudu!), peavad kaaskirjas märkima, et kuulutused on maksuvabad Perekonnanimedele korraldamise seaduse § 4 ja — kui on tegemist nimedega — § 7 (RT 91 — 1934) põhjal.

Kuna seaduse eesmärgiks on kõigiti kaasa aidata perekonnanimedele ja nimedele eestistamisele, peab vastavate sooviavalduste otsustamine sündima kiirelt, et kodanikku mitte asjata oodata lasta perekonnanime või nime muutmisele. Sel motiivil on ka määrusse võetud eeskiri (§ 23), mis kohustab omavalitsuste perekonnaseisametnikke (samuti nagu vastavaid ametnikke Siseministeriumis) asju otsustama viivitamatult. On selge, et kui lõplik otsustamine (pärast vastuvaidluse tähtaja möödumist) peab sündima kiirelt, ka küsimuse esialgne otsustamine (mille tagajärjeks on eelkuulutuse saatmine Riigi Teatajale) peab samuti toimuma viivitamatult.

Kodanik, kes soovib oma perekonnanime eestistada (või muuta oma eestikujuulist, kuid halvakõlalist perekonnanime), võib vastavas sooviavalduses märkida mitu perekonnanime järjekorras, milles ta neid soovib võtta. Järjekorras märgitud perekonnanimedest lubatakse esimene neist, mille andmiseks ei ole takistusi Perekonnanimedele korraldamise seaduse § 11 ettenähtud põhjustel (määruse § 7). Kui kodanik, näiteks, soovib võtta uueks perekonnanimeks Päts, Kaasik, Heling, Nurmiste või Tammiste, siis võib talle lubada perekonnanimeks Nurmiste: esimest perekonnanime ei saa anda, sest see on tuntud tegelase ja sugukonna perekonnanimi, teist ei saa anda, sest see on liiga laialt tarvitusel, kolmandat ei saa anda, sest see on kantud perekonnanimedele kaitseregistrisse, nii et küsimuse alla võivad tulla kas Nurmiste või Tammiste; kuna aga Nurmiste esineb sooviavalduses Tammiste ees, tuleb uueks perekonnanimeks lubada Nurmiste.

Perekonnanimedele korraldamise seaduse § 15 järgi maksab perekonnanime muutus ka abikaasa (kelle nõusolekut perekonnanime muutmiseks enam ei nõuta vastandina varem maksnud korrale) ja alla 18-aastaste vallaliste laste kohta, üle 18-aastaste vallaliste laste kohta aga ainult siis, kui nad on ühinenud vanema sooviavaldusega; seda ühinemist võivad need lapsed määruse § 13 põhjal avaldada allkirja andmisega vanema poolt esitataval perekonnanime eestistamise sooviavaldusel. Sellest järgneb: 1) et kui vanema lapsed on nõus samuti oma perekonnanime eestistama, peavad nad juhul, kui nad on abielus (või lahutatud või lesed), esinema eri sooviavaldusega, ja 2) et lapsed ei saa esineda ühise sooviavaldusega, kui ükski vanematest ei ela, samuti ka siis, kui vanemad ei esita sooviavaldust.

Ühenduses öelduga tuleb märkida, et Perekonnanimedele korraldamise seaduses läbiviidud põhimõtte järgi on perekonnanime ja nime muutmise kumbki omaette toiming, mistõttu tuleb isikul, kes

soovib korraga eestistada oma perekonnanime ja nime, esitada kaks sooviavaldust, üks perekonnanime, teine nime eestistamiseks.

Perekonnanime eestistamise või eestikujulise, kuid halva kõlaga perekonnanime muutmise sooviavalduse vastu võivad asjast huvitatud isikud protesteerida ühe kuu jooksul (harilikkude perekonnanimede muutmiste juures kahe kuu jooksul, nii et ka sel alal on tehtud soodustusi), arvates kuulutuse ilmunisest Riigi Teatajas (seaduse § 6). Kui protest saadetakse postiteel, arvatakse protesti esitamise tähtpäevaks saatekoha postitempli kuupäev (määruse § 14).

Nimede eestistamisel tuleb pidada silmas, et eestikujulise nime muutmise põhjuseks ei tule lugeda asjaolu, et nimi perekonnaseisuraamatute järgi õigekirjutuse poolest ei vasta õigekeelsuse eeskirjadele (s. o. sama, mis maksab perekonnanimede kohta). Samuti ei loeta nime muutmise põhjuseks asjaolu, et nimi on kantud perekonnaseisuraamatuisse võõras keeles, kui samal nimel olemas eesti keeles vastav kuju. Võõras keeles perekonnaseisuraamatuisse kantud nimede eestistamine toimub nimeomaniku soovil Siseministri poolt antud juhtnõõride alusel (seaduse § 25). Nende ridade kirjutamisel on ministeeriumis *valmimas võõrapäraste nimede* nimestik ühes eesti transkriptsiooniga. See nimestik ilmub arvatavasti jaanuarikuus Riigi Teatajas ja selle alusel on võimalik — ainult nimeomaniku soovil — võõrapärast nime ümber kirjutada eesti nimeks, näiteks, kirjutada Joanni või Johannese asemele Juhan, Ferdinandi asemele — Värdis, Georg, Georgi või Jegori asemele — Jüri, Gustavi asemele — Kusta, Hansu asemele — Ants, Heinrichi asemele — Henrik, Jakobi asemele — Jaagup, Jean'i asemele — Jaan, Ivani asemele — Juhan, Liese või Liza asemele — Liisa, Martini asemele — Mart, Michaeli või Mihhaili asemele — Mihkel jne.

Edasi peab nimede eestistamisel sedasama silmas pidama, mida tuleb tähele panna nime andmiselgi: meesterahvale ei saa anda naisterahva nime ja naisterahvale ei saa anda meesterahva nime. Peab tähendama, et nimede suhtes võib juhtuda eksitusi just tähendatud mõttes. Eestipäraste nimede valik pole meil kahjuks suur, seejuures on päris väike naisterahvaste eestipäraste nimede arv (v. dr. Mägiste, Eestipäraseid isikunimesid, kus naisterahvaste nimesid leidub 315 ja meesterahvaste omi 756). Sellest puudusest (mida loodetavasti juba lähemal ajal aitab kõrvaldada kas Akadeemiline Emakeele Selts mõne vastava väljaandega või mõni teine selleks kompetentne asutus või isik) katsuvad inimesed nii üle saada, et hakkavad ise looma nimesid. Perekonnanimesid on kergem luua: kui ei leita esivanemate või oma talukoha nimetuses sobivat eeskujut, võetakse mingi eseme või mõiste nimetus ja vormitakse sellest perekonnanimi. Nime loomine sünnib teistel alustel. Ja nii juhtub, et vaevatakse pead ja et tulemuseks on mõni inetu või isegi päris veider nimi. Säärasel loomingul ei tehta vahet selle vahel, missugune nimi võiks olla meesterahva ja missugune naisterahva oma. Omavalitsuste perekonnaseisumetnikel

tuleb sel alal kahtlemata võidelda teatavate raskustega. Kui küsimus tekitab kahtlust, peaksid perekonnaseisuametnikud jällegi esitama asja otsustamiseks Siseministrile, sest Siseministeriumil on alati võimalus astuda ühendusse tuntud ja tunnustatud keeleteadlastega, kes suudavad lahendada asja keelelisest küljest. Aluseks sooviavalduse saamiseks Siseministeriumile on säärastel juhtudel määruse § 22 p. 1, mis lubab esitada sooviavaldusi Siseministrile, kui tekib kahtlus, kas soovitud uus nimi on eestikujuline.

Nimede suhtes võib lõpuks veel tekkida kahtlus, kas on tegemist eestistamisega, kui kahest olemasolevast nimest, millest üks on võõrapärane ja teine eestikujuline, ära jäetakse võõrapärane, kui, näiteks, avaldatakse soovi Alfred-Jaani asemele võtta ainsa nimena Jaan. Kuigi säärane nimemuutmise sooviavaldus võib väliselt käia Perekonnanimede korraldamise seaduse § 25 p. 2 all ettenähtud juhtude alla (muutmise põhjus: soov mitmest nimest tarvitada ainult üht nime), peab siiski tähendama, et sisult on tegemist puht-eestistamisega. Milleks isik peaks enesele valima veel mõne kolmanda nime, kui tal olevate nimede seas leidub juba üks puhteestipärane? Seepärast tuleb perekonnaseisuametnikel sääraseid juhte võtta kui nimede eestistamise asju. Sarnaselt talitab Siseministerium muu seas juba pikemat aega.

Omavalitsuste perekonnaseisuametnike otsustada on veel antud sarnaste eestipäraste perekonnanimede muutmise sooviavaldused, millel on halb või labane tähendus või halb kõla. Peab tähendama, et meie inimeste seas valitseb tihti väga omapärane arvamine selle kohta, mis on labase tähendusega perekonnanimi. Ministeriumile on esitatud mitu palvet muuta perekonnanimi „Kukk“, sest see olevat labase tähendusega, olevat pilkeaineks noortele ja vanadele jne. Mina küll ei saa aru, mispärast on kukk labase tähendusega. Seesama „Kukk“ saksa keeles (Hahn) või vene keeles (Петухов) ei vii kedagi arvamusele, et tegemist oleks labase perekonnanimega, ei eestlasi, sakslasi ega venelasi. Miskipärast aga loetakse eesti Kuke nime teisejärguliseks võrreldes muude rahvaste omaga. Ei tea, kas neil rahulolematuil on teada, et meie tuntud õlletehase A. Le Coq'i nimi eesti keeles ei tähenda muud midagi kui — kukk! Olgu muu seas tähendatud, et nüüd võib perekonnanime „Kukk“ muuta, kuna ta on Siseministri vastava määrusega (RT 107 — 1934) loetud liiga laialt tarvitusel olevaks perekonnanimeks. Teine näide: Kargaja. Juba Riigikohtul tuli ajal, mil perekonnanimede muutmise otsustamine oli tema käes (kuni augustikuuni 1930), seletada, et perekonnanimi Kargaja ei ole halva ega labase tähendusega. Siiski on ministeriumile paaril korral esitatud sooviavaldusi muuta seda perekonnanime kui halvakõlalist. Perekonnanimede Springer'i või Skakunov'i vastu pole kellelgi midagi, ei eestlasele, sakslasele ega venelasele tule pähe, et sellisel perekonnanimel võiks olla labane tähendus, meil aga küll. Miks? Ja, seda ei tea lõpuks keegi ütelda. Sarnaseid perekonnanimede muutmise sooviavaldusi Sise-

minister pole rahuldanud. Meil on hulk halvakõlalisi ja labase tähendusega eestikujulisi perekonnanimesid, kuid need on sootuks teised. Võtame, näiteks, „Sant“, „Leivavaras“ jne., rääkimata sarnastest, mida on piinlik kirjutada ja trükkida ja mida on aja jooksul kuidagi moonutatud, osalt aga esialgsel, väga labasel kujul jäänud püsima. Ja nende kohta käib seadus ja seaduses ettenähtud soodustatud perekonnanime muutmise tingimused. Perekonnaseisuametnik võib muidugi ka sarnaste perekonnanimede muutmiste sooviavalduste otsustamisel sattuda raskuste ette, nagu perekonnanimede eestistamiselgi, nagu ülalpool seletasin. Raskused on keelelised, ja kui perekonnaseisuametnikul tekivad kahtlused, kas muutakavatsetav eestikujuline perekonnanimi on halva või labase tähendusega või halva kõlaga, esitab ta Perekonnanimede ja nimede korraldamise määruse § 22 p. 5 alusel küsimuse otsustamiseks Siseministrile. Sedasama tuleb teha sama määruse § 22 p. 3 põhjal, kui tekib kahtlus, kas soovitud uus perekonnanimi pole halva või labase tähendusega või halva kõlaga. Sarnaseid juhtumeid tuleb küll vaevalt ette.

Nüüd veel mõned märkused, mis käivad perekonnanimede ja nimede muutmise kohta üldse. Omavalitsuste perekonnaseisuametnikel tuleb perekonnanimede ja nimede muutmisel alati silmas pidada, et isik võib ainult ü k s k o r d muuta oma perekonnanime ja nime. Paljudes riikides pole üldse ette nähtud perekonnanime muutmise võimalust. Meil see võimalus on. Ta on antud peamiselt selleks, et võimaldada lahti saada osalt pealesunnitud võõrapärasest ja inetust perekonnanimedest. Teised Perekonnanime korraldamise seadusega küllaldasteks tunnustatud perekonnanimede ja nimede muutmise põhjused (soov eristada perekonnanime, kui see on liiga laialt tarvitusel, soov alal hoida sugukonnanime, soov mitmest perekonnanime teisendist tarvitada ainult üht perekonnanime, soov mitmest nimest tarvitada ainult üht nime, seaduse § 8 ja 25) on loetletud lisaks kahele peapõhjusele, mis mitte juhuslikult pole võetud põhjuste loetelus etteotsa: 1) perekonnanime või nime võõrkeelne kuju ja 2) perekonnanime halb või labane tähendus või halb kõla. See kõik aga tähendab seda, et, kui isik on kord otsustanud muuta oma perekonnanime (või nime) seaduses ettenähtud põhjustel, ta ka uue, tema poolt vabatahtlikult valitud perekonnanime või nime juurde peab jääma. Perekonnanimede korraldamise seadus pole antud selleks, et kodanikud selle abil võiksid lõpmatuseni muuta oma perekonnanimesid ja nimesid. Perekonnanime ja nime muutmine on tähtis toiming, selle otsustamine ja uue perekonnanime valik ei tohiks toimuda üle-pea-kaela, sest uue perekonnanime valikuga seotakse mitte ainult ennast, vaid ka järeltulijaid. Perekonnanimi pole särk, mida võib sageli vahetada.

Nagu eelpool juba tähendatud, on perekonnanimede ja nimede eestistamise sooviavaldused, samuti eestikujuliste, kuid halva kõlaga perekonnanimede muutmise sooviavaldused tempelmaksuva-

bad. Seda ei ole aga üldised järelepärimised neis asjus, nagu seletas Maksudevalitsus kirjaga 26. juulist 1934 nr. 151/g. Õige küll, tol ajal maksis teine seadus, kuid tempelmaksu osas maksis sama kord nagu praegugi (eestistamise osas). Kui keegi, näiteks, pöördub kirjalikult omavalitsuse perekonnaseisuametniku poole palvega teatada, missuguseid dokumente tuleb lisada perekonnanime eestistamise palvele, kellele see sooviavaldus tuleb adresseerida jne., ühe sõnaga, kui keegi pöördub üldküsimustega perekonnaseisuametniku poole, olgugi perekonnanimed ja nimede eestistamise asjus, on eeltähendatud Maksudevalitsuse seletuse järgi tempelmaksu tasumine tempelmaksu tariifis ettenähtud suuruses vajaline.

Võib juhtuda, et kodanikud, kes soovivad oma perekonnanime (või nime) muuta harilikkuldel põhjustel, s. o. tema laialdase levimise tõttu või sugukonnanime säilitamiseks või ühe perekonnanime teisendi tarvitamiseks mitme seast, pöörduvad vastavate palvetega samuti perekonnaseisuametnike poole. Viimased ei saa otsustada sääraseid palveid, niisuguste sooviavalduste otsustamine kuulub ainuüksi Siseministri võimkonda (seaduse § 8). Kuid on loomulik, et juhul, kui kodanik ilmub säärase sooviavaldusega isiklikult omavalitsuse perekonnaseisuametisse, perekonnaseisuametnik vaatab läbi sooviavalduse ühes lisadega ja kontrollib, kas kõik vastab seaduse nõuetele, ja teatab võimalikkudest puudustest kodanikule. Kui sooviavaldus on saadetud postiteel, esitab perekonnaseisuametnik selle otsekohe Siseministrile.

Kõik perekonnanimed ja nimede paranduse ja muutmise toimingud eeldavad perekonnakirjade korraldamist. See nõue pole juhuslik, ta pole selleks võetud seadusse, et sellega kaudselt sundida kodanikke korraldama oma perekonnakirju, vaid selleks, et perekonnanime või nime muutmise korral see muudatus läbi viidaks ka kõigis perekonnaseisu puutuvais raamatuis. Kodaniku kohta, kelle perekonnakirjad on korraldatud, on teada, kus tema ja tema lapsed on sündinud, kus ta on abiellunud ja kus need perekonnaseisu puutuvad asjaolud on registreeritud. Seega hoitakse ära niisugused segadused, nagu need sündisid vene ajal perekonnanime muutmise puhul. See muutus kanti parimal juhul ainult selle koguduse raamatuisse, kus sooviavaldaja sünd oli sisse kantud, harilikult ilma igasuguste märkusteta, nii et praegu on tihti isegi raske otsustada, kas perekonnanime muutis vene keiser või kohalik vaimulik. Sellestki tuleb muu seas, et meie inimestel on tihti mitu perekonnanime teisendit, seejuures üksteisest täiesti lahku minevad. Nii, näiteks, esineb Savi mõnelpool Savvi'na, mõnelpool aga Lehmann'ina, või Leeman'ina! Koha esineb mõnes raamatus Kohha'na, mõnes aga Kahi'na! Möldrit, puhtestikeelset perekonnanime, leiame mitmes kirikuraamatus märgitud Melder'ina, mis on puhtsaksapärane perekonnanimi! Ühel juhul, mis tuli lahendada Siseministriumil, oli kodanikul seitse perekonnanime teisendit! Muidugi toob perekonnakirjade korraldamine kodanikele mõningaid sekeldusi ja toiminguid, kuid nad pole kuigi suured, ja pere-

konnaseisuametnikud on alati nõus perekonnakirjade korraldamiseks tarvisminevaid dokumente väikese maksu eest välja nõudma. Kui aga kodaniku perekonnakirjad on korras, pole tal ka edaspidi enam mingit muret igasuguste dokumentide esitamisel. Võib olla, et kodanik, ilmudes omavalitsuse perekonnaseisuametniku juurde sooviga oma perekonnanime eestistada ja kuuldes, et selleks on vaja korraldada perekonnakirju, tahab loobuda sellest eestistamisest. Sarnasel puhul peaksid omavalitsuste perekonnaseisuametnikud juhtima kodanike tähelepanu sellele, et Perekonnaseisuseaduse § 1 (RT 191/192 — 1925) järgi peavad kõik Eesti kodanikud korraldama oma perekonnakirju ja et Siseministrilt 28. novembril l. a. antud Perekonnaseisuseaduse juhtnõuade § 60 (RT 102 — 1934) järgi on kodanikele, kelle perekonnakirjad on veel korraldamata, antud viimaseks tähtpäevaks nende perekonnakirjade korraldamiseks 1. jaanuar 1938. Nii tuleb kodanikul niikuinii järgmistel aastatel jooksul asuda oma perekonnakirjade korraldamisele.

Perekonnanimede korraldamise seaduse § 16 järgi seatakse Siseministeriumis sisse perekonnanimede kaitseregister, kuhu endid võivad lasta sisse kanda kõik need kodanikud ja nende õigusjärglased, kes on oma perekonnanime eestistanud pärast 17. detsembril 1919, s. o. pärast esimese Perekonnanimede muutmise seaduse (RT 2/3 — 1920) maksmahakkamist. Perekonnanimede kaitseregistrisse kandmise kuludeks tuleb selleks soovi avaldanud isikul tasuda 25 krooni, missuguse summa Siseministeriumi saabumise päevast loetakse vastav perekonnanimi võetuks tähendatud registrisse. Kaitseregistri mõte seisab selles, et kodaniku perekonnanime, mis on kantud registrisse, ei saa anda teistele, arvatud välja tema sugulased, kellel selleks. nimeomanikult kirjalik nõusolek. Paljud kodanikud, kes on eestistanud oma perekonnanime, soovivad jätta selle ainult enesele ja oma perekonnale ja ei taha, et seda võiks igäüks enesele valida ja kandma hakata; seejuures aga puudub paljudel kodanikel võimalus uurida Riigi Teataja lisasid, et vaadata, kas keegi pole avaldanud soovi kanda nende perekonnanime. Kaitseregistri alusel Siseministerium ise valvab selle järele, et kaitseregistrisse kantud kodanike perekonnanimesid ei antaks teistele, neile sootuks võõrastele. Arvatavasti pöörduvad tulevikus mitmedki kodanikud ka kaitseregistrisse kandmise asjus omavalitsuste perekonnaseisuametnike poole. Siin tuleb viimastel pidada silmas järgmist. Kaitseregistrisse kandmine sünnib ainult Siseministeriumis, ja kõik vastavad palved tuleb sinna esitada. Perekonnanime võib kaitseregistrisse kanda ainult siis, kui ta on eestistamise teel saadud pärast 17. detsembril 1919, see tähendab muu seas seda, et vastav perekonnanime muutus peab olema seadusjärgeline. Kodanikud kipuvad siin eksima ja tahavad tihti raha ära saata ühes perekonnanime eestistamise sooviavaldusega, mis aga on varajane. Perekonnanime kaitseregistrisse kandmise sooviavaldus kuulub tempelmaksustamisele üldise tempelmaksu tariifi normi järgi.

Kui perekonnanime või nime parandus, eestistamine või muutmine on omavalitsuse perekonnaseisuametniku poolt otsustatud ja astunud jõusse (määruse § 24), omavalitsuse perekonnaseisuametnik teeb vastavasse aktiraamatuisse ja perekonnaregistrisse sellekohased märkused: aktiraamatuisse akti äärele, perekonnaregistrisse — märkuste lahtrisse (määruse § 4). Samal ajal saadab omavalitsuse perekonnaseisuametnik otsuse ärakirjad: 1) perekonnaseisuametnikele (koguduste või omavalitsuste), kelle juures on registreeritud sooviavaldaja ja tema laste sünd ja tema abielu, sellekohaste märkuste tegemiseks vastavasse aktiraamatuisse; 2) politseiprefektile, kelle tegevuspiirkonnas on sooviavaldaja alaline elukoht, sellekohaste märkuste tegemiseks elanike registreerimiskaartidele ja isikutunnistuste raamatuisse (kui sooviavaldaja elab maal ja isikutunnistus on temale antud vallavalitsuse poolt, langeb see ära) ning teatamiseks vastavale kriminaalkomissarile; 3) omavalitsusele, kelle adiministratiivpiires on sooviavaldaja alaline elukoht, sellekohaste märkuste tegemiseks vastavas omavalitsuses kodanike kohta peetavasse raamatuisse ja nimekirjadesse (isikutunnistuste raamat, hääleõiguslike kodanike, kaitseväge kutselaste, koolikohuslike laste nimekirj jne.); Kui kõik need raamatud ja nimekirjad on perekonnaseisuametniku käsutada (näiteks vallas — vallasekretäri), pole muidugi vaja enam mingit eri ärakirja; küll aga tuleb seda, näiteks, vallas teha, kui vastav kodanik on oma isikutunnistuse saanud mõnest teisest vallast; 4) Kohtuministeeriumile sellekohaste märkuste tegemiseks karistusteadetele, kui sooviavaldaja on karistatud (määruse § 4). Määruse § 6 järgi saadetakse peale selle veel otsuse ärakiri kätteandmiseks sooviavaldaja elukoha järgi: linnades — politseile, maal — alevi- või vallavalitsusele, kusjuures otsuse ärakirja kätteandmisel tehakse sooviavaldaja isikutunnistusele või välispassile või neid asendavaile dokumentidele (Isiku tõestamise ja liikumise seaduse § 2 esimene lõige) perekonnanime või nime osas vastav parandus. Kui küsimuse otsustajaks on valla või alevi perekonnaseisuametnik, s. o. valla- või alevisekretär, pole muidugi vaja saata valla- või alevivalitsusele (s. o. lõpuks ikkagi enesele) eri ärakiri: valla- või alevisekretär annab sooviavaldajale, kui see juhtub valla- või alevivalitsusse tulema, otsuse ärakirja kätte, parandades vastavalt isikutunnistust, või kutsub sooviavaldaja välja otsuse ärakirja saamiseks või saadab selle palujale koju kätte, kui sel teel on ühtlasi võimalik parandada isikutunnistust. Selle paragrahvi eesmärk on saavutada seda, et perekonnanime või nime parandus või muutus satuks tingimata isikutunnistusse, et seega mõnel isikul poleks võimalik kuidagi teotseda mitme perekonnanime või nime all. Sooviavalduse eitavalt otsustamise korral saadetakse otsuse ärakiri sooviavaldajale, kusjuures kätteandmine peaks sündima viivitamatult, kuna omavalitsuste perekonnaseisuametnike eitavate otsuste peale võidakse kaevata Siseministrile kahe nädala jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

Kui toimetused on lõpetatud, tuleb see asjaajamise reeglite kohaselt korda seada; kolm korda aastas, s. o. iga nelja kuu tagant tuleb lõpetatud ja kordaseatud perekonnanimede ja nimede muutmise toimetused saata Siseministeeriumile hoiule.

Ametlik osa.

Siseministri käskkiri 2. jaan. s. a. nr. 64.

Algaval Uuel aastal tänan kõigepealt politsei, piirivalve ja ministeeriumi muude osade ülemaid minule avaldatud Uue aasta õnnesoovide eest. Tõlgitsen neid soove tulevaina Teile alluvate asutuste poolt ja avaldatuina minu kaudu meie üldisele teenimisele oma rahva hüveks. Palun Teid kõiki võtta vastu aasta algaval päeval kõige südamlikum õnnesoov Teile kui ka kõigile alluvaile 1935. aastaks.

Oleme kõik kaastöölised rakendatuina Eesti riigi sisekorra ja sisehüvede teenistusse, mitte välisest sundest, vaid oma ühisest tahtest, et Eesti üldsus kosuks ja kasvaks. Olen täiesti veendunud selles, et ilma lausumata ja seletamata Teie kõik tunnete kuidas meie peame hoiduma ühte praegusel ajal selleks, et anda oma rahvale ja riigile parema korralduse kui see olnud seni. Seepärast on Uue aasta hüüdsõnaks ka meie ministeeriumi peres:

„Edasi ühises tahtes ja ühises suunas austuses ja usalduses oma juhtide vastu.“

Meie rahva õnne saatust õnnistagu Teid kõiki isiklikus elus ja üldsuse teenimises.

K. Einbund,
Siseminister.

Käskkiri 7. jaan. s. a. nr. 65.

Avaldan Riigivanema otsuse 4. jaanuarist 1935. a. nr. 4:

„Määrán van. advokaat Richard Vreemanni Politseivalitsuse direktoriks.“

K. Einbund,
Siseminister.

Ametikõrgendusi:

Kriminaalpolitsei II järgu assistendid Aleksander Piirisild, Johan Tohvert ja Julius Laap on määratud I järgu assistentideks, arvates 1. nov. m. a., Osvald Arjut — 1. jaan. s. a.

Krim.-politsei assistent Paul Kompus on määratud vanemaks assistendiks, arvates 1. nov. m. a.

Krim.-politsei van. agendid Osvald Tagamets, Jaan Ojasuu ja Eugen Vilt on määratud assistentideks, arvates 1. nov. m. a.

Krim.-politsei van. agent Martin Kask on määratud II järgu assistendiks, arvates 1. jaan. s. a.

Krim.-politsei agendid August Erm ja Gerhard Jagomägi on määratud vanemateks agentideks, arvates 1. nov. m. a.

Mõisaküla jaoskonna politseikomissari asjaajaja Mihkel Siikas, kes politseiteenistuse kutseeksami sooritanud 7. juulil m. a., on määratud Kuremaa rajooni konstaabliks, arvates 1. nov. m. a.

Raudteepolitsei Valga rajooni konstaabli k. t. Johannes-Hugo Pullerits on kinnitatud sama rajooni konstaabliks, arvates 15. dets. m. a.

Piirivalve Tallinna jaoskonna Tallinna 2. rajooni kordoniülema k. t. van. allohv. Sigismund Kneller on kinnitatud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest kordoniülemaks ja kõrgendatud veltveebliks, arvates 1. novembrist m. a.

Piirivalve Tallinna jaoskonna Loksa rajooni kordoniülema k. t. noor. allohv. Johan Anderson, Petseri jaoskonna Mägiste rajooni kordoniülema k. t. noor. allohv. Augustin Urban ja Narva jaoskonna Vanaküla rajooni kordoniülema k. t. noor. allohv. Eduard Isop on kinnitatud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest kordoniülemateks, arvates 1. novembrist m. a.

Ümberpaigutusi:

Tõrva rajooni konstaabel Johan Unt on teenistuse huvides paigutatud ümber Kambja rajooni konstaabliks Tartumaal, arvates 1. dets. m. a.

Palupera rajooni konstaabel Ernst Pallo on teenistuse huvides paigutatud ümber Kastre-Võnnu rajooni konstaabliks, arvates 10. dets. m. a.

Haanja rajooni konstaabel Karl Ersto on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Urvaste rajooni konstaabliks, arvates 1. nov. m. a.

Püssi 2. rajooni konstaabel August Mitt on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Maidla rajooni konstaabliks, arvates 1. nov. m. a.

Imavere rajooni konstaabel Bernhard Kukk on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Kabala rajooni konstaabliks Viljandi-
maal, arvates 10. nov. m. a.

Venevere rajooni konstaabel Nikolai Enno on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Imavere rajooni konstaabliks, arvates 10. nov. m. a.

Haljala rajooni konstaabel Ottomar Schmidt on paigutatud ümber teenistuse huvides ja oma nõusolekul Venevere rajooni konstaabliks, arvates 20. nov. m. a.

Rakvere linna 2. rajooni konstaabel Julius Hõbemägi on paigutatud ümber teenistuse huvides ja oma nõusolekul Haljala rajooni konstaabliks, arvates 1. dets. m. a.

Rae rajooni konstaabel Karl Mullas on määratud kriminaalpolitsei vanemaks agendiks, arvates 1. dets. m. a.

Kastre-Võnnu rajooni konstaabel Eduard Lind on paigutatud ümber teenistuse huvides ja oma nõusolekul Palupera rajooni konstaabliks, arvates 10. dets. m. a.

Kambja rajooni konstaabel Ilmar Veskimets on paigutatud ümber teenistuse huvides ja oma nõusolekul Tõrva rajooni konstaabliks, arvates 1. dets. m. a.

Valgjärve rajooni konstaabel Johannes Leemet on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Linnamäe-Kärgula rajooni konstaabliks, arvates 15. jaan. s. a.

Linnamäe-Kärgula rajooni konstaabel Johannes Steinbach on paigutatud ümber oma palvel ja huvides Valgjärve rajooni konstaabliks, arvates 15. jaan. s. a.

Ametisse määramisi:

Tegelikus kaitseväeteenistuses olevate kaitseväelaste kodanlikele ametikohtadele määramise seaduse korras on määratud major Rudolf Freudenstein Tartu kaitseringkonna staabist passiivse õhukaitse instruktori kohale, arvates 10. nov. m. a., ja leitnant Albert-Johannes Ottisaar — 1. jalgväe rügemendist Tallinna linna politsei ratsareservi komissari kohale, arvates 10. nov. m. a. Politsei laskeala juhtimine on pandud ajutiselt Tallinna ratsareservi politseikomissarile Albert Ottisaarele, arvates 15. dets. m. a., samast ajast on vabastatud politseikomissar Eduard Freudenstein politsei laskeala juhtimisest.

Ametist vabastamisi:

Rakvere jsk. politsei-abikomissar Anton Rumberg on vabastatud teenistusest parandamata haiguse tõttu, mis takistab teenistuse jätkamist, arvates 10. dets. m. a.

Narva 1. jsk. politsei-abikomissar Iis (Hiis) on vabastatud teenistusest parandamata haiguse tõttu, mis takistab teenistuse jätkamist, arvates 16. dets. m. a.

Kuremaa rajooni konstaabel Oskar Piir on vabastatud teenistusest oma palvel teisele ametikohale määramise puhul, arvates 1. nov. m. a.

Kabala rajooni konstaabel Viljandimaal Jüri Jaanson on vabastatud teenistusest parandamata haiguse tõttu, millega teenistuse jätkamise võimaluse kaotanud, arvates 25. okt. m. a.

Narva prefektuuri Maidla rajooni konstaabel Kristjan Pödder on vabastatud teenistusest parandamata haiguse tõttu, mis takistab teenistuse jätkamist, arvates 1. nov. m. a.

Tartu-Valga prefektuuri Koorküla-Helme rajooni konstaabel Hendrik Koljak on vabastatud teenistusest terviselistel põhjustel pensionile mineku puhul, arvates 1. jaan. s. a.

Heimtali-Loodi rajooni konstaabel Aleksander Kukk, kes surnud 15. dets. m. a., on kustutatud koosseisust.

Autasu määramisi:

Piirivalve Peipsi jaoskonna Mehikoorma rajooni kord. ülemale ohv. aset. Hermann Matson'ile on määratud hoolsa ja kiiduväärt teenistuse eest kr. 30.— rahalist autasu.

Piirivalve Tallinna jaoskonna Purtse rajooni valvurile kapral Nikolai Knuut'ile on määratud hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest kr. 10.— rahalist autasu.

Politseivalitsuses on registreeritud:

1) ajakiri „Eesti Loomasõber“, ilmub Tallinnas, iga kahe kuu tagant; väljaandja — Eesti Loomakaitse Liit, vastutav toimetaja — Erich Kattenberg;

2) ajakiri „Mesindus“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja — Mesinduse Instituut ja vastutav toimetaja — Hans Trautman;

3) ajakiri „Konjunktuur“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja — Konjunktuurinstituut ja vastutav toimetaja — Albert Pullerits;

4) ajakiri „Majandusteated“, ilmub Tallinnas üks kord nädalas; väljaandja — Konjunktuurinstituut ja vastutav toimetaja — Albert Pullerits;

5) ajakiri „Nõuandja vabakoguduste pühapäevakoolide õpetajaile“, ilmub Tallinnas 4—6 korda aastas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Peeter Sink;

6) ajakiri „Kauguste Tähistel“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja — Esimene Eesti Kesk-Aasia ja Ookeani saarte uurimise ekspeditsiooni korraldamise Selts ja vastutav toimetaja — Jakob Lukats;

7) ajakiri „Eesti Kool“, ilmub Tallinnas 10 korda aastas; väljaandja — Haridus- ja Sotsiaalministeerium ja vastutav toimetaja — Paul Mägraken;

8) ajakiri „Käi minu järel“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja — Eesti Heategev Selts Tallinna Linnamisjon ja vastutav toimetaja — Kurt Steinberg;

9) ajakiri „Monthly Review of the Estonian Institute of Economic Research“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja — Konjunktuurinstituut ja vastutav toimetaja — Albert Pullerits;

10) ajakiri „Kristlik Pühapäevaleht“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja Ev.-Lut. usu Kiriku Konsistoorium ja vastutav toimetaja — Jakob Aunver;

11) ajakiri „Rahvaraamat“, ilmub Tartus kuus korda aastas; väljaandja — o.-ü. „Noor-Eesti Kirjastus“ ja vastutav toimetaja — Alfred Kiviste;

12) ajakiri „Maret“, ilmub Tartus üks kord kuus; väljaandja — Verner Kask ja Richard Puusepp ja vastutav toimetaja — Richard Puusepp;

13) ajakiri „Meie Mats“, ilmub Tallinnas üks kord kuus; väljaandja ja vastutav toimetaja — Alfons Jaason;

14) ajakiri „Ajusport“, ilmub Tallinnas üks kord nädalas, väljaandja — Tallinna Ajakirjanike Ühing ja vastutav toimetaja — Marta Elango;

15) ajakiri „Kurttummade Söber“, ilmub Tartus üks kord kuus; väljaandja — Lõuna-Eesti Kurttummade Selts „Söprus“ ja vastutav toimetaja — Arkadi Suik;

16) ajakiri „Oda“, ilmub Tartus üks kord nädalas; väljaandja ja vastutav toimetaja — Paul Vahi;

17) ajakiri „Ühine Kirik“, ilmub Tallinnas iga kahe kuu tagant; väljaandja — „Katoliku Kirik Eestis“ ja vastutav toimetaja — Robert Birck, ja

18) ajaleht „Uus Sõna“, ilmub Tartus seitse korda nädalas; väljaandja — o.-ü. „Vaba Sõna“ ja vastutav toimetaja — Harald Raudsepp.

Politseivalitsuse poolt on antud load:

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks:
Andres Peedu p. Karolin'ile Valgas, Vabaduse 34, maksvusega 12. oktoobrini 1935, Bernhard Eduardi p. Johannson'ile Kuressaares, Turu tän. 9, maksvusega 30. septembrini 1935, Johannes Johani p. Susile Põltsamaal, Jõgeva 12, maksvusega 17. oktoobrini 1935, Karl Karli p. Jakobson'ile Haapsalus, Saue 4, maksvusega 14. oktoobrini 1935, Paul Villemi p. Saretok'ile Valgas, Kesk tän. 15, maksvusega 1. oktoobrini 1935, Herman Johani p. Eisen'ile Rakes, maksvusega 22. septembrini 1935, Karl Jüri p. Rumvoldt'ile Põltsamaal, Jõgeva mnt. 6, maksvusega 13. oktoobrini 1935, Paul Peetri p. Flint'ile Tartus, Kүүini 6, maksvusega 1. novembrini 1935, Vidrik Jaagu p. Särjele Tartus, Promenaadi 2, maksvusega 4. oktoobrini 1935, Karl Johani p. Hansen'ile Tartus, Kauba 11, maksvusega 4. septembrini 1935, Jakob Jaani p. Klaan'ile Petseris, Tartu 4, maksvusega 25. oktoobrini 1935, A.-s. Rosenvald ja Ko Viljandi osakonnale Viljandis, Väiketuru 5, maksvusega 17. oktoobrini 1935, Järva-Jaani Tarvitajateühingu juhatusele Järva-Jaanis ja Koeru alevikus, maksvusega 31. augustini 1935, Jaan Värdi p. Klaman'ile Rakveres, Tallinna 36, maksvusega 27. novembrini 1935, Jaan Hendriku p. Neeman'ile Pärnus, Jänesselja 19-a, maksvusega 30. oktoobrini 1935, Juhan Jaani p. Mätlikule Narvas, Tallinna mnt. 1, maksvusega 5. novembrini 1935, Boris Viktori p. Sabsay'le Tallinnas, Kuninga 5, maksvusega 22. novembrini 1935, Jaan Hendriku p. Kirnule Viljandis, Lossi 12, maksvusega 16. novembrini 1935, K.-m. Lier & Rossbaum'i omanikele Franz Lier'ile ja Ludvig Rossbaum'ile Tallinnas, Viru 7, maksvusega 27. novembrini 1935, Juuli Loorentsi t. Leilop'ile Kilingi-Nõmmes, Pärnu 34, maksvusega 9. detsembrini 1935, Karl Mihkli p. Lorentz'ile Tüiril, Viljandi 10, maksvusega 24. novembrini 1935, August Jüri p. Lubja'le Mustvees, Tartu 49, maksvusega 23. novembrini 1935, Jaan Johani p. Tei-

man'ile Puka alevikus, maksvusega 25. novembrini 1935, ja Eduard Johani p. Loun'ile ja Voldemar Karli p. Schitikov'ile, kes kauplevad firma „V-d Loun & Schitikovi“ nime all Tallinnas, Niguliste 18, maksvusega 4. detsembrini 1935;

laskeriistade parandamiseks: Aleksander Joosepi p. Teinfelt'ile Vihula v., Annikveres, maksvusega 17. septembrini 1935, Otto Jakobi p. Leepin'ile Laura alevikus, maksvusega 29. oktoobrini 1935, Johannes Peetri p. Neppo'le Kilingi-Nõmmes, Kiriku 8, maksvusega 1. novembrini 1935, Jaan Vaherile Priipalu alevikus, maksvusega 14. oktoobrini 1935, Aleksander Joosepi p. Reinhaus'ile Tallinnas, Narva mnt 95, 8, maksvusega 24. novembrini 1935, Rudolf Gustavi p. Passup'ile Tallinnas, Viru 7, maksvusega 4. detsembrini 1935, ja Johan Pritsu p. Peterman'ile Võrus, Kreutzvaldi 15, maksvusega 27. novembrini 1935;

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks ning laskeriistade parandamiseks: Aleksander Joosepi p. Amos'ele Narvas, Joala 26, maksvusega 20. oktoobrini 1935;

laskemoonaga kauplemiseks: Ivan Peetri p. Černovitsky'le Juuru alevikus, maksvusega 27. oktoobrini 1935.

Politseivalitsuse direktori otsustega on tühistatud:

Mooste vallas elutseva August Karli p. Tohvert'i, Petseris elutseva Mintši Dšan'i, V. Põltsamaa vallas elutseva Aleksander Mihkli p. Kuuse, Muhu-Suure vallas elutseva August Juhani p. Kööp'i ja Mäo v. elutseva Ernst Gustavi p. Edeberg'i laskeriistaload ja Toolamaa vallas elutseva Eduard Jaani p. Varese, Keila vallas elutsevate Rudolf Jüri p. Ekmann'i, Aleksander Kaarli p. Tulver'i ja Johannes Hansu p. Reismann'i, Vääna vallas elutseva Johannes Peetri p. Noon'i ja Ingliste vallas elutseva Jaan Jaani p. Pindus'e laskeriistaload jahipüüsi hoidmise ja kandmise osas ja Tähtvere vallas elutseva Martin Jaani p. Prost'i, Kõo vallas elutseva Rein Hansu p. Kaur'i, Tõlliste v., Tsirgulinnas elutseva Jaan Ludvigi p. Rebase, Pärnus, Kaevu 2-a elutseva Villem Saare, Hallinga vallas elutseva Arseni Jüri p. Reinu, Tartus elutseva Heinrich Mihlki p. Roosi, Tallinnas elutseva Voldemar Hansu p. Jürisson'i, Vao vallas elutseva Adam Jaani p. Lilienthal'i, Tartus elutseva Eduard Reinu p. Strikvald'i ja Säreveere vallas elutseva Johannes Johani p. Kreisi laskeriistaload.

Hirjanduse alalt.

Kriminaalseadustik koos Maksmapanemise seadusega ja Distriplinaarseadustik. Koostanud Kohtupalati liige prof. K. Saarman ja Kohtuministeeriumi nõunik K. Matto. Autorite kirjastus, Tallinn, 1934. Hind 4 kr. 50 senti.

Tähendatud käsiraamat on 390-leheküljeline ja kaustalt keskmise suurusega. Raamat sisaldab seaduse tekstidena: 1) Kriminaalseadustiku 1929. a. redaktsioonis, millesse on kodifitseeritud sama seadustiku maksmapanemise seadusega (1934. a.) tehtud muudatused ja täiendused; 2) Kriminaalseadustiku maksmapanemise seaduse; 3) Distsiplinaarseadustiku ja 4) Kriminaalkohtupidamise seadustiku § 27—31 tekstid, mis määravad kriminaalsüütegude asialluvuse kohtutele.

Kriminaalseadustiku, Kriminaalseadustiku maksmapanemise seaduse ja Distsiplinaarseadustiku osas on toodud ka seaduse motiivid. Kriminaalseadustiku ja selle maksmapanemise seaduse osas on need paigutatud vastavalt iga paragrahvi alla seaduse teksti osast eraldamiseks petit-kirjas, kuna Distsiplinaarseadustiku osas on need toodud lisana lõpus. Kriminaalseadustiku motiivid on toodud peamiselt neis osades, mis võivad kaasa aidata seaduse õieti mõistmisele ja hõlbustada seaduse rakendamist, kuna Kriminaalseadustiku maksmapanemise seaduse ja Distsiplinaarseadustiku motiivid on toodud tervena. Peab tähendama, et eriti täielikud ja seetõttu ka väärtuslikud on Kriminaalseadustiku maksmapanemise seaduse motiivid. Peale motiivide toomise on Kriminaalseadustiku tekst varustatud veel allikate märkuste ja alluvusmärkustega. Alluvusmärkustena on iga paragrahvi algusel (pärast paragrahvi numbrit), resp. vastava lõike ette paigutatud tähed „J“ või „R“, mis tähendavad selles paragrahvis või lõikes toodud süüteo alluvust jaoskonnakohtule (end. rahukohtunikule) või ringkonnakohtule (end. rahukogule kui I kohtuastmele). Kriminaalseadustik on varustatud üksikasjaliku tähestikulise sisujuhiga ja lisadena toodud nelja võrdlustabeliga Kriminaalseadustiku, Nuhtlusseaduse, Rahukohtu nuhtlusseaduse ja Uue nuhtlusseaduse vahel. Kuigi tähendatud võrdlustabelites toodud vastavus ei saa Kriminaalseadustiku ja nuhtlusseaduste suure erinevuse tõttu igal juhul olla absoluutselt täpne, on neil võrdlustabelitel Kriminaalseadustikule üleminekul siiski suur väärtus, kuna need suurel määral hõlbustavad vajaliku süüteo koosseisu leidmist.

Kokkuvõetult võiks tähendatud teose kohta mainida, et see materjali rohkuse ja asjatundliku koostamise tõttu on parimaid sel alal ilmunud käsiraamatute hulgas.

Kriminaalkohtupidamise seadustik kommentaaridega. Koostanud Kohtuministeriumi nõunik K. M a t t o. Autori kirjastus Tallinnas, 1934. a. Hind 9 krooni.

Tähendatud käsiraamat on 470-leheküljeline ja kaustalt samuti kui esimene keskmise suurusega. Raamatus on toodud seaduste tekstina Kriminaalkohtupidamise seadustiku, selle maksmapanemise seaduse ja Keeleseaduse § 19—23 tekstid. Keeleseaduse § 19—23 on nimelt ette nähtud vähemusrahvuste keelte tarvitamise kord kohtus. Kriminaalkohtupidamise seadustiku, samuti selle maksmapanemise seaduse tekstid on toodud korpusfett-kirjas,

kommentaarosaga aga harilikus petit-kirjas, mis hõlbustab raamatu käsitlemist. Kriminaalkohtupidamise seadustiku iga paragrahvi lõpul sulgudes on toodud vana Kriminaalkohtupidamise seadustiku paragrahvi või paragrahvide numbrid, milles sama küsimus oli lahendatud. Eeltähendatud seaduste tekstid võtavad enese alla raamatu kogu trükimahust umbes $\frac{1}{4}$, kuna ülejäänud $\frac{3}{4}$ kogu trükimahust sisaldab kommentaarosaga. Kommentaarosana on raamatus toodud: 1) Kriminaalkohtupidamise seadustiku, samuti ka selle maksmapanemise seaduse motiivid; 2) senine kohtupraktika niivõrd, kui see autori arvates võib kohaldatav olla uue Kriminaalseadustiku eeskirjade suhtes; 3) autori isiklikud seisukohad üksikute eeskirjade tõlgitsemiseks ja Kohtupalati liikme prof. K. Saarmann'i seisukohad § 531 ja 633 kohta; 4) Riigikohtu eeskirjad, ringkirjad ja juhatuskirjad kohtuasutistele ja 5) võrdlustabelid uue ja vana Kriminaalkohtupidamise seadustike vahel ja vastupidi. Raamatu ees on toodud üksikasjaline Kriminaalkohtupidamise seadustiku tähestikuline sisujuht.

Seaduste motiivid on kasutamise hõlbustamiseks ainekohaselt paigutatud vastava jaotuse pealkirja või vastava paragrahvi alla ja iga väljavõtte lõpus sulgudes mainitud „Motiivid“. Motiivide kohta peab tähendama, et need on väga põhjalikud ja aitavad suurel määral kaasa uue Kriminaalkohtupidamise seadustiku õieti mõistmiseks. Tähtendatud motiivides on põhjendatud ja seletatud vähemgi muudatus, mis on viidud läbi uues Kriminaalkohtupidamise seadustikus, võrreldes vana Kriminaalkohtupidamise seadustikuga.

Senise kohtupraktikana on toodud väljavõtted Vene Senati ja Riigikohtu otsuseist, kusjuures raamatu koostaja poolt on neis väljavõtetes viited vana Kriminaalkohtupidamise seadustiku paragrahvidele asendatud viidetega uue Kriminaalkohtupidamise seadustiku vastavatele paragrahvidele, mis tunduvalt hõlbustab nende kasutamist uue Kriminaalkohtupidamise seadustiku kohaldamisel. Väljavõtted Vene Senati ja Riigikohtu otsuseist, samuti ka raamatu koostaja ja Kohtupalati liikme prof. K. Saarmann'i seisukohad on punktide viisi toodud vastavate paragrahvide all.

Lisadena toodud võrdlustabelid näitavad Vene Kriminaalkohtupidamise seadustiku ja uue Kriminaalkohtupidamise seadustiku paragrahvide vastavust, milles üks ja sama küsimus on lahendatud.

Üldiselt peab mainima tähendatud käsiraamatu kohta, et see on materjali rohkuse tõttu ja asjatundliku koostamise poolest põhjalikum ja täielikum mitte ainult sel alal senini ilmunute hulgas, vaid üldse senini meil ilmunud seaduste käsiraamatute hulgas ja võib loodetavasti hea eduga asendada senini laiemalt kasutamisel olnud Šramtšenko ja Širkovi poolt koostatud vana kriminaalkohtupidamise seadustiku kommenteeritud eriväljaannet.

Maksukaristuste seadustik motiividega. Koostanud Kohtuministeriumi nõunik K. M a t t o, Maksudevalitsuse Aktsiisi asjade

juhataja A. Eisenberg ja vann. adv. V. Daniel. Autorite kirjastus Tallinnas, 1934. Hind 2 kr. 50 snt.

Tähendatud käsiraamat on 196-leheküljeline, kaustalt väiklane taskuformaat. Raamat sisaldab Maksukaristuste seadustiku teksti ja selle juurde kuuluvaid võrdlemisi üksikasjalikke motiive. Kuna Maksukaristuste seadustik on koostatud täiesti uutel põhimõtetel ja konstruktsioonilt läheb sootuks lahku senini sel alal maksvatetest seadustest, siis on tähendatud motiivid vähemalt esialgu kuni kohtupraktika tekkimiseni ainsaks abiks seaduse kohaldamisel. Raamat on varustatud üksikasjaliku tähestikulise sisujuhiga.

Küsimusi ja kostmisi.

„Eesti Politsei“ annab siin kõigile „E. P.“ tellijaile tasuta vastuseid. Kui keegi tellijaist soovib vastuse saada enne järgmise numbril ilmumist, siis saadetakse sellekohasel soovil vastus posti kaudu kätte, kui selleks on lisatud juurde 10-sendiline postmark. Toimetus jätab enesele õiguse avaldada kirjateel saadetud vastused „Eesti Politseis“, kui küsimused on põhimõttelised ja üldhuvitavad.

Konstaabel A. L. Küsimus I. Kas kohtupristav on õigustatud tsiviilkohtuotsuse täitmisel sisse nõudma täitekulud samas korras nagu käib muude summade nõudminegi: a) kostjalt juhul, kui viimane nõudjale ise tasub võlgneva summa ajal, mil tema vara on juba arestitud; b) nõudjalt juhul, kui kostjalt sissenõudmiseks puuduvad võimalused?

Vastus 1. Kohtuprist. taksi s. (R.T. 36 — 1927) § 18 järgi võib kohtupristav oma tasu sisse nõuda ka enne täitmist isikult, kelle palvel võetakse ette täitmine, juhtudel, kui seda ei ole tehtud ja tasu ei ole võimalik kätte saada võlgnikult sissenõutud summadest, võib kohtupristav selle tasu nõuda sisse isikult, kelle palvel võeti ette täitmine. Nagu sellest paistab, ei ole võimalik p. a nimetatud juhul kostjalt tasu nõuda, sest seadus ütleb, et kui tasu ei ole võimalik kätte saada võlgnikult sissenõutud summadest, siis tuleb see nõuda isikult, kelle palvel võeti ette täitmine. Sama lahendus maksab ka p. b toodud juhu kohta. Mis puutub küsimusse, kas kohtupristavi tasu tuleb sisse täitmist taotlejalt isikult nõuda või kohtuotsuse täitmiseks seatud korras, siis peab arvama, et on võimalik nõuda sisse kohtuotsuste täitmiseks seatud korras. Selle seisukoha üksikasjalikud põhjendused on toodud „E. Politsei“ 1931, lk. 449, 450. **J. K.**

Küsimus 2. Kas tuleb kohtuotsuse täitmisel kostjalt nõuda sisse tempelmaks ja kantseleilõiv, mis on tasumata palvel, ja täitelehe eest juhul, kui 1) nõudjal on vaesuseõigus, 2) kriminaalasjus (kahjutasu nõudmised), 3) riigi- ja omavalitsusasutuste nõudel, 4) asutuste nõudel, kes on tempelmaksust vabad, nagu Eesti Maapank ja Pikalaenu pank, sest ka neile antavad

palved on tempelmaksuvabad (erandina muudest riigiasutustest, kes ainult ise on tempelmaksu tasumisest vabad). Jaataval korral, kuidas talitada sissenõutud tempelmaksu ja kantseleilõivuga, kas esitada ühes täitetoimetusega kohtusse või maksta E. P. osakonda riigitulude arvele?

Vastus 2. Küsimus on segane eriti p. 3, seepärast ei saa anda kõigile punktidele täpset vastust. Tempelmaksu sissenõudmise kohta kohtuotsuste täitmisel toome siin väljavõtte Riigikohtu otsusest: Ts. kp. s. § 846, mis maksev kõigi kohtuasutuste kohta, on tähendatud, et sel korral, kui kohtuasutustele palvekirjad on tempelmaksustamata sisse antud, tuleb talitada Ts. kp. s. § 269 ja 270 järgi, s. o. tuleb ilma tempelmaksuta sisseantud palvekiri toimetuses seisma panna ja palujale läbivaatamatult tagasi saata, kui ta 7 päeva jooksul, sellekohase teate kättesaamise päevast arvates, nõutavat tempelmaksu ei tasu. Samal alusel tuleb talitada ka kohtupristavil (Rkh. üldk. o. nr. 5 — 1923). See maksab ka politseiametnike suhtes, kui nad täidavad kohtuotsuseid. Adm.-sissenõuete täitmise juures toimivad politseiametnikud administratiivametnikena ning niisugusel juhul maksab tempelmaksu asjus adm.-asutuste suhtes seatud kord.

Tempelmaksu tariifi nr. 1 erandi 15 järgi on tempelmaksust vaba nende isikute kirjavahetus, kellele kohus annud vaesuseõiguse, neis asjus, milles neile see õigus on antud. Peab arvama, et see vabastamine ei käi üksi kohtuasutustesse antavate paberite kohta selles asjas, milles see õigus on antud, vaid ta laieneb ka teiste, mitte-kohtuasutustele antavatele avaldustele, kui nendes avaldustes taotletakse toimusi, millel on side kohtu asjaga, milles antud vaesuseõigus. Niisugusel seisukohal asus ka Vene senat (Sen. I ük., I dep. nr. 10603 — 1906 ja nr. 700 — 1914).

Millised asutused on tempelmaksu maksmisest vabastatud, need on loendatud Tempelmaksu seaduse § 12 ja vastavates eriseadustes. See asjaolu üksi, et teatud asutusele esitatavad avaldused on vabastatud tempelmaksust, ei ole veel aluseks selle asutuse vabastamiseks tempelmaksust. Maapanga kirjavahetus on vaba tempelmaksust (R. T. 91 — 1924, art. 734, § 6), samuti Pikalaenu panga kirjavahetus (R. T. 115 — 1927, art. 99, § 5, Tempelm. s. § 4 p. 14).

J. K.

Küsimus 3. Kas võib kohtuotsuse põhjal sissenõutud raha välja anda nõudja volinikule juhul, kui kohtupristavi toimetuses puudub vastav volitus või selle ärakiri, kuid kohtuotsusest nähtub, et nõudedokument on antud välja nõudja volinikule?

Vastus 3. Volinikule raha väljaandmisel on tarvilik tõendus selle kohta, et volinik ka raha väljaandmise silmapilgul on volinik. Seepärast tuleks nõuda volikirja esitamist, sest kuigi täiteleht on antud välja volinikule, võib juhtuda, et volitus on raha väljaandmise ajaks tagasi võetud.

J. K.

Küsimus 4. Mitu päeva peab pidama kohtupristav kostjalt sissenõutud raha oma käes juhul, kui sissenõudmine on teostatud sundotsuse põhjal, mis otstarbel peab kinni pidama ja kus see on nähtud ette?

Vastus 4. Ts. kp. s. § 161¹³ järgi peab sundtäite korras sissenõutud summa või kostjalt äravõetud asjad või muu vara nõudjale välja andma vaid seitsme päeva möödumisel, kui kohus ei pane täitmist seisma või ei määra nõude kindlustamist. **J. K.**

Küsimus 5. Kas on tempelmaksuvabad: a) kolmandate isikute avaldused tsiviilkohtuotsuste täitmise puhul, mis kohtupristavile antud tema nõudel?

Vastus 5. On vabad Tempelmaksu tariifi nr. 1 erandi 25 alusel. **J. K.**

Küsimus 6. Kas on tempelmaksuvabad tunnistaja avaldused kohtule tsiviilasjus?

Vastus 6. On vabad tempelmaksust. **J. K.**

Küsimus 7. Kuidas saab tunnistaja kätte temale määratud käigukulu tsiviilasjus juhul, kui isik, kellelt see on määratud sisse nõuda, osutub maksuvõimetuks?

Vastus 7. Küsimusest ei selgu, kas on tegemist isiku tegeliku maksuvõimetusega või kohtu poolt tunnustatud maksuvõimetusega. Esimesel juhul tuleb talitada nagu iga teiseigi nõude täitmisel, viimasel juhul aga tuleb nõudest teatada konkursivalitsusele. **J. K.**

Küsimus 8. Kas on muudetud Kohtuprist. taksi s. 1934. a.?

Vastus 8. Kohtuprist. taksi s. maksab 1927. a. kujul. **J. K.**

Küsimus 9. Kas käib tempelmaksustamisele sissenõudja järelepärimine asjakäigu kohta tsiviilkohtuotsuse täitmise suhtes?

Vastus 9. Maksudevalitsuse arvates (Maksudeval. kiri nr. 100-g — 1933. a.) käivad niisugused järelepärimised tempelmaksu alla. **J. K.**

Küsimus 10. Kas kohtupristav on kohustatud vastama nõudja järelepärimisele asjakäigu kohta tsiviilkohtuotsuse täitmise suhtes? Kui kohtupristav ei vasta, kelle poole tuleb siis pöörduda?

Vastus 10. Seadus ei näe ette kohtupristavi kohustust vastata igasugustele järelepärimistele. Kuid see ei tähenda seda, nagu ei võiks kohtupristav niisugustel kordadel vastata. Vastamata jätmise peale ei ole nähtud ette eraldi kaebamise korda. Järelikult võib kaevata vaid siis, kui kohtupristav põhjendamatult viivitab täitmistoimustega või teisiti rikub sissenõudmise korda. **J. K.**

Küsimus 11. Isikumaksu sissenõudmisel tekib arusaamatusi ja raskusi juhul, kui täisealised lapsed, elades oma vanemate juures, ei tasu oma maksu ja neil ei ole omaette varandust. X. valdavalitsus juhtis politsei tähelepanu, et säärasel korral tuleb võtta aluseks Vene senati seletus 15. XI 1896 nr. 3099 ja 16. X 1901 nr. 5521 (Liivi talurahva seadus, Jakobi, 1903, lk. 147), mille

põhjal isa olevat kohustatud tasuma avalikud maksud laste eest, kes ei ole eraldatud iseseisvasse majapidamisse, või kes kuulub isa perekonda ja töötab isa juures. Kui see seadus on praegu veel maksev, kas siis säärasel juhul, kui politseil ei lähe korda maksu sisse nõuda võlglaselt, võib võla katteks arestida võlglaste isa vara, või saadab ta nõudelehe maksu määrajale asutusele tagasi?

Vastus 11. Niisugune senati otsus on olemas, kuid küsimus on, kas on see otsus praegu veel kohaldatav. Isikumaksu võtmise aluseks on Ajutine s. valla- ja maaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete kohta § 9 (R.T. 18/19 — 1920, 83/84 — 1924). Nagu sellest seadusest paistab, on isikumaks puhtisiklik maks. Tema sissenõudmiseks vanemate varast kõnesolev seadus ega Adm.-sissen. s., mille järgi toimub selle maksu sissenõudmine, ei anna alust. Kohustust laste eest tasuda avalikke makse oma varast ei pane vanemate peale ka BES. Viimase vastavatest paragrahvidest (§ 215—224) peab järeldama just vastupidist. Nendel põhjustel peab arvama, et praegu puudub alus laste isikumaksu sissenõudmiseks vanemate varast, vaatamata, et lapsed ei ole eraldunud iseseisvaks majapidamiseks.

J. K.

Küsimus 12. Kas politsei võib vallavalitsuse isikumaksu nõude jätta täitmata juhul, kui maksuvõlglane esitab kvitüüangi, et ta sama aasta isikumaksu on tasunud mõne teise omavalitsuse heaks? Adm.-sissen. sead. § 11 juures leiduv märkus 3 (E. Kübarsepa eriväljaanne, lk. 21) lausub, et politsei, nõudes sisse riigimakse vastuvaidlematus korras, ei lahenda seda küsimust, kas isik, kelle käest maksu nõutakse, on vastutav nende võlgade eest või mitte, vaid see küsimus oleks tulnud lahendada maksuasutustes.

Vastus 12. Kas maks on õieti määratud või mitte, see on sisuline küsimus, mille üle ei saa otsustada adm.-sissenõuet täitevat ametnik. Selle vastu võib asjaosaline vaielda selleks seatud tähtajal ja korras.

J. K.

Küsimus 13. Kas on mingit juriidilist tähtsust asjaolul, et tsiviilkohtuotsuse täitmisel sissenõudja näitab üleskirjutamisele kuuluva kostja vara ette või on see võrdne nõudja kirjalikus palves avaldatud täitmisviisi täpse äranäitamise ja arestitava vara koosseisu täpse loeteluga? Kui üleskirjutatud vara omandusõiguse kohta tekib protsess, kas kohtupristav vabaneb vastutusest ainult tingimusel, et ta üleskirjutamist toimetab nõudja ettenäitamisel, või on ta sellest vaba ka siis, kui toimetab üleskirjutamist nõudja juuresolekuta?

Vastus 13. Kõnesolevat küsimust käsitlevad Ts. kp. s. § 935 ja 948. Esimese järgi on nõudjal õigus määrata täitmisviisi (§ 933). Kohtupristav ei saa siin vastu väita. Teise (§ 948) järgi „on nõudjal õigus näidata sissenõudmise viisi ning, kui koh-

tupristav neid ei poolda, siis nõuda, et selle kohta tehtaks märkus shurnaalis“. Nagu vene õigusteadlased (Annenkov, Pobedonostsev) leiavad, peab sellest paragrahvist järeldama kohtupristavi õigust kontrollida nõudja juhatusi sissenõudmise viisi asjus ja jätta need tähele panemata, kui nende täitmine osutuks võlgniku asjatuiks kitsendusiks (näit. kui kohtupristav leiab, et juba näidatud varast on küllalt sissenõudmise rahuldamiseks jne.). **J. K.**

Küsimus 14. Kas kohtupristav võib toimetada kostja vallasvara üleskirjutamist nõudja ettenäitamisel kolmandate isikute juures juhul, kui need vaidlevad vastu, seletades, et arestitav ese kuulub neile.

Vastus 14. Võlgnikule kuuluva kolmandate isikute käes oleva vallasvara peale kohtuotsuse täitmise pööramine on nähtud ette Ts. kp. s. § 1078. Viimane viitab üldiselt § 631—640. Nagu selgub nendest paragrahvidest kui ka vene praktikast, võib juhul, kui kolmas isik väidab, et vara, millele pööratakse arest § 631 korras, on tema omandis või ei kuulu arestimisele mõnede muude suhete tõttu tema ja võlgniku vahel, nõuet avaldada mitte nõudja, vaid kostja, ning seejuures vaid eri nõude esitamise teel. Sellest tuleb järeldada, et niisugust vara ei saa arestida muidu, kui niisuguse uue nõude korras. Kuid kolmas isik vastutab nõudja ees: 1) kui ta keeldub andmast allkirja, või andes selle, annab vara võlglasele välja, 2) kui ta andis valeandmed tema käes oleva vara kohta. **J. K.**

Küsimus 15. Kas on olemas nõudesumma alammäär, mille sissenõudmiseks võib määrata kinnisvara müügile: a) erakreditoride võlgade ja b) riigi- ja omavalitsuste maksuvõlgade katteks? Kui suur peab olema nõudesumma ja kus see on nähtud ette?

Vastus 15. Ts. kp. s. § 935 järgi nõudja määrab täitmisviisi. Nõudjale ei ole keelatud tema äranägemisel pöörata sissenõudmist kohe võlgniku kinnisvarale, kuigi võlgniku vallasvarast jätkuiks sissenõudmise katteks. Adm.-sissenõudmiste juures asutakse sissenõudmisele kinnisvarast vaid siis, kui ei ole vallasvara või sissetulekuid, millest võiks täielikult katta võlasumma (Adm.-sissen. s. § 16). **J. K.**

Küsimus 16. Riigikohtu vastava seletuse põhjal tuleb juhul, kui isik on karistatud kohtu poolt rahatrahviga ehk maksuvõimetuse puhul arestiga, hoida arestis, kui tema maksuvõimetus on tehtud kindlaks. 1) Kuidas tuleb talitada siis, kui karistatu on maksuvõimeline, kuid ei tasu rahatrahvi? Kas võib trahvi sisse nõuda tema vara müümise teel? 2) Kuidas tehakse kindlaks süüaluse maksuvõimetus juhul, kui süüdlane on võetud vahi alla teolt tabatuna ja kohtuotsus tuleb kohe täita? Võib juhtuda, et isikul pole raha kaasas, kuid oma elukohas on tal suur varandus. Kas ta on siis maksuvõimetu?

Vastus 16. Karistusseadustes on väga paljude süütegude eest nähtud ette kaks ja rohkemgi karistust. Valik ei toimu mitte

kohtuotsuse täitmisel ega kuulu karistatavale, vaid valiku peab teostama kohus oma otsuse tegemisel karistatava süü tähtsuse, kaebealuse seisukorra ja kõigi ilmsikstulnud kõrvaliste asjaolude järgi, nagu seda määrab N. s. § 149 ja nagu nähtub R. n. s. § 12. Kohus peab seaduses ettenähtud karistuste hulgast valima ühe, mis peab olema kindel oma kujus ja täpne oma ulatuses. Maksev seadus ei luba seda karistuse määramist jätta lahtiseks, s. o. otsusetäitja, veel vähem süüdimõistetule hooleks. Ainult rahatrahvide mõistmisel peab kohus süüdimõistetule selleks puhuks, kui ta on maksujõuetu, määrama rahatrahvi asendava kinnipidamiskaristuse (Kr. kp. s. § 123 ja 1209) ja see määratakse vastavates seadustes ettenähtud kujul ja piirides, nimelt aresti või türmi näol. Otsusetäitja peab ise selgitama süüdimõistetule varanduslikku seisundit ja ainult siis, kui on selgunud, et tema varast ja tuludest ei piisa temale pandud trahvi õiendamiseks ei täiel määral ega osaliselt, mille kohta peab otsustama vastav maksujõuetusakt ustavate kodanike kaasabil, kes süüdimõistetule olukorda tunnevad, võib asuda asekaristuse kohaldamisele. See nähtub Kr. kp. s. § 187, 1210 ja 1211, mille järgi süüdlastele antakse teatavad tähtajad nendele pandud trahvide ja teiste rahaliste maksude õiendamiseks ja mille järgi nende maksude õiendamist lubatakse edasi lükata osadekaupa kindlaksmääratavatel tähtaegadel, ning pärast nende tähtaegade möödumist pööratakse nende sissenõudmine süüdlase varandusele. Samuti nähtub see ka R. n. s. § 25, N. s. § 63 ja U. n. s. § 59, milles määratakse kindlaks rahaliste tasude rahuldamise järjekord (Rkh. üldk. t. nr. 39 — 1931). Nagu sellest järgneb, tuleb juhul, kui karistatu ei osutu maksujõuetuks, rahatrahv sisse nõuda. Sissenõudmine sünnib Adm.-sissen. s. ettenähtud korras. Mis puutub R. T. nr. 147/148 — 1920 art. 309 § 6 korras tehtud otsuste täitmisel, millest nähtavasti küsimuses kõne, siis saadetakse otsus kohe täide (§ 6). Tegelikult asutakse kohe aresti karistuse täitmisel, kui isik kohe ei õienda rahatrahvi. Peab siiski märkima, et selles küsimuses ei valitse täit selgust.

J. K.

Küsimus 17. Kes peab tegema arvestuse, kas politseiametnik või kohus juhul, kui rahatrahviga karistatud isik tasub osa trahvi rahas ja ülejäänud osa asemel soovib olla arestis, olles maksujõuetu?

Vastus 17. Üldkohtule alluvais asjus teeb selle arvestuse prokuratuur, üksikkohtunikule alluvais asjus aga kohus. **J. K.**

Konstaabel U. Küsimus. Tsviilkohtuotsuse täitmisel selgus, et isikul puudub vara nõude rahuldamiseks, kuid pangas on hoiussummad. Saatsin pangale kui kolmandale isikule teatelehe hoiussummade arestimiseks. Pank keeldub summade arestimisest ja väljamaksmisest väites, et enne tuleb arestida hoiuraamat ja siis esitada väljamaksmiseks. Kostja raamatut vabatahtlikult ei anna välja. Kuidas toimida ja kas pangaga väide on õige?

Vastus. Selles küsimuses ei valitse täit selgust ega praktikas ühtlust. Ts. kp. s. ei anna otsekohest vastust. Siiski puudutab ta seda küsimust § 1083. Nagu paistab sellest paragrahvist, asub Ts. kp. s. seisukohal, et ei ole võimalik summasid muidu pangast kätte saada, kui pangale esitatakse üleandmise pealkirjaga või kohtu poolt tehtava pealkirjaga varustatud krediitasutuste piletid. Samal seisukohal asus ka Vene senat, leides, et krediitasutus ei ole kohustatud välja andma sinna antud kapitale ilma nende kapitalide peale väljaantud piletite esitamiseta (81/177). Peab arvama, et pankadel tõeliselt võimatu on välja anda summasid, mille kohta on antud välja niisugused dokumendid, mis võib edasi anda. Ka ei ole pangad kohustatud neid summasid välja maksuma enne kokkulepitud tähtaega. Järelikult võib niisugustel juhtudel nendele summadele pöörata nõudeid vaid vastavate panga dokumentide esitamisel, seejuures tarbe korral talitades Ts. kp. s. § 1083 eeskirja järgi. Iseküsimus on võlgniku niisuguste pankades olevate summadega, mille kohta ei ole antud edasiantavat dokumenti (näiteks jooksev arve). Meie Krediitasutuste s. ei sisalda niisugust eeskirja, millega oleks üldse keelatud pankades olevatele summadele pöörata nõudeid. Seega ei peaks üldiselt olema takistusi nendele nõude pööramiseks. Küll peaks aga täitmise pööramisel täpselt pangale ära näitama, millisele summale (arve nr. jne.) nõue pööratakse. Ülaltoodu leiab teataval määral tuge ka veneaegsest praktikast. Nimelt on Peterburi kohtupristavite nõukogu 1904 antud ringkirjas nr. 596 väljendanud: Nendel juhtudel, kui nõudjal ei ole võimalik esitada mõnesugustel põhjustel hoiudokumenti, võetakse täiteleht pankade poolt teadmiseks, kui täpselt on ära näidatud sissemaks, millele sissenõudmine pööratakse, kusjuures summa saadetakse panga poolt ühes täitelehega kohalikule rahukogule summa väljaandmiseks tervelt või osaliselt sissenõude rahuldamiseks.

J. K.

A. K. Küsimus. Merest randa uhitud aerupaadi võtab rannavanem oma korraldusse. Paadi omanik A. L. leitakse ja temale kuulutatakse allkirja vastu rannavanema otsus, et ilmuks oma paati vastu võtma määratud tähtaja jooksul ja et selle tähtaja möödumisel vastuvõtmata paat müüakse enampakkumisel või hävitatakse. Omanik antud tähtaja jooksul ei ilmunud paati vastu võtma ega avaldanud ka mingisuguseid soove selle edaspidise saatuse kohta. Sellest järeldab rannavanem, et ta loobus paadi vastuvõtmisest ja müüb selle enampakkumisel. Kellele kuulub paadi müügist saadud raha ülejääk, kas A. L-le või Meremeestekodule?

Vastus. Kõnesolev juht ei ole otsekohe lahendatud Laevade päästmise ning neile abiandmise ja uppunud ning randunud varade s. (RT 48 — 1930). Asjaolude kohaselt allub kõnesolev juht kahtlemata nimetatud s. § 30 alusel sama seaduse eeskirjadele. Otsekoheste eeskirjade puudumisel tuleks kohaldada kõnesolevale

juhule § 43 eeskirja. Viimase kohaselt tuleb müügist saadud raha saata Meremeestekodule peale pääste- ja hoiukulude mahaarvamist.

J. K.

A. M. Küsimus. Kas mees on kohustatud tasuma tulumaksu ka naise poolt abiellu toodud kinnisvara ja äri sissetulekute pealt, kui mees elab naisest lahus ja naise vara ega sissetulekute üle ei valitse, kuid abiellu ja abieluvara ei ole lahutatud?

Vastus. Küsimuse otsustamisel on kaaluv tähtsus sellel, kas saab kõnesoleval juhul naise vara lugeda tema eraldi varaks BES § 27 mõttes. Kaasatoodud vara suhtes peab olema tõendus, et abielludes naine avaldas tahet seda vara jätta enda valitsemisele, hiljem avatud äri suhtes aga tõendus, et see sündis mehe nõusolekul ja soovil, et naine seda ise valitseks. Kuni seda ei ole tõendatud, maksustavad maksuasutused senise praktika järgi nende varade sissetulekuid mehe järgi, kui ei ole sõlmitud abieluvara lahutamise lepingut. Kas see praktika just õige on, see on vaieldav.

J. K.

H. K. Küsimus. Kirjaliku üürilepingu alusel P. vallas asuvas A. metskonnale kuulavas riigi korteris elab isik, kes pole pikemat aega tasunud üüri. Sellest on A. metskonnale tekkinud üürivõlga ja selle pealt viivitusprotsente. Kas kuulub tekkinud üürivõlg sissenõudmisele administratiiv- või tsiviilkohtu korras?

Vastus. Seadustes ei leidu eeskirja, millega oleks riigimajade üür tunnustatud sissenõutavaks adm.-sissenõudmise korras. Seejuures peab märkima, et mõnel juhul kuulub riigirent sissenõudmisele adm.-teel ja seda nimelt riigi kruntrendi juhtudel (Riigi obroki seaduse § 139 — VSK VIII k. I j.). Riigi kruntrendi objektideks on igasugused riigi maatükid (arvatud välja need maad, mis riik annab riiklikust maatagavarast maareformi seaduste ja määruste alusel), veskid, vabrikud ja igasugused hooned. Harilik korteri väljaüürimine oma iseloomult sinna hulka ei võiks kuuluda.

J. K.

P. vallavalitsus. Küsimus. Vallavalitsuse poole pöörduvad kodanikud palvega, et nende allkirjad saaks tõestatud tõendustel, millega nad lubavad oma lastele tasuta omanduseks põllumajanduslikku inventari, viljaseemet jne., missugused tõendused esitatakse Riigimaade ametile varandusetunnistustena maa saamise palvete juures. Kui kõrgelt kuuluvad sellised tõendused tempelmaksustamisele, kas kinkelepingute, tunnistuste või mõne teise tariifi järgi ja kas allkirja tõestamine kuulub eraldi tempelmaksustamisele?

Vastus. Vallavalitsused võivad allkirju tõestada vaid nendel juhtudel, kus see maksvate eeskirjadega neile on võimaldatud. Käesoleval juhul on tegemist kinkelepingutega. Seadused ega määrused ei näe ette, et vallavalitsustel oleks õigus tõestada allkirju seda liiki lepingutel. Tempelmaksustamisele kuuluvad niisugused sobingud oma iseloomu järgi kinkelepingute tariifi kohaselt.

J. K.

L. Küsimus. Kas riigiametnik sõidul postihobustega üle 30 km võib maksta rohkem kui taksis nähtud ette?

Vastus. Siseministeeriumi määruste — postijaamade pidamise kohta (RT 129/130 — 1922)— § 16 järgi on postijaamad kohustatud sõite tegema Siseministeeriumi poolt kindlaksmääratud ja Riigi Teatajas kuulutatud takside järgi (mis on avaldatud RT 91 — 1931), rippumatult sellest, kas sõidetud maa on lähem või kaugem kui 30 km. Postijaama pidaja võib sama määruste § 10 põhjal ainult loobuda hobuste andmisest kaugemale kui 30 km, kui naaberjaam ei asu kaugemal kui 30 km. Juhtumid, mil jaamapidajale võib maksta tasu erikokkuleppe põhjal, on määrustes eriti loetletud (näiteks § 19 ja 20).

Konstaabel M. K. Küsimus 1. Kas kuulub adm.-korras sissenõudmisele Hoolek. s. korras omavalitsuse poolt haigemajadele tasuta ravikulud alaealiste ja ka täiecaliste laste eest nende vanematelt?

Vastus 1. Seadused ei näe ette, et niisugused nõuded kuuluksid rahuldamisele adm.-korras. Hoolek. s. § 25 ütleb, et abiandjal asutusel on niisugusel juhul õigus abiandmiseks tarvitatud kulusid kohtu teel sisse nõuda nendelt isikutelt, kes on kohustatud abitarvitaja eest hoolt kandma.

J. K.

Küsimus 2. Kui laeva einelauas sadamas müüakse ilma vastava loata alkoholiseid jooke, kas politseil on õigus toimetada läbiotsimist ilma laeva kapteni loata?

Vastus 2. Seadused ei näe ette erinõusolekut kaptenilt. Tuleb talitada üldises korras.

J. K.

„E. P.“ lugeja J. L. Küsimus 1. Kas politseikomissar on õigustatud ja kohustatud tõestama E. V. kodanike isikutunnistuste, haridus-, kaitseväeteenistuse ja teenistustunnistuste ja mitmesuguste diplomite ärakirju ning allkirju volitustel toetuste, postisaadetiste jne. väljavõtmiseks linnas, kus notarid olemas?

Vastus 1. Politseil ei ole üldist õigust täita kõiki notari ülesandeid allkirjade tõestamise alal. See õigus on temal vaid üksikuil seadustes või määrustes otsekohe ettenähtud juhtudel. See järeldub muu seas Notariaalseaduse (VSK XVI k.) § 128 märkusest, millega antakse politseile allkirjade tõestamise õigus vaid mõnes, praegu Venemaa alla kuulavas maaosas. Politsei allkirjade tõestamise õigusest ütleb küll Üld. kub. as. s. politsei kohtu-alaste ülesannete hulgas järgmist: „Volikirjade tõestamine ja muude notariaalülesannete täitmine Tsiiviilseaduste ja Kohtuseaduste alusel“ (§ 683 p. 6 — 1912. a. järg). See kinnitab ülaltoodud väidet. Järelikult tuleb igal üksikul juhul otsida alust vastavast eriseadusest või -määrusest. Näiteks võib politsei tõestada allkirja advokaadile tsiiviilkohtuasja ajamiseks antaval volikirjal (Ts. kp. s. § 248-a).

J. K.

Küsimus 2. Kas politsei-abikomissar on õigustatud määrama linnas müügile konstaablite poolt vastuvaidlematute nõuete sissenõudmisel arestitud vallasvara? Kelle võimkonda see seaduse põhjal

kuulub: kas politseikomissarile või konstaablile? Kas on seda õigustatud tegema abikomissari komissari või konstaabli eest?

Vastus 2. Iga riigiasutus teotseb temale maksvate eeskirjadega määratud tegevuspiirkonnas tema võimkonda antud asjus. Ülemasutus ei saa iseenesest selle tõttu, et ta on ülemasutus, täita alamasutuse ülesandeid, arvatud välja juhud, kus see maksvate eeskirjadega võimaldatud. Konstaabel kujutab enesest iseseisva tegevuspiirkonnaga ja omaette võimkonnaga riigiasutust (vt. Politseikorrald. s. § 19). Nagu peab järeldama Adm.-sissen. s. § 10, on adm.-sissenõuete täitjana mõeldud politseikonstaabel. Samale seisukohale viib ka analoogia tsiviilkohtuotsuste täitmiseiga. Erandid arestitud vara müügi asjus vt. Adm.-sissen. sead. § 53. **J. K.**

Küsimus 3. Kas politsei-abikomissari on õigustatud määrama kodanikele karistusi adm.-korras komissari eest viimase äraolekul?

Küsimus 4. Kas politsei-abikomissari on õigustatud tõstma süüdistusi, esinema süüdistajana ning apelleerima rahukohtuniku otsustele komissari eest?

Vastus 3 ja 4. Kuna politsei-abikomissaride võimkond ei ole kusagil täpselt ette nähtud, siis peab arvama, et nad on õigustatud ja kohustatud täitma kõik need politseikomissari võimkonda kuuluvad ametitoimetused, mis politsei-abikomissari peale pandud sisetiste korraldustega. **J. K.**

Küsimus 5. Kas on võimalik määrata adm.-korras trahvi alla ühe krooni?

Vastus 5. Kuna adm.-korras määratavate karistuste tarvis ei ole seatud teisi eeskirju, siis tuleb kohaldada kriminaalseaduste üldosa eeskirju. Praegu maksvate kriminaalseaduste järgi ei ole nähtud ette alammäära, ja seepärast võib määrata trahvi ka alla ühe krooni. Uue Kriminaalseadustiku järgi määratakse rahatrahv kroonides. **J. K.**

Vallasekretär. Küsimus. Kas jahitunnistusi võib välja anda igale maaomanikule, vaatamata maa suurusele, või võib anda ainult niisugusele maaomanikule, kelle maa suurus vastab § 12 tähendatud jahipiirkonna suurusele?

Vastus. Nagu nähtub Jahiseaduse § 6 (RT 45 — 1934) seoses sama seaduse § 21 eeskirjadega, võivad eramaade ja veekogude omanikud isiklikult jahti pidada Jahiseaduses ettenähtud korras neile kuuluvail maa-aladel ja veekogudel, nende suurusele vaatamata. Sama seaduse § 35 ja 36 järgi peab jahipidajal olema jahitunnistus, mis antakse kolmeks kalendriaastaks jahipidamiseks selle omanikule kuuluvail maa-aladel ja veekogudel, kusjuures need tunnistused antakse tasuta. Jahiseaduse teostamise määruuse § 26 (RT 59 — 1934) põhjal tuleb jahitunnistuse saajal vaid tasuda jahitunnistuse blanketi omahind tunnistuse saamisel.

Konstaabel J. L. Küsimus 1. Kui taluomanik, kelle talu on üle 150 ha, laseb oma talumaa kinnitada jahipiirkonnaks, kas tema võib tähendatud jahipiirkonnas ise jahti pidada maksuta jahitunnistusega, või peab tema lunastama maksulise jahitunnistuse?

Küsimus 2. Kui kõrvalise isiku poolt on mitme talu maadest moodustatud jahipiirkond ja jahirendilepingus on see paragrahv, mille järgi igal jahipiirkonda kuuluval taluomanikul on õigus oma talu maadel jahti pidada Jahiseaduse § 1 alusel, kas võivad siis tähendatud taluomanikud jahti pidada (oma maa-alal) tasuta jahitunnistusega, või peavad nad muretsema maksulised jahitunnistused?

Vastus 1 ja 2. Jahiseaduse § 35 (RT 45 — 1934) nähtub, et jahipidamise õiguse teostamine, sündigu see maaomaniku enese või kellegi teise poolt, on mõeldav ainult vastava jahitunnistuse omanisel, arvatud välja mõned erandid. Sama seaduse § 36 järgi kolmeks kalendriaastaks antavad jahitunnistused on maksivad jahipidamiseks ainult jahitunnistuse omanikule kuuluvail maa-aladel ja veekogudel; need antakse maaomanikule tasuta. Jahiseaduse teostamise määruse § 26 (RT 59 — 1934) põhjal tuleb jahitunnistuse saajal vaid tasuta jahitunnistuse blanketi omahind tunnistuse väljaandmisel.

K-r. Küsimus. E. V. kodakondsusse kuuluv naiskodanik abiellub kodakondsuseta isikuga. Kas *naisterahvas kaotab* sel juhul Eesti kodakondsuse ning sellesse edasijäämiseks tuleks esitada kahe nädala jooksul Maavalitsuse esimehele sooviavaldus, või ei ole Kodakonds. s. § 19 kohaldatav tähendatud juhul, kuna § 19 räägib ainult välismaalastega abiellumisest?

Vastus. Kodakondsusetud on Riigikohtu seletuse järgi välismaalased (Riigik. ots. 27. sept. / 14. okt. 1927, nr. 35). Kuid sellele vaatamata ei loeta Eesti kodakondsusse kuuluvat ja kodakondsuseta meesterahvaga abiellunud naisterahvast Eesti kodakondsusest lahkunuks, kuna ta abiellumisega ei omanda ühegi teise riigi kodakondsust. Samasugune on lugu abiellumisel niisuguse riigi kodakondsusse kuuluva meesterahvaga, kelle seadused ei tunnusta kodakondsuse omandamist abiellumisega, nagu näiteks Ameerika Ühendriigid.

K. P. Küsimus 1. Kas perekonnanime paranduse sooviavaldused tuleb tempelmaksustada?

Vastus 1. Kodaniku eestipärast perekonnanime või nime, mis perekonnaseisuraamatute järgi ei vasta õigekeelsuse eeskirjadele, parandatakse kodaniku soovil õigekeelsuse eeskirjade kohaselt (Perekonnanime ja nime korraldamise määruse § 2, RT 102 — 1934). See sooviavaldus võib olla kirjalik või suusõnaline, igal juhul käib see tempelmaksu alla hariliku sooviavalduste kohta käiva tempelmaksu tariifi järgi.

Küsimus 2. Kas perekonnanime eestistamisi otsustavad valvavalitsused või valla-perekonnaseisumetnikud?

Vastus 2. Perekonnanime ja nime eestistamise, samuti eestipäraste, kuid halva või labase tähendusega või halva kõlaga perekonnanime muutmise sooviavalduste otsustamine pandi Siseministri 14. detsembri 1934 otsusega omavalitsuste perekonnaseisu-

ametnikele. Muidugi otsustab neid küsimusi ka Siseminister, nagu seni, kui otse tema poole pööratakse vastava sooviavaldusega.

Küsimus 3. Kas alaealistele abiellumise luba vanemalt on tempelmaksuvaba?

Vastus 3. Tempelmaksu tariifi (RT 45 — 1928) 1 erandi 7 järgi on tempelmaksuvabad teadaanded sünni- ja surmajuhtude ning abielu registreerimise üle ja muis perekonnaseisuasjus. Peab arvama, et selle erandi põhjal on tempelmaksuvabad ka vanemate teadaanded, et nad on nõus oma alaealiste laste abiellumisega (Abieluseaduse § 8, RT 138 — 1922).

S. kogudus. Küsimus. Kas ja millal võib hauakohti surnuaial võtta teede alla?

Vastus. Siseministri määruse 31. aug. 1926 — matmispaikade asutamistingimuste ja tarvitamise, maksude, järelevalve ja korraldamise ning tervishoidlikkude nõuete, samuti suletud matusepaikade edaspidise kasutamise kohta — § 28 (RT 67 — 1926) järgi peab matusepaika valitsev asutus oma esindaja kaudu igal aastal juunikuus toimetama matmisplatside ülevaatust ning kokkuseatavas aktis ära märkima, müssugused matmisplatsid on leitud korratus olekus. Sama määruse § 29 järgi avaldatakse ülevaatuse akt Riigi Teatajas ja ühes kohalikus loetavamas lehes hoiatusega, et korra- tusse seisukorda jäetud hauad tasandatakse, kui neid ei seata korda ühe aasta jooksul akti avaldamise päevast arvates. Sama määruse § 30 järgi võib tasandatud hauakohti uuesti kasutada matmis- platsidena, kui: 1) 30 aastat on möödunud eelmisest matmisest ja kui 2) need kohad pole määratud planeerimise korras muuks otstar- beks. Sellest järgneb, et hauakohti võib võtta teede alla alles siis, kui nad on leitud korratus olekus ja kui neid pole korda seatud ühe aasta jooksul eeltähendatud eeskirjade alusel. Matmispaika valitsev asutus ei või aga tasandamisele määratud hauakohti, mis kuuluvad plaani järgi teede alla, lubada matmiseks, rippumatult sellest, kas olemasolevate haudade asetuse lubab otsekohe plaanis ettenähtud teedevõrku läbi viia või mitte.

V. M. Küsimus. Kas kodakondsuseta isikute Eestis sündinud lastele tuleb perekonnaregistris avada erilehekülj?

Vastus. Kodakondsuse seaduse muutmise ja täiendamise sea- duse (RT 93 — 1934) § 2 p. 10 põhjal on Eesti Vabariigi kodanik- kud kodakondsuseta isikute kuni 18-aastased lapsed, kui nad on sündinud Eestis. Sellest järgneb, et pärast tähendatud seaduse maksmahakkamist Eestis sündinud kodakondsuseta isikute laste sünni registreerimisel tuleb neile kui Eesti kodanikele igapähele avada perekonnaregistris erilehekülj (kuigi nende vanematele kui välismaalastele seda erilehekülge ei ole avatud). Enne eeltähenda- tud seaduse maksmahakkamist Eestis sündinud kodakondsuseta isi- kute laste kohta maksab üldine nõue, s. o. korraldada oma pere- konnakirju hiljemalt 1. jaanuariks 1938 (Perekonnaseisuseaduse juhtn. § 60, RT 102 — 1924, art. 802).

J. K. Küsimus. Kas Kaitseliidu maleva pealik on õigustatud sisse nõudma endiselt kaitseliitlaselt viimase poolt kaitseliidule relva rikki minna laskmise läbi tekitatud kahju?

Vastus. Seadused ei sisalda mingisugust eeskirja, millega oleksid Kaitseliidu nõuded kaitseliitlaste vastu tunnustatud rahuldavateks administratiivkorras. J. K.

Perekonnaseisuametnik. Küsimus 1. Kas per.-seisuaam.-vaimulikul on õigus väljaspool abielu sündinud last seaduslikuks tunnustada?

Vastus 1. Per.-ametnikul-vaimulikul on õigus väljaspool abielu sündinud last seaduslikuks tunnustada, kui vanemad on abiellunud ja mees tõendab, et tema on lapse isa. Perekonnaseisuametnik saadab ära kirja seadustamise märkusest Siseministeeriumi perekonnaseisuasjade juhatajale sissekandmiseks akti või meetrikaraamatu teise eksemplari.

Küsimus 2. Kas abielu registreerimisel võivad tunnistajateks olla välismaalased?

Vastus 2. Abielu registreerimisel võivad tunnistajateks olla täisealised ja oma teo iseloomust ja tähendusest arusaajad välismaalased.

Küsimus 3. Kuidas toimida juhul, kui laps on ristitud enne 1. juulit 1926, kuid sünd on jäänud kandmata sünnimeetrikaraamatusse?

Vastus 3. Kui laps on ristitud enne 1. juulit 1926, on võimalik sündi sisse kanda tagantjärele sünnimeetrikaraamatusse. Selleks tuleb Siseministeeriumile esitada ristija poolt allakirjutatud ristimisedel andmetega, mis on nähtud ette endise vormi järgi sisse kanda meetrikaraamatusse. Juhul, kui ei ole võimalik ristimist tõendada ristija surma või mõnel muul põhjusel, tuleb isiku kandmiseks perekonnaregistrisse koostada Perekonnaseisuseaduse § 6 ettenähtud protokoll (vorm nr. 13)

Küsimus 4. Kas riigiteenijaile väljaantavaile perekonnaseisutunnistusele tuleb märkida, et riigiteenija perekonnaliikmete perekonnakirjad on korraldatud?

Vastus 4. Riigiteenijaile, samuti nagu omavalitsusteenijaile on tehtud sunduslikuks korraldada oma ja perekonnaliikmete perekonnakirju. Et nad selle kohustuse on täitnud, tuleb neil tõendada perekonnaseisutunnistuse esitamisega oma teenistuskirjade juurde. Kuna nad peavad tõendama, et ka perekonnaliikmete perekonnakirjad on korraldatud, märgib perekonnaseisuametnik perekonnaseisutunnistusele, mis selleks otstarbeks välja antakse, ka andmed, missuguse perekonnaregistri kōitele ja lehekülgedele on kantud riigiteenija perekonnaliikmed (abikaasa ja lapsed).

Küsimus 5. Kas aktiraamatute põhjal isikule väljaantud tunnistuse kaotamise puhul võidakse välja anda tunnistuse teisend?

Vastus 5. Tunnistused (vorm nr. 5, 6, 7) antakse asjaosalisele kodanikule ainult ühes eksemplaris. Tunnistuse teisend võidakse anda välja tunnistuse kaotamise või hävimise puhul (Perekonna-

seisuseaduse juhtnööride § 77, RT 48 — 1926). Tunnistuse kaotamisest või hävimisest tuleb kuulutada Riigi Teatajas. Tunnistuse teisend antakse välja ühes eksemplaris. Kui asjaosalisi on rokem kui üks (abieluakti suhtes on asjaosaline mees ja naine), võib kumbki saada ühe tunnistuse (abielutunnistuse). Kui kodanik vajab tunnistust (näiteks sünnitunnistust) mitmel pool, võib tema lasta valmistada tunnistusest seaduses ettenähtud korras tõestatud ära kirju.

Küsimus 6. Kas nimemuutmise sooviavalduse postiteel saatmise korral tuleb nõuda allkirja tõestamist?

Vastus 6. Perekonnanimede korraldamise seadus (RT 91 — 1934) ei näe ette allkirjade tõestamise vajadust.

O. v—s. Küsimus 1. Kas vangis viibiva isiku poolt vallavalitsusele saadetavad palvekirjad ja vastused nende peale kuuluvad tempelmaksustamisele üldisel alusel?

Vastus 1. Need sooviavaldused ja nende vastused kuuluvad tempelmaksustamisele üldisel alusel.

Küsimus 2. Kas vallavalitsuste arvepidamise korra (RT 23 — 1932) § 13 teises lõikes tähendatud krediitide üleviimise otsused peavad olema tehtud enne eelarveaasta lõppu, või võib neid teha kuni 1. juunini RT 99 — 1926 avaldatud Valla ja maak. jne. aj. sead. muutmise seaduse põhjal?

Vastus 2. Vallaval. arvep. korra (RT 23 — 1932) § 13 nõuab eelarve täitmist selle aasta jooksul, milleks see koostatud, ja krediitide ülekandmist eelarve ühest jaotusest teise enne nende kulutamist. Järelikult peab ka krediitide vajadus olema lõplikult selgitatud ja krediidid üle kantud enne eelarveaasta lõppu. Järgmisel aastal võib tasuda eelmise aasta eelarve need kulud, mis kantud kreditoride arvele. **L.**

U. v—s. Küsimus. Millisel määral tuleb tempelmaksustada kodanike poolt omavalitsusasutustele esitatavaid jahitunnistuste saamise avaldusi?

Vastus. Üheks kalendriaastaks antavate jahitunnistuste saamise avaldused on tempelmaksuvabad tempelmaksu tariifi nr. 1 erandi 33 põhjal, sest tunnistused ise on tempelmaksuvabad tempelmaksu tar. nr. 10 erandi 8 põhjal, kuna nende tunnistuste eest võetakse erimaksu (jahikapitali heaks), mis läheb riigile (RT nr. 45 — 1934, Jahis. § 36 ja 43). Kolmeks kalendriaastaks antavate jahitunnistuste saamise avaldused käivad hariliku tempelmaksu alla, kuna nende tunnistuste eest ei võeta erimaksu (Jahis. § 36).

Vallasekretär. Küsimus 1. Kas vallavalitsus on kohustatud jahipiirkonna registreerimisel kindlaks tegema, kas kõik lepingusõlmijad on kinnistatud maaomanikud?

Vastus 1. Järelevalve kuulub siin vallavalitsusele.

Küsimus 2. Avaldusele lisatakse juurde jahipiirkonna moodustaja allkirjaga tõestatud skits kavatsetavast jahipiirkonnast. Kas peab skitsist nähtuma ka kõigi talude piirid ja numbrid, või jätkub piirkonna üldkontuuridest ja üksikute külade piirjoontest?

Vastus 2. Lähemaid tingimusi skitside suhtes ei sea üles Jahiseaduse ega selle põhjal antud Jahiseadusteostamise määrus (RT 59 — 1934). Kuid arvesse võttes skitsi iseloomu, tuleb arvata, et sellel peab tingimata olema märgitud mõõt (maastaap) ja vähemalt talude piirid.

Küsimus 3. BES § 284 alusel määratakse ema uuesti abiellumisel lastele esimesest abiellust erilised eestkostjad. Isa pärandus jaotatakse ja laste osad eraldatakse või kindlustatakse. Kuidas peab vallakohus toimima kindlustamisel, kas jätkub päranduse üleskirjutamisest ja sellele hooldaja määramisest, või tuleb kinnisvara päranduseks oleku puhul pärijate pärimisõigustesse kinnistamist ja hiljem kinnistamist nõuda? Kui tuleb nõuda enne lesele teistkordseks abiellumiseks loa väljaandmist kinnisvara kinnistamist, kuidas tuleb siis toimida vallasvaraga?

Vastus 3. Kuigi BES § 284 kõneleb lastele kuuluvate osade eraldamisest või kindlustamisest, tuleb arvata sama seaduse § 1722 ja 1775 põhjal, et ema uude abiellu astumise puhul tuleb läbi viia eraldamine ja et laste osade kindlustamine eraldamise asemel on võimalik vaid siis, kui sellega nõustuvad lapsed, eestkostjad ja vaestelastekohus. Kuidas seda kindlustamist läbi viia, see on samuti laste, eestkostjate ja vaestelastekohtu kokkuleppe asi. Seadus ei tee siin vahet vallas- ja kinnisvara vahel. Olgu tähendatud, et sama seaduse § 285 põhjal peab arvama, et emal on ka pärast uuesti abiellumist õigus kasutada laste varandust, ka siis, kui on läbi viidud varanduse jaotamine, ja et see üksikute varanduse osade kasutamine sünnib samadel alustel nagu jaotamata varanduse kasutamine.

R. P. Küsimus 1. Kas vallavanemal peab olema vallavalitsuse volitus hoolekande asjus kohtus esinemiseks?

Vastus 1. Hoolekandes. § 203 (RT 120/121 — 1925) järgi kohtutes ja teistes asutustes hoolekandesse puutuvais asjus esitavad valda — vallavanem ja alevit — alevivanem, kui valla- või alevivolikogu ei määra selleks kedagi teist. Sellest järgneb, et vallavanemal hoolekande asjus kohtutes esinemiseks ei ole vaja vallavalitsuse volitust. § 203 järgi on vallavanem õigustatud esinema volituseta valla asjus, kui volikogu ei ole määranud teist volinikku. Selles paragrahvis ei ole seatud üles kitsendust, et vallavanem võib valda esitada volituseta ainult volikogu esindajana, vaid on öeldud, et ta võib esitada valda.

Küsimus 2. A. vallavalitsus keeldub B. linnale D hoolekandekulusid tasumast põhjendusel, et D. on B. linnast A. valda tulles olnud abi vajavas seisukorras. Kas see on õige?

Vastus 2. Hoolekandes. § 19 järgi iga hoolekannet tarvitav isik saab abi seelt valla-, alevi- või linnaomavalitsuse asutuselt, kelle piires ta alalist hoolekannet tarvitamata viimase kolme aasta kestel viimati vähemalt üks aasta vahet pidamata alaliselt on ela-

nud. Kui niisugust kohta ei ole, siis saab ta abi sellelt omavalitsuselt, kus ta kõige kauem on elanud sama aja kestel samadel tingimustel. Tähendatud seaduse määrus räägib hoolekannet tarvitavast isikust, aga mitte hoolekannet vajavast isikust.

Õiendus. Eelmise numbriga küsimuste ja kostmistega osas lehek. nr. 461 on 2. vastusesse sattunud eksitav rida, nimelt tuleb seal vastuse 8. real lugeda: „...abiellumise soovist kuulutamata, kui ei ole möödunud kuus kuud arvates...“

Väljaandja: *Siseministeeriumi Administratiiv-ala Kirjastus.*
Vastutav toimetaja: *O. Angelus.*

KUULUTUSI.

Kadunud:

Jaani Voldovi rev.-brauning
F. N. nr. 697306, kal. 6,35.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

Härmson, Jaan Jakobi p.,
isikutunnistus nr. 1330, v. a.
Meeksi vallavalitsuselt 31. 1.
28. a.

Härmson, Juuli Jakobi t.,
isikutunnistus nr. 982, v. a.
Meeksi vallavalitsuselt 10. 4.
20. a.

Ilmveier, Mihkel Hindreku
p., kaitseväest vabastamise
tunnistus nr. 2028, v. a. Lääne
maakonna rahvaväe ja
K. L. ülemalt 2. 4. 21. a.
(45379)

Käos, Karl Hansu p., kaitse-
väest vabastamise tunnistus,
v. a. 7. jalaväe polgu ülemalt
25. 3. 20. a. nr. 3800 all, ja
tunnistus teenistuskäigu üle
kaitseväes teenimise aja koh-
ta, v. a. Tartu kaitsevääring-
konna ülemalt 18. 12. 28. a.
nr. 7975 all. (45381)

Sarv, Jaan Mihkli p., Kaitse-
liidu liikmekaart nr. 1676,
v. a. Kaitseliidu Tartumaa
maleva pealikult 13. 10. 25. a.
(45382)

Reinson, Johannes Jaani p.,
sõjaväest vabastamise tunnis-
tus, v. a. Lääne kaitsevääring-
konna ülemalt 13. 9. 29. a.

Kahu, Aleksander, kaitsevää-
teenistusest vabastamise tun-
nistus nr. 5371, v. a. 4. piiri-
küti pataljoni ülemalt 25. 9.
20. a.

Tui, Feodor, kaitsevääteenistu-
sest vabastamise tunnistus nr.
1069, v. a. Harju kaitsevää-
ringkonna ülemalt 28. I 29. a.

Bekman, Johannes, kaitse-
vääteenistusest vabastamise
tunnistus nr. 163, v. a. 1. jala-
väe rügemendi ülemalt 8. 2.
32. a.

Oja, Karl Aleksandri p., isiku-
tunnistus nr. 3078, v. a. Tal-
linna 1. jsk. politseikomissa-
rilt 21. 3. 27. a.

Jõhvik, Aleksander Priidiku
p., isikutunnistus nr. 168, v. a.
Pada vallavalitsuselt 10. 12.
19. a.

- Ehrenpreis, Jaan Jüri p., kaitseväest vabastamise tunnistus, v. a. Tartu kaitsevääringkonna ülemalt 1924. või 1925. a., number teadmata.
- Hell, Voldemar, kaitseväest vabastamise tunnistuse duplikaat nr. 7185, v. a. Harju kaitsevääringkonna ülemalt 9. 12. 31. a. (33335)
- Florell, Roman, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 56, v. a. Balti pataljoni ülemalt 31. 3. 20. a. (33336)
- Kippaar, Aleksander, kaitseväest vabastamise tunnistuse duplikaat nr. 5037, v. a. Viru kaitsevääringkonna ülemalt 2. 7. 30. a. (33337)
- Ratnik, Hugo, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 27286, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 29. 10. 20. a. (33338)
- Tammik, Aleksander, kaitsevääteenistusse kõlbmatuse tunnistus nr. 651, v. a. Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 16. 1. 24. a. (33339)
- Piibor, Paul, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 2626, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 5. 24. a. (33340)
- Liinberg, Osvald, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 2084, v. a. Narva 1. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 9. 25. a. (33341)
- Puuman, Norbert, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 2542, v. a. Harju kaitsevääringkonna ülemalt 1931. a. (33342)
- Kristjan, Valter, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 10140, v. a. Tallinna sõjaväe haigla ülem-arstilt 22. 12. 22. a. (33344)
- Bork, Karl, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 2683, v. a. 1. soomusrong. rüg. ülemalt 1. 12. 28. a. (33343)
- Meier, Lembit, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 3035, v. a. Kaitseväe ühendatud õppeasutuse ülemalt 30. 9. 26. a. (33345)
- Külots, Karl Mihkli p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 6080, v. a. Tartu maak. rahvaväe ülemalt 16. 3. 21. a. (45501)
- Lukas, Jaan Andrese p., tunnistus kaitsevääteenistuse käigu üle, v. a. Tartu kaitsevääringkonna ülemalt 1. 4. 24. a. nr. 5194. (45503)
- Märjamaa Jahiseltsi originaal-põhikiri, registreeritud 12. 9. 25. a. Tallinna-Haapsalu rahukogus nr. 834 all. (45387)
- Pitksaar, Rudolf, kaitsevääteenistuse tunnistus nr. 3295, v. a. Kv. ühend. õppeasutuse ülemalt 29. 9. 31. (33331)
- Mahoni, Evald, III järgu maakaitsevälase tunnistus nr. 1189, v. a. Harju kaitsevääringkonna ülemalt 25. 1. 29. a. (33332)
- Konts, Reinhold, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 19728, v. a. Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 19. 9. 21. a. (33333)
- Münter, Johannes, kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 11220, v. a. Harju maakonna rahvaväe ja K. L. ülemalt 15. 6. 21. a. (33334)
- Klink, Johannes Peetri p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 8264, v. a. Järva maakonna rahvaväe ülemalt 1. 11. 20. a. (33523)

Einberg, Karl Jüri p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 7752, v. a. Kalevlaste maleva ülemalt 8. 8. 20. a.

(33524)

Biene, Emil Jaani p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 457, v. a. Üksiku lennuväe divisjoni ülemalt 29. 5. 31. a.

(33525)

Must, Albert Jüri p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 290, v. a. Soomusrongide brigaadi ülemalt 20. 8. 34. a.

(33550)

Lohvart, August Jüri p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 1150/89, v. a. 1. suurtükiväe grupi ülemalt 31. 10. 28. a.

(33526)

Einberg, Karl Jüri p., kaitseväest vabastamise tunnistus nr. 269, v. a. Järva kaitsevääringkonna ülemalt 7. 3. 33. a.

(33529)

Muusekant, Amanda, matrikkel ja üliõpilaskaart, v. a. Tartu ülikoolilt. (33527/28)

Talve hooajaks soovitame moodsaid:

villaseid,
puuvillaseid ja
siid-
kleidi-,
voodri- ja
pesuriideid,
cotton-sukki,
sokke,
trikoopesu,
pitse,
paelu j. n. e.

A.-S. O. KILGAS

Vabrik: Tallinn, Volta tän. 3.

Saku õlletehas A.-S.

Asutatud 1876. a.

Põhikapital Kr. 1.500.000.—

ÕLU ja MÕDU

Juhatus — Tallinnas.

Pealadu: Tallinn, Suur Kloostri 10/12. Telef. 437-36, 437-38.

RATSEPAARI

MAX JOHANSON & POEG

TALLINN, RATASKAEVU TÄNAV 22, TELEFON 432-89.

Lisaks kodumaa riidevalikule saabusid inglise riided uue tolliga.

O-ü. Tilga & Ko

Elektriosakond. Tallinn, Harju 23, telefon 467-98. Igasugused elektri-
materjalid, masinad jm. Valgustus- ja jõuseadmed igas ulatuses.

Läti Riiklikud Elektrotehnilised tehased Vef-Rīga

Moodsad

raadiovastuvõtjad

ületamata headuses.

Peaesindus ja ladu R. Kuusner & Ko

Tallinn, S. Tartu mnt. 5. Telefon 309-73.

Jgal ööl

haruldane elevus uuelt avatud

Estonia Veinibaaris

Vahetpidamata muusika, kabaree, tants.

F-ma King & Rosenberg, Tallinn, Mundi 3, tel. 449-54.

Elektrotehnika. Raadio. Jalg- ja mootorrattaid. Elektri-triikraudu, elektri-
pirne, armatuure, kupleid ja teisi elektritarbeid ajakohaste hindadega
suurel ja väikesel arvul. Võetakse vastu elektrisisseseadete töid ja parandusi.

Kõige odavamalt ostate viimase moe järgi kodu- ja välismaa riidest
valmistatud daamide ja härrade valmisriideid ja kalevikaupu.

JULIUS ABERG'i KALEVI- JA VALMISRIIETE ÄRIST

Tallinn, Suur Karja tän. nr. 5.

Standard

bensiinid, petrooleum,
nafta, määrdeõlid.

A.-S. EESTI-PETROL

Tallinn, Suur Karja 4.

Th. Büttner'i kudumistööstus soovitab: trikood kangastes,
trikoo pesu, polosärke, kõiksugu
kootud kaupu, nagu kampsuneid, jakke, sälle jne. suurimas valikus. Müük suurel ja
väikesel arvul. Tööstus: Luha 40, oma majas, Ladu ja kauplus: S. Pärnu mnt. 6, tel. 462-34.

TRUMP

esimene kvaliteet-pabeross odava hinnaga!

25 tk. — 20 senti.

Peeglitööstus-Kaubanduskontor A. PLÄTZER

Tallinn, Liivalaia 44, telefon 457-97.

Mööbliklaas. — Aknaklaas. — Autoklaas. — Mererohi.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Hermann Rõivas

Tallinn, Estonia pst. 11. Kõnetraat 304-80.

Alati hooajauudised.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Piirituse puhastamise
Vabrikute O-ü.

Tallinna Viinavabrik

Merepuiestee 15, telef. 304-26.

*Napsid
Liköörid
Konjakid.*

*Parfümeeria.
Stomatoli esindus.*

Toimetab:

tule-, elu-, transport-, väär-
tuste-, murdvarguste-, jõuvank-
rite-, tsiviilasutuste- ja õnnetu-
juhuste-KINNITUSI.

Juhatus:

Tallinnas, Suur Karja tän. 15.

Telefon 427-36.

Telegr.-aadr.: „Põhjatuli“.

AGENDID

igas linnas, alevis ja maakonnas.

New Consolidated Gold Fields Ltd.

EESTI OSAKOND.

Kontor: Vana Viru 12, Tallinn. — Telefon 448-16, 450-14.
Vabrik: Kohtlas.

EESTI PÕLEVKIVI SAADUSED:
bensiin, kütte-, immutus-, diisel- j. m.
õlid, fenolaadid, pigi, tõrv j. n. e.

ÕLIKÜTTE SEADED.

INFORMATSIOON TASUTA.

A-s. „Rauaniit“

siid- ja villased kleidiriided.

Rikkalik valik. Kaunid mustrid.

K-m. E. Lerenmann

Tallinn, Suur Karja 10, telefon 446-43.

EEKS-MAJA

Asutatud 1866. a.

on kodumaa kõige vanem ning suurem kindlustusselts.

EEKS-MAJA juhatus ja peakontor TALLINNAS, Lai 1 (oma majas), telefon 438-85 ja 445-07. Kontor: Tallinnas, Harju 29. Tallinna Majaom. Pank, tel. 427-49. Osakonnad: Tartus, Viljandis, Rakveres, Valgas, Petseris.

TULE-, ELU-, NOORTE-, MURDVAR- GUSE-, KLAASI- JA KODULOOMA- KINDLUSTUSED

Täpne ja kiire kahjude tasumine. Soodsad tingimused.

Metsa- ja puutööstuse A.-S.

„VIKTORIA“

Tallinn, Koppel, Vene-Balti tehas.

Kõnetraat: Kopli 13 ja 14.

Telegr. aadress: Victoria-Tallinn.

Soovitab:

PAKK-KASTE

igasuguseis mõõtudes kõigi kodumaa saaduste pakkimiseks suurel ja väikesel arvul.

Ustame

peekon- ja pekisigu,
pulle ja lehma,
vasikaid ja eksportlambaid,
värsket ja kergestisoolatud pekki.

Müüme

värsket, soolatud ja suitsetatud liha;
vorste, sinke ja lihakonserve;
saunaseepi, kirjut pesu- ja kollast tuumseepi;
verejahu ning liha- ja kondijahu segu.

Ühisus

„ESTONIA EKSPORTTAPAMAJAD“

Tallinn.

A.-S. „TEKLA“

Peakontor: Tallinn, Suur Karja 15, telefon 448-18.

Riideärid:

Tallinn, Suur Karja 15, tel. 445-23	Petseri, Riia 1,	tel. 1-17
Tallinn, Valli 10, „ 468-02	Pärnu, Jänesselja 5-a, „	1-10
Haapsalu, Ehte 2, „ 1-57	Rakvere, Turuplats, „	2-85
Kuressaare, Kauba 2, „ 72	Valga, Kesk 11, „	26
Mustvee, Tartu 15, „ 62	Viljandi, Tartu 6-a, „	2-40
Narva, Peetri pl. 2, „ 2-38	Võru, Jüri 5-a, „	1-26

Müügil kindlate hindadega järgmiste kodumaa vabrikute kaubad:

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A.-S-i
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O.-Ü-se
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisuse
Eesti Niidivabriku Ühisuse

Välismaa kauba tarvitamisel voolab meie raha üle piiri, suureneb järjest töötute arv, jääb vaeseks maa ja rahvas!

Ostes kodumaa kaup, vähendame tööpuudust!

WERNER MEHKS

TALLINN, VENE T. 19. — TELEFON 455-38.
POSTKAST 129.

BEIERSDORFI SAADUSTE LADU

LEUKOPLAST

NIVEA

HANSAPLAST

Hotell – Restoran – Baar „EUROPA“

TALLINN, VIRU 24, TELEFON 467-01. — Tähelepanu äratav teistest baaridest „Europa“ baar heade söökide ja Eesti Rahvusliku Kvartetiga.

Tiibklavereid, pianiinosid ja harmooniume kõige kõrgema tehnilise väärtusega, esimese klassi kodu- ja välismaa vabrikutest. Täieline vastutus. Osamaks.
KARL JÜRGENSON, Tallinn, Kuninga tän. 5. Asut. 1880. Telef. 436-89.

A.-S. J. E. KUHLMANN

Tallinn, Kotsebue 16-a, tel. 440-92. — **Heeringad, sool, seebikivi.**
Naftasaadused: petrooleum, bensiin, nafta, masina- ja mootorõlid.
Oma bensiini - automaatjaamad Tallinnas.

Kummitemplite tööstus „PERFEKT“

Omanik E. Blaufeldt.

Tallinn, Nunne tän. 8, tel. 437-16.

Tallinna Juudi Ühispank

Vene tänav nr. 6. — Telefon 448-25.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismaal.

Rahasaatmine Nõukogude Venesse.
Speditsoon, transport, kinnitamine.

Restoran
„NAHKHIIR“

Tallinn, Uus tän. 6.

Igapäev: muusika, suur kabaree.
Esimese järgu köök. Rikkalik
einelaud. — Kodu- ja välismaa
veinid. Juhatus.

TH. STEMPEL

Asutatud 1867. a.

Tallinnas, Pikk 15. Tel. 437-37.

LINANE JA PESURIIDED
KARDINAD
VAIBAD

Kaupmeestele ja kingseppadele

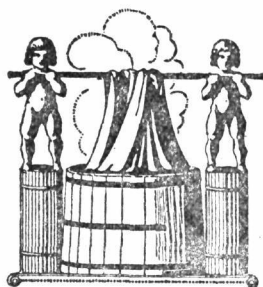
kõige odavam ja parem sisseostukoht nahavabriku laos Tallinnas
Gonsiori tän. 1, A. Shimshilevitsh, telefon 305-75. Parim ja suurim
valik kõiksugu nahkadest ja kingsepatarvetest. Ostetakse ja võetakse
parkimiseks kõiksugu nahku. Vahetatakse tooreid nahku pargitute vastu.

Th. Kaarmann

Raekoja tän. 8, 10 ja 12

=

MAJATARBED
KOLONIAALKAUBAD

„UNION“

Auru-riidevärvimise, deka-
teerimise ja keemilise pu-
hastamise tööstus. Tallinn.
Väike Karja 1, telef. 444-99.

Kullasepaäri R. LANGE

Tallinn, Vanaturukael 3, soovitab suures
valikus: kalliskive, kuld- ja hõbeasju, kris-
talli, kelli tuntud šveitsi vabrikust.

Kala-eksportäri
O-ü. OSTAG

Tallinn

S. Roosikrantsi 4 Tel. 452-34

Sulgi, patju,
udusulgtekke,
sulgmadratsid

soovitab oma vabrikust

I. E. M. Suletööstus

Tallinn, Vene 27, telef. 442-94.

Ehitusmaterjalide kontor ja ladu

A. & P. Mietens

Tallinn, Merepuiestee 15. Tel. 306-46 ja 305-00.

Ökonoomsed kalor-ahjud.

Central-Garage

Kõige vanem ja täiuslikum auto-parandus-mehaanikatöökoda.
H. Johanson, Tallinn, V. Pärnu mnt. 21, telefon 455-90. Tsilindrite lihvimine, uute osade valmistamine, autode värvimine „Duc o“ pritsimise teel. Auto ja mootorite tagavaraosade ladu. Kummide vulkaniseerimine, akumulaatorite laadimine. Sadulsepa töökoda. Uute autokere ehitamine. Tööd vastutusega. — Eelarved tasuta.

Kõige suurem meeste ja naiste valmisriiete kaubamaja Eestis

A. Rubanovitsch

Tallinnas
Viru tän. 8
Tel. 436-65.

„Endla“ — V. Pallas

Tallinn, Endla tän. 9, tel. 454-60,

valmistab parimat toorainetest:

**karamelle,
šokolaadi,
šokolaadi saadusi,
marmelaadi.**

Asfaltbetoon-teedeehitus

insenerid J. CLAUSEN & O. AMBERG

Tallinn, Narva maantee 16, telefon 309-70.

A.-S. „Kindavabrik Simplex“

TALLINN, PRII T. 3. TELEFON 448-19.

Suurim kodumaa kindatööstus (dets. 1934 — 100 töolist) valmistab iga seltsi kindaid nahaimitatsioonist, puuvilla- ja kunstiidi trikoost iga hooaja jaoks. Vabrik töötab moodsate Saksamaa vabrikute eeskujul ning rahuldab mitte ainult siseturu nõudeid, vaid arendab ka ekspordi.

TALLINNA KIVITRÜKIKODA R. TOHVER & K^o

S. Tartumnt. 49, tel. 313-07

Raamatutrükk

Ofsetrükk

Kivitrükk

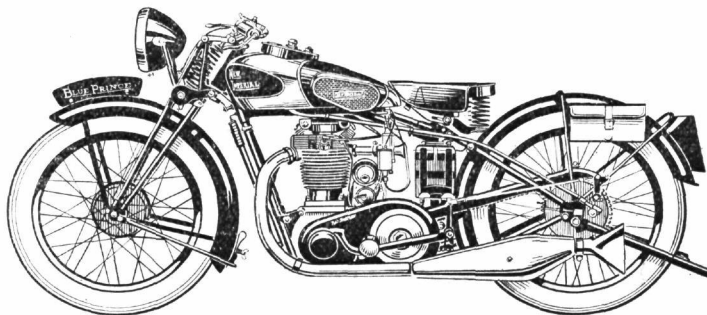
Reljeefööd

NEW IMPERIAL

Õige aeg on Teil juba tutvuda mootorrattaga, mida kavatsete omandada eelolevaks hooajaks. Uued mudelid laos üldiselt tuntud ning parimaks tunnustatud mootorratastest: FN, NEW IMPERIAL, HARLEY-DAWIDSON j. t. Hinnad Kr. 450.— alates.

JOH. FREYBACH, Väike Karja 8, Tallinnas.

Soodsad ostutingimused.
Järelmaks võimaldatud.

KROONI KANDJA
ÕLLEDE DERES

LE COQ'!
GLADIATOR

Aktsiaselts

A. Le Coq

Tartus

Õlleta
pole
mugavust!

Tallinna
Majaomanikkude Pank

asub endistes ruumides Harju tän. 29, teisel korral.

Tel. 443-67, kodune keskjaam 427-49.

Hoiusummad
Laenud

Linnamaksude vastuvõtmine.

Head uut aastat!

soovib

Meriklubi

*Restoran — Kohvik.
Tallinn, S. Karja 18.*

GLORIA siidsukk on parimaid kodumaa sukki. Teeme teatavaks, et nüüdsest peale laskime müügile ka meesterahva sokke „Gloria“ margi all.

A.-S. „TRANSITO“.

Ainult

EPHAG

hambapastaga

hoiate hambad
terved!

Riigi Põlevkivitööstus

Juhatus ja müügebüroo:

Tallinn, Valli tän. 4.

Telegr. aadr.: „Peapõlevkivi“.

Telefonid: 450-85 ja 450-62.

Kaevandused, õli- ja bensiinivabrik:

Kohtla-Järvel ja Kukrusel.

Õliladu Tallinna sadamas.

Bensiiniautomaadid Tallinnas ja Kohtla-Järvel.

Riigi Põlevkivitööstuse saadused: põlevkivi, toorõli, kütteõli, bensiin, mootorpetrooleum, mootornafta, diiselnaftha, rasked õlid, bituumen (Estobitumen), asfaldemulsioon, tolmuõli, immutusained „Fenolaat“ ja „Estokarbolineum“, viljapuu-karbolineum R. P. T. 33, putukamürk „Puttox“, katuselakk (katusetõrv), raualakk (asfaltlakk) ja asfaltmastiks.

*Veenduge selles, et kõige paremaid
ja moodsamaid hooaja uudiseid
valmistab*

*A.-S. Rauaniit,
Tallinnas.*

*Nõudke kõikjal meie vabriku saadusi,
sest nad on odavad ja kõrgeväärtus-
likud.*

K. GRAUDIN

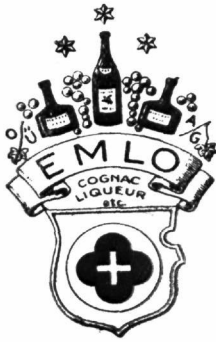
Malmi- ja vasevalamise vabrik

Kontor:

Tallinnas, Väike Pärnu mnt. 7-3.

Telefon 430-34.

Vabrik: Endla tän. 75, tel. 435-35.

Likööri- ja napsivabrik

„EMLO“

Tallinn, Pikk 17. Tel. 431-08.

Kõrges headuses
konjakid, liköörid, napsid.

Saadaval igas veinikaupluses ja
restoranis Eestis.

Põllu- ja aiasaaduste eksportäri CARL BERGMANN

Tallinn, Tehnika 12, telefon 434-90.

Telegrammi aadress: „Gebergmann“.

E. KOPELOVSKY & Ko

Metsaeksportäri

Tallinn, Valli t. 10-45.

Tel. 461-29 ja 461-19.

J. Valge

**Riigikohtu administratiiv-osakonnas
1928. - 1932. a. lahendatud küsimusi.**

Saadaval „Eesti Politsei“ talituses.

47

Kaubandus - Tööstus - Aktsiaselts
„KREENBALT“

Tallinnas, Suur Karja 13. Telefon 425-14.
Postkast 346. Telegr. aadress: „KREENBALT“, TALLINN.

=

**Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müü-
gikoht ja pealadu:**

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A.-S.
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O.-ü.
Sindi Kalevivabriku Ühisus, end.Vöhrmann ja Poeg.
Eesti Niidivabriku Ühisus.

=

**Kõigi ülalnimetatud vabrikute saaduste
en gros müük.**

Nõudke
kodumaa kaupu!

Nõudke
kodumaa kaupu!

Tarvitage ainult

vanima tuntud Eesti Õllefabriku

**Pärnu O/Ü. Bliebernick't'i
kõrgeväärtuslikku õlut.**

TALLINNA LADU:

Klaasingi 11, tel. 314-95 ja 456-17.

Samas ka saadaval

üh. „AHTO“

parimaid karastavaid jooke.

Mõudlikule ostjale

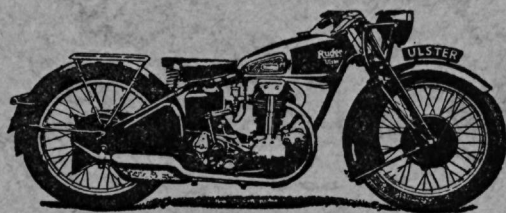
RUDGE

B. S. A.

TRIUMPH

mootorrattad,

küired ja tugevad spordi- ja turismimasinad.

Jalgrattad:

WANDERER, BRENNABOR,
HOPPER, SWIFT j. t.

harilikud ja võidusõidu, aastakümnete jook-
sul on näidanud üles oma vastupidavust.

K.-m. LIER & ROSSBAUM, Tallinn, Viru tän. 7.

Elukindlustuse

sõlmimiseks soodsaid tingimusi, nagu:

**moodsad kindlustusviisid,
alandatud kindlustusmaksud,
maksust vabanemine invaliidsuse korral,
kindlustuse raugematus,
tasuta arstlik nõuanne jne.**

võimaldab Teile kodumaa suurimaid ja vanimaid kindlustusseltse

EESTI LLOYD

Elukindlustusseis üle 6.000.000 krooni.

O-ü. Hiiu-Kärdla Kalevivabrik

„K. ja E. Ungern-Sternberg“.

VABRIK: Kärdlas, kõnetr. 13, telegr.-aadr.: „Tuchfabrik“ – Kärdla.
JUHATUS ja LADU: Tallinnas, Tatari 21-b, kõnetr. 461-59 (kontor)
ja 305-59 (ladu); telegr.-aadr.: „Dagotuch“ – Tallinn.

Valmistab tuntud kõrges headuses palitu-, mantli-, ülikonna-, kos-
tüümi- ning kleidiriideid ja kaleveid, kaitseväe-, kaitseliidu- ning
ametnikkonna mundririideid, voodivaipu, suurrätikuid ja vaibalõnga.

Saadaval parimates ärides üle Eesti.